

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 395. Usque Ad Annum 428

Fleury, Claude

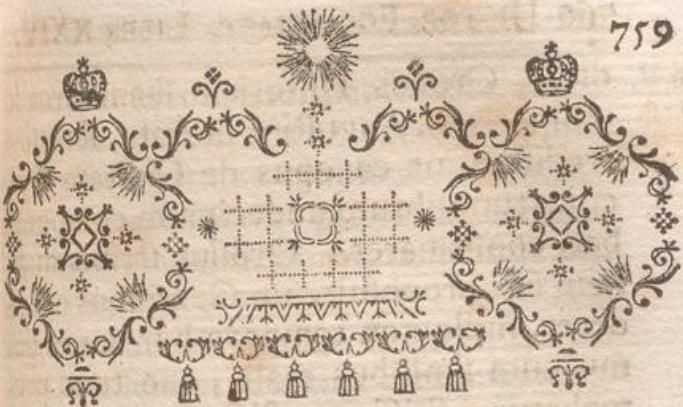
August. Vind. [u.a.], 1759

VD18 90117794

Liber XXIV.

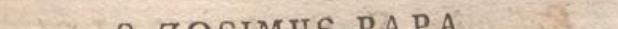

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66042](#)

HISTORIA ECCLESIASTICA.

LIBER XXIV.

S. ZOSIMUS PAPA.
THEODOSIUS II. ET HONORIUS.
IMPERATORES.

§. I.

Historia Orosii.

Orosius Jerosolyma rediit, initio anni Sæculum V.
416. secum habens S. Stephani Re- A. C. 418.
liquias, quas abeunti Avitus cre- Sup. XXIII
diderat, in Hispaniam deferendas. Hæ s. 23. Aug.
omnium primæ in Occidentem allatae ep. 166. al. 28
Tum in Africam reversus, quod S. Au- n. 2. ep. 175.
gustinus eundem rogaverat, Epistolas al. 50. n. 3.
Herois, & Lazari contra Pelagium tradi- ibid. n. 33.
B b b 4 dit. Marcell.
Oros. Praef. Chr. an. 416.

Sæculum V. dit. Orosius Historiam suam circa id
A.C. 418. temporis, S. Augustini hortatu, scripsisse
creditur, ut ea opus de Civitate Dei,
cujus tunc librum undecimum compo-
bat, confirmaret. Orosius scribendi si-
nem sibi proposuit, ut Gentilibus osten-
deret, nullo non tempore humanum ge-
nus cum similibus malis, quo tunc pre-
mebatur, fuisse conflictatum, nec esse
causam, cur ea hodie antiquarum suarum
superstitionum contemptui adscriberent.
Incipiens a Diluvio, summatim totius
Mundi Historiam ad sua usque tempora
deducit, Historiam vero Romanam mul-
to fusiis, quam coeterarum Gentium
tractat.

§. II.

*Reliquiæ S. Stephani in Insula
Minorica.*

Epist. Sever. **O**rosius post aliquam in Africa commo-
rationem navigio se commisit, tra-
jecturus in Hispaniam, sed appellere
non potuit; verosimile est, Gotho-
rum grassationes obstitisse. Aliquam-
diu in Insula Minorica, atque urbe Ma-
gonis, suo portu celeberrima, moratus,
S. Stephani Reliquias, quas ferebat, in
Ecclesia prope urbem depositus; ipse ve-
ro in Africam revehi constituerat. Chi-
stianorum zelo istarum Reliquiarum
præsentia excitato, inter ipsos & Judæos,

qui m
Relig
diem
runt.
rent,
seren
satis
xa et
arma
Viru
ritati
Maj
cant
in po
ter c
daeo
S
pus
geba
tur
cem
Jam
sum
Ind
mag
ter
sion
ren
rus
mu
Eu
dua

qui magno numero ibi habitabant, super Sæculum V.
Religione disputationes exortæ. Tum A. C. 418.
diem disceptationi publicæ constituerunt. Christiani, ut præparati accederent, articulos præcipuos, de quibus differendum erat, conscripsere; at Judæis satis non fuit libros suos scrutari, sed sa-
xa etiam fustes, spicula, omnis generis arma in suam Synagogam contulerunt. Virum quoque, magnæ inter eos Aucto-
ritatis, cui nomen Theodorus, ex Insula Majorica, quo transmiserat, ad se revo-
cant, nec non plurimum spei posuerant in potentiam Theodosii, in illa urbe in-
ter cœteros opulentissimi, qui inter Ju-
dæos Patriarchæ Dignitatem gerebat.

Severus, ante breve tempus Episco-
pus Minoricæ creatus, tunc Jammonæ a-
gebat, alia Insulæ urbe, quæ hodie dici-
tur Citadella, triginta milliariis, seu de-
cem leucis Magona distans. Nullus Jammonæ Judæus erat, quippe persua-
sum habebant, se ibi vivere non posse. Inde proficiscentem Episcopum Severum magna populi fidelis multitudo alacri-
ter secuta est, animum suggerebant vi-
siones, quæ ut divinitus immissæ crede-
rentur, eventus fecit. Porro Theodo-
rus etiam Judæus somnium sibi oblatum multis Judæis, & Christianis narravit. Eunti mibi in Synagogam, inquit: viri duodecim, brachia versus me extendentes,

B b b 5 dice-

Sæculum V. dicebant: quo vadis? Leo ibi est! ad hoc
 A. C. 418. verba timore concussus, fugam parabam,
 cumque certum locum intrare velenum.
 Monachos ibi suavissime canentes canit:
 Incretit timor, nec animum colligenter
 tuisset, nisi domum Ruben fuisse ingredi-
 sus, unde ad Matrem meam, baud proclam-
 agentem, tanta qua potui virium con-
 testatione cucurri.

Severus Episcopus Magonam adveniens, Clericos misit, qui ipsum advenire
 Judæis nuntiarent, eosque rogarent, ut
 ad Ecclesiam se conferre vellent. Re-
 sponderunt, sibi illa die non licere Ec-
 clesiam ingredi, quod Sabbatum esset.
 Jussit Episcopus renuntiari; Ergo me in
 Synagogam venturum exspectate! nonq[ue]
 nobis voluntas, vos ad opera servilia in-
 ducere; de quæstione legis agitur, often-
 dite nobis, ubi de ea colloqui, etiam Die
 Sabbati, vetitum sit! Per moveri non po-
 tuere, ut ad Ecclesiam venirent, sed in
 Domum, in quam Episcopus diverterat,
 se contulerunt. Tunc Episcopus adeo:
 Rogo vos, fratres mei! edicite! cur tot
 lapides, tot arma concessistis, quasi ver-
 cum latronibus vobis res esset? Et haec in
 civitate Romanorum Legibus subiecta?
 ut video sanguinem nostrum sittis, dum
 nos salutem vestram!

Judæi perturbati factum negarunt,
 addito etiam juramento. Episcopus di-
 cit:

Judæorum
perfidia.

xit: *Quid juramento opus, quando res i-* Sæculum V.
psa oculis nostris inspici potest? eamus ad A. C. 418.

Synagogam! Iter ingrediuntur omnes,

Christiani, & Judæi Psalmum canentes.

Priusquam vero illuc pervenirent, mulieres quædam Judæorum ex editiori loco lapides in subeuntes Christianos, innoxie quidem, jaculatæ. Christiani quoque, utcunque obsisteret Episcopus, Judæos lapidibus invadunt, nemo tamen Iesus. Tum vi Synagoga petiti, eandem, libris solis, iisque, quæ argentea erant, exceptis, cum ornamentis omnibus concremant. Sacri libri ablati, ne a Judæis profanarentur, argentum vero omne eidem restitutum, ne spoliatos se conqueri possent. Synagoga destructa, stupentibus Judæis, Christiani ad Ecclesiam rediere, Gratias agentes Deo, & Judæorum conversionem precibus flagitantes.

§. III.

Conversio Judæorum.

Ruben omnium primus aperte Judaicæ Legi renuntiavit; signo crucis inter alios Catechumenos recepto, fratribus Judæis obstinationem cordis exprobrare cœpit. Post Triduum Theodorus, magna Judæorum turba sequente, ad Synagogam combustam, cuius muri superrant, venit; etiam magnus Christianorum

Sæculum V. rum numerus confluxit; Theodoro
A. C. 418. denter disputante, & ad omnes objecti-
 nes ridente, populus Christianus una
 voce clamare: *Theodore in Iesum Christum crede!* Putarunt Judæi, con-
 clamari: *Theodorus jam credit!* igitur
 consternati, quod a suo Principe defi-
 tuerentur, in diversa sparguntur; so-
 minæ dissipatis crinibus currebant, clau-
 mantes: *Theodore! quid fecisti?* Vir-
 latebras in civitate querere, aut ad mon-
 tes confugere. Theodorus in foro per-
 stit, obstupescens, quod ab omnibus re-
 linqueretur, vidensque Monachos, ut so-
 mnium objecerat, cantantes. Tum ad
 eum Ruben: *Quid times? Domine Theodo-*
dore! si Dignitatem, & bona tua sa-
cups, in Iesum Christum crede, sicut ego credo. Theodorus, postquam animum
 collegisset, ad Episcopum, & Christianos
 dixit: *Faciam, quod vultis, fidem meam oppignoro.* Sed date, ut ad populum
 meum verba faciam, sic conversio mea
 pluribus proderit. Tunc vero omnes
 Christiani incredibili gaudio perfusi; hi
 in amplexum ruere, alii avide viri affi-
 tum querere. Ipse domum rediit, &
 Christiani, pro more cantantes, in Ec-
 clesiam concesserunt. Peractis sacris
 Mysteriis, cum egrederentur, magna oc-
 currit multitudo Judæoram, qui vene-
 rant, ut ab Episcopo Iesu Christi signum
 pete-

peterent. Ergo in Ecclesiam reditur, Sæculum V.
aguntur Deo Gratiæ, atque Episcopus A. C. 418.
singulos in fronte signat.

Alia die Missa non ante horam septimam, id est, primam horam post meridiem celebrari cœpta; quippe tamdiu Episcopus exhortando Judæos, qui se conversuri veniebant, & nomina eorum annotando, retardatus fuit, populi vero inspectantis subita lætitia ita mentes occupavit, ut ad cibi capiendi tempus non adverteret. Sequenti die omnes avide exspectabant, ut Theodorus, quod promiserat, exequeretur. Ipse volebat prius Judæi conuxorem suam, quam in Insula Majorica vertuntur. reliquerat, adducere, ne in Judaica perfidia permaneret, & a se peteret separari; ista excusatio Christianis quidem probabatur, sed Judæi conversi dilationem non ferebant; cessit igitur fratribus instantibus Theodorus, cuius exemplum Judæi omnes secuti, & inter alios centum duorum annorum Senex. Judæorum etiam Doctores, omissa disceptatione, crediderunt. Judæi quidam advenæ, qui ventos navigationi faventes exspectabant, proficisciendi opportunitatem, quam conversionis occasionem perdere maluerunt. Solummodo durioris cervicis fœminæ nonnullæ aliquamdiu restitere.

Die octava, postquam Episcopus Severus Jammona advenerat, illo redire cogita-

Sæculum V. cogitabat; ad iter jam accincti pedibus
A. C. 418. accidit mulierum una, quæ fugitura
 nem conscenderat; ad continentem re-
 ducta, rogabat cum fletu, ut recipien-
 tur; *Quare, inquit Episcopus: a fratre*
bus tuis leviter discessisti? Mulier respon-
 dit: *Jonas quoque Propheta fugen-
 luit a facie Domini, cuius tamen volun-
 tam etiam invitus adimplevit.* Tan-
 dem homines quingenti quadraginta in-
 tra octiduum conversi, nempe a quarto
 Nonas Febr. post Honorii, & Constantii
 Consulatum, id est, secunda Febr. anno
 418. Judæi conversi, quæ de eorum
 Synagoga supererant, solo æquare capi-
 runt, novamque Ecclesiam non solum
 suis sumptibus, sed etiam manibus ad-
 dicare.

Severus Episcopus maximi momenti
 rem, ut contigerat, in Epistola, quæ ho-
 dieque conservatur, ad omnes Episco-
 pos, Presbyteros, Diaconos, & totius

L. 24. C. Th. Mundi Fideles directa, narravit. Exal-
de Jud. qua Lege Honori, data 10. Martii ejus-
 dem anni 418. apparet, Judæos ad mu-
 nera in Palatio, & militia obeunda
 fuisse admissos, cum id imposterum
 fieri prohibeat; at permittit, ut offi-
 ciis civilibus, aut Jurisconsultorum fun-
 gantur.

§. IV.

Sæculum V.
A. C. 418.

S. Stephani Reliquiae Uzalæ.

Severi Episcopi Epistola Uzalam in Afri-
ca, cuius Sedis Evodius, antiquus S. Au-
gustini amicus, Episcopus erat, allata,
publice in Ecclesia ex editiori pulpito
sub initium officii recitata est, eadem
die, qua S. Stephani Reliquiæ in hanc
Ecclesiam delatæ. Monachos Uzalenses,
cum Orosium de hujus Sancti Reliquiis,
quas in Oriente viderat, narrantem au-
divissent, cupido incessit, earum aliquam
partem acquirendi; post diligentem in-
quisitionem phialam, sanguine ejus re-
pleteam, atque ossium fragmenta exilia,
quasi spicarum acumina, acceperunt.
Has Reliquias aliquamdiu, nemine con-
scio, servarunt; cumque die quadam de
his sermo incidisset, Virgo Deo sacra,
hæc audiens, cogitabat: *Quis vero scit,*
an revera sint Reliquiæ Martyrum? Se-
quenti nocte somnium eidem oblatum,
quod veridicum eventus probavit. Idem
alteri Virginis contigit.

Ubi Evodius Episcopus has Reliquias
adesse comperit, ad locum extra Civita-
tem Uzalam, in quo memoria veterum
duorum Martyrum Felicis, & Gennadii
servabatur, se contulit, ibique S. Ste-
phani Reliquias exceptit. Tonsor, cui
nomen Concordius, qui forte lapsus, pe-
dem

c. 1.

c. 4.

Sæculum V. dem fregerat, diu lecto affixus, cum
A. C. 418. pem S. Stephani implorasset, sanatus est,
 suis pedibus ambulans ad Ecclesiam Martyrum venit, ut Deo gratias ageret, &
 postquam diu orasset, cereos accendit,
 suumque baculum ibi reliquit. (*) Episcopus, celebratis sacris Mysteriis, ex his
 Ecclesia processit, infinita populi multitudine comitante. In Choros divisiores,
 facesque portabant, canentes Psalmos, & illa verba ingeminantes: *Benedictus! qui venit in nomine Domini! Episcopus, curru vectus, SS. Reliquias in sinu gerebat. Ita omnes versus Civitatem progredientes, ad vesperum illuc pervenerunt. Reliquiae in Ecclesia ab Abside, id est, in Sanctuario, super Episcopi throno, linteo contecta, depositæ.*

Eadem die mulier cœca, cui nomen Hilaria, pistoris conjux, omnibus in urbe nota, ad Ecclesiam cum magna fide veniens, piam fœminam rogavit, ut filii manum porrigeret, & ad locum, Reliquis proximum, duceret, tum manibus explorans, linteum, quo tegebantur, corruptum, ambobus oculis applicuit, & recessit. noctu limine domus egressa, muros proximos, & pavimentum luculentum videre cœpit. Filium advocat, &

(*) Ex his probatur antiquitas Peregrinacionum, & cultus Reliquiarum.

ait: *Fili mi! nunquid hi muri sunt æ-Sæculum V.
dium vicini nostri?* Filius creditit, ma- A. C. 418.
trem hæc dicere, ut se ad loquendum
provocaret; illa addidit, oculos in cæ-
lum levans; *Video lunam in theatro;*
necdum pleno orbe fulget. Dixit Filius:
Quare cæcam te fingebas? credens nun-
quam fuisse. Altera die mane, Gra-
tias Deo actura, sine duce ad Ecclesiam
venit.

Reliquiæ deinde super thalamum in Lib. II. c. I.
loco clauso positæ; in foribus exigua n. 6.
fenestra aperiebatur, per quam syndo-
nes immitebantur, quarum attacatu cu-
rabant ægroti. Unde quaque adve- Lib. I. c. 12.
niebant peregrini, etiam procul distan- c. 15. n. 2.
tes; plurima siebant miracula. Ante II. c. 4. n. 2.
S. Stephani Monumentum expansum
velum, quod vir ignotus dono dederat;
in eo Sanctus repræsentabatur, humeris
portans crucem, cuius ima parte portam
Civitatis pulsabat, & abigebat Draco-
nem. Eiusmodi pictura in Ecclesia notatu
digna est.

Evodius Episcopus Reliquiarum par- c. 7.
tem separatam, in suo Monasterio argen-
tea theca servaverat, eam in Ecclesiam,
loci cuiusdam, quem Promontorium di-
cebant, a Donatistis receptam, translaturus;
Deus vero duobus revelavit, hanc translationem sibi ratam non futu-
ram; & ecce, cum jam currus sternere-
Hift. Eccles. Tom. V. CCC tur,

Sæculum V. tur, populus turmatim ad Ecclesiam con-
A. C. 418. currere, circumstare Episcopum, rogari,
detinere, donec jurato promitteret, n-
hil se de S. Stephani Reliquiis ablaturum
Evodius igitur hanc Reliquiarum partem
juxta cœteras repositurus, solemnis Pro-
cessione ex Monasterio deferebat, cum
cœcus lypsanothecam argenteam te-
git, & confessim vidiit. Alter cœcus
recuperato visu, lampadem argenteam
obtulit.

Præf.

II. c. ult.

II. c. I.

Ut istorum miraculorum conserva-
retur memoria, Evodius ea ab uno suo
rum Clericorum litteris consignari jus-
sit, cumque omnia referre non posset,
magis memorabilia selegit. Hæc publi-
ce in Festo S. Stephani recitabantur; post
singulorum miraculorum lectionem, illa
persona, quæ sanata fuerat, in medio popu-
li investigabatur, exempli causa, Hilaria,
quæ oculorum usū caruerat; per medium
Ecclesiæ sola progredi jubebatur, gradus
Absidis ascendebat, & aliquamdiu stans
ibi morabatur, ut a populo videretur.
Ita etiam Paralyticus forte sanatus, & o-
mnes alii singulatim se sisteant. Sic
populus miracula non tam audire, quam
conspicere sibi videbatur, & qui exclamaverant præ admiratione, cum legeren-
tur, ad spectaculum clamores, & lacrymas
geminabant. Hinc idem Scriptor secun-
dum librum de miraculis addidit, qui

hodie-

hodieque nobis supereft. In illis vide Sæculum V.
mus, S. Stephanum juvenis specie, & a- A. C. 418.
liquoties vestibus Diaconi indutum ap-
paruisse.

His miraculis Uzalensibus aliquæ re- c. 4.
fuscitationes mortuorum accensentur ; c. 15.
unum ejusmodi prodigium a S. Augu- Aug. serm.
stino iisdem ferme verbis refertur. Puer 323. 324.
Catechumenus, neendum ablactatus, fato
abreptus est ; Mater dolens filium æter-
num perire, ad S. Stephani Reliquias cu-
currit, in hunc modum orans : *Jam vi-
des, omni me solatio orbatam ! redde mihi
filium meum, ut aliquando eum ante
Tbronum illius, qui te coronavit, inven-
iam ;* diu ita oravit, lacrymarum tor-
rentes profundens. Tandem revixit
puer, & vocem edidit. Illoco mater vi-
ventem ad Presbyteros detulit, baptiza-
tur, ungitur, manuum impositionem re-
cipit, & omnia Sacramenta, id est, Con-
firmationem, & Eucharistiam, quæ sem-
per post Baptismum præbebantur. At
mox iterum puerum Deus e vivis eripuit,
& mater defunctum sepulchro intulit
eo vultu, & ea hilaritate, ac si in sinu
Beati Stephani deposuisset. Hæc sunt XII. Civit.
verba S. Augustini, qui etiam alibi c. 8. n. 21. ibi.
de miraculis Uzalæ editis mentionem ^{n.} 20.
fecit.

Sæculum V.
A. C. 418.

§. V.

Miracula Calamæ patrata.

ibid. n. 12. Sanctus Augustinus testatur, multa
racula Calamæ fuisse patrata, ubi Po-
sidius Episcopus sedebat, & monume-
tum S. Stephani asservabatur. Miracu-
la quæ refert, sunt sequentia: *Presbyt-
er Hispanus, cui nomen Eucharius, Calama-
incola, multo tempore calculo laborans,
per S. Stephani Reliquias sanitatem im-
petravit, cum deinde idem alio morbo
cubuisset, jamque pararent corpus sepul-
turæ dare, una ex tunicis ejus, qua ad
Sancti Monumentum delata fuerat, refor-
tatur, funeri injicitur, & resurrexit
defunctus.* Duo quoque viri, podaga
vexati, unus civis Calamanus, & alter
hospes sanati sunt, & civis quidem statim
hospiti autem per revelationem remedium
indicatum, quod dolores, quotiescumque
redirent, mitigabat. *Cuidam ex civi-
tatis primoribus, cui nomen Martialis, iam
seni, & animo a Religione Christiana
admodum averso, filia erat fidelis, cuius
maritus eodem anno Baptismi fonte ab-
latus fuerat.* Cum ægrotantem viderent,
cum lacrymis rogabant, ut Christianus
esse vellet; renuit ipse, & indignans i-
stantes repulit. Genero ejus in mentem
venit, ut ad Monumentum S. Stephani i-
ret, & pro Soceri conversione oraret.

n. 14.

n. 13.

Iuit,

lvit, & magno fervore preces fudit, re- Sæculum V.
cedens, ex altari sparsos flores, qui forte A. C. 418.
aderant, domum detulit, & noctu prope
caput decubentis depositit. Omnes dor-
mitum concedunt, ecce! antequam illu-
xiisset, clamavit Marialis, ut aliquis ad
Episcopum accersendum properaret. Is
tunc forte Hippone apud S. Augustinum
diversabatur, quod ut Martiali relatum,
scilicet Episcopum esse absentem, petiit,
ut Presbyteri venirent; adsunt illi, di-
xitque ægrotans, se credere, & miranti-
bus universis baptizatur. Exinde usque
ad obitus sui diem, qui haud diu abfuit,
semper in ore habuit illa S. Stephani
verba: *JEsu Christe! accipe Spiritum
meum!* cum tamen ignoraret, hæc S. Ste-
phani ultima verba fuisse. Omnia hæc
miracula, Calamæ patrata, a S. Augu-
stino referuntur.

Cum Projectus Episcopus S. Stepha-
ni Reliquias ad locum in Numidia, quem
ad aquas Tibilitanas dicebant, deporta-
ret, magna populi frequentia, mulier
coeca rogabat, ut ad Episcopum duce-
retur. Obtulit, quos habebat, flores ad
contactum, iterumque receptos oculis
suis imposuit; illico, clare videns, ince-
dere sola, & alios præcurrere cœpit. Lu-
cillus Episcopus Sinitensis haud procul
Hippone jam diu fistula afflicetus, Chi-
rurgi sibi amicissimi, qui ulcus exsecaret,

n. 10.

n. 11.

CCC 3 manum

Sæculum V. manum exspectabat. Interim dum un
A. C. 418. dique populo circumfusus & S. Stephani Reliquias portans, procedit, subito san-
tatur, nullo remanente mali vestigio. In Ecclesia pagi, qui Audurum dicebatur, Reliquiæ S. Stephani servabantur. Puer in foro lusitans rotis plaustris, bovis juncti, proteritur, statimque palpitans expirat. Corpusculum a Matre ante Reliquias positum; & ecce! resurrexit puer, deletis etiam vulnerum vestigia. Cum quædam Sanctimonialis jam ad extrema deduceretur in proximo pago, Gaspaliana dicto, tunicam ejus ad Reliquias deferunt, dum cum ea redeunt, exspiraverat Virgo; tum Parentes mortuæ corpus illa tunica contingunt, cuius contactu resurrexit. Hæc omnia prodigia inter ea, quæ ipsi cœteris magis erant explorata, S. Augustino referente didicimus.

n. 16.

§. VI.

Initium Causæ Apiarii.

Aug. ep. 229. Urbanus Episcopus Sicanus in Mauritia Cæsariana, S. Augustini amicus, *al. 262. Epist.* excommunicaverat Apiarium Presbyterum, *Conc. Bonfr.* *ad Bonif. to.* *2. Conc. p.* *1671. Ep. ad Cœlest. p.* *1674.* *ad* & etiam multis criminibus infamis esset, quorum eum Tabracenses cives accusabant. Apiarius causam suam Romam ad Zosimum Papam deferri curavit, qui tres Lega-

Legatos in Africam misit, Faustinum E-Sæculum V.
piscopum Potentinensem in Piceno, Phi- A. C. 418.
lippum, & Asellos Presbyteros. Ubi
Carthaginem pervenerunt, congregati
cum Aurelio Episcopi interrogarunt, quæ
ipsis Papamandata dedisset; nec eo con-
tenti, quod sibi commissa viva voce ex-
promerent, rogarunt, ut instructionem,
quam scriptam habebant, prælegi pate-
rentur. Postquam fuit recitata, appa-
ravit, quatuor capita continere. Primum
erat de Episcoporum appellationibus ad
Papam. Secundum contra Episcopos
importune ad aulam Cæsaris proficisen-
tes. Tertium, ut Presbyterorum, &
Diaconorum causæ, casu, quo a suis E-
piscopis insontes excommunicati fuissent,
coram Episcopis vicinis agerentur. Quar-
tum, ut Urbanus Episcopus excommu-
nicaretur, aut etiam Romam citaretur,
nisi, quæ corrigenda videbantur, corri-
geret.

Recitatis Papæ mandatis, nulla con-
tra secundum articulum difficultas mo-
ta, cum jam antea Episcopi Africæ in Con-
cilio Carthaginensi anno 407. Canonem *Sup. XIII.*
condidissent, ne Episcopi, & Presbyteri *14. Cod. can.*
n. 106.
ex levi causa ad aulam Principis se con-
ferrent. At quod attinebat ad articu-
lum primum, per quem Episcopis licebat
Romam appellare, & tertium, ut Cleri-
corum causa ad tribunal vicinorum E-

Ccc 4   pisco-

Sæculum V. A.C. 418. piscoporum devolveretur, Episcopi Africæ in Papæ postulata consentire non potuerent. Quia vero Papa in eorum confirmationem Canones Nicænos allegabat, dixerunt Episcopi, se istos Canones in illis quæ haberent, descriptis exemplis non invenire. Nihilominus ob illius Conclii Reverentiam ad Zosimum Papam hoc anno 418. scripsierunt, passuros se, ut hæc interim ad breve tempus observarentur, donec de Canonibus Nicæni plenius informarentur. Episcopi Africæ consentiebant, ut Clerici, si in iudicio sui Episcopi læsos se crederent, ad Primate, & Concilium Provinciale, non autem ad vicinarum Provinciarum Episcopos recurrerent. Canones autem Sardicenses, a Papa nomine Concilii Nicæni allegatos non noverant, quia Donatistæ Pseudo-Concilium Sardicense vero substituerant. (*)

§. VII.

Zosimi obitus. Schisma Bonifacii & Eulalii.

Sup. XXIII. §. 31. Chro. an. 417 Zosimus Papa haud diu post hæc, id est, Zosimum Papam errasse, dum duos celebres Lætones tanquam Decreta Nicæna adduxit, sed curatione dignum fuisse errorem, quia Concilium Sardicense erat quædam Concilii Nicæni confirmatio. Menthio de his Canonibus inseruit recurret.

est, 26. Dec. ejusdem anni 418. ad supe- Sæculum V.
ros abiit, cum sedisset anno uno, & no- A. C. 418.
vem mensibus. Dicitur præcepisse, ut
Diaconi pallas lineas in brachio sinistro
gestarent, unde usus manipulorum ortus,
atque concessisse, ut Cereus Paschalis
in Parochiis benediceretur. Mos hic in
Ecclesiis principalioribus jam prius vi-
gebat, ut ex hymno Prudentii hac super
materia cognoscitur. Prohibuit quoque,
ne Clericis in popinis potus præberetur,
sed solummodo in ædibus Fidelium,
præsertim Clericorum sitim sedarent.

Ordinavit semel mense Decembri Pres- Rel. Symm.
byteros decem, Diaconos tres, & octo ep. Baro. an.
in diversis locis Episcopos. Diu gravi- 418. in fin.
ter ægrotavit, saepius mortuus creditus.
Sepultus est in via Tiburtina prope S. Lau-
rentii corpus. (*)

C c c 5

Illa

(*) Hier hat der protestantische Uebersetzer ei-
ne Anmerkung gesetzt, in welcher er mit einem
grossen Vergnügen die Person, und das Betragen
des Pabstes Zosimus antastet. Er saget unter
andern, auf der 269. Seite im 4ten Theile; Eini-
ge seiner Briefe an andre Bischöfle zeugen
zur Genüge davon, daß er sie für Leute ange-
sehen, die unendlich kleiner wären, als er ic.
Es stecket nämlich diesem Menschen der grund-
falsche Satz im Gehirne, es müßten alle Bischöfle
gleich seyn, wie er es in seiner Vorrede gesaget;
Dieser Satz ist ausdrücklich wider die Worte Chri-
sti,

Sæculum V.
A. C. 418.

Illa tempestate urbis Romanæ Praefectus erat Symmachus, illius Symmachus

sti, und so bald sich die Christen vermehret haben, sind die Metropoliten, oder Erzbischöfe entstanden, worunter nothwendig einer der Oberseyn mußte, sonst wäre aus der Christenheit eine Kirche geworden, gleich den Augspurgischen Confessionisten, oder den Reformirten, oder der Englischen Kirche ohne Haupt, ohne Einigkeit, ohne einem einzigen Zeichen, daß es die Kirche Jesu Christi seyn könnte. Einer jeden Kirche, die nicht mit der Römischen in Gemeinschaft steht, kann man den Vorwurf machen, welchen der heil. Augustinus den Donatisten machte: Meynet ihr wohl, daß die wahre Kirche Jesu Christi bei euch allein in einem Winkel von Africa sei könne? Die Africanischen Bischöffe haben ja nur über den Missbrauch der Appellation nach Rom beklaget, und wenn sich Pabst Zosimus in etwas übereilet, so folget nichts anders daran, als daß er einen Fehler begangen hätte, welcher den Grund des päpstlichen Gewaltes nicht berühret. Ansonsten ersieht man aus der ganzen Schreibart der Africanischen Väter, daß Scindere an ihren Obern schreiben, zum Tempel da sie sagen: Epist. ad Bonifac. Et nunc de tua poscimus Sanctitate, ut quemadmodum ea a Patribus apud Nicæam constituta sunt, sic ea nobis facias custodiri, & ibi apud vos ista, quæ in Commonitorio attulerunt, facias exerceri. Endlich damit der Uebersezer seinen Schmähungen

Ius, qui sub Theodosio Magno floruerat. Sæculum V.
Ut primum Zosimus Papa e vivis abie-
rat, Symmachus, vocato ad concionem
populo, monuit, ut Clericis eligendi li-

A. C. 418.

*Prospogr.
Gotofr.*

bertatem relinquenter, minas etiam ad-
jecit, si opificum societates, & diversa-
rum in urbe Regionum Duces quidquam
turbarent. Pars Episcoporum convene-
rat, ut pro more de Electione delibera-
rent; sed antequam exequiæ Zosimi fu-
issent finitæ, Eulalius Archidiaconus Ec-
clesiam Lateranensem occupat, & omnes
ferme aditus claudit. Ipsi Diaconi, ali-
qui ex Presbyteris, & satis magna populi
pars favebant. Biduo ibi permanxit, ex-
pectans

*Libell. Pres-
but. ap. Bar.*

A. 419.

gen wider den Pabst Zosimus das rechte Gewicht
gäbe, hat er dasjenige, was der Herr Fleury
aus einem Brieze dieser Vatter um das Jahr 419.
herausgezogen, unrichtig übersetzet. *Nous cro-
yons, avec la Misericorde de Dieu, que tant,
que vous présiderés à l' Eglise Romaine, nous
ne souffririons plus cette vexation, Et que l' on
nous traitera suivant la Charité Fraternelle,
que vous connoissés si bien.* Latine: *Credimus,
cum Misericordia Dei, quamdiu Ecclesiæ Ro-
manæ præfuturus es, nos ejusmodi vexationem
non amplius esse passuros, teque in nos Chari-
tate usurum fraterna, quæ tibi maxime fami-
liaris est.* Dieses hat unser Protestant also ge-
geben: So hoffen wir, daß wir nicht mehr
die Wirkungen des fleischlichen Stolzes, und
der Arroganz fühlen werden.

Sæculum V. pectans solemnem ordinationis destinatio
A. C. 418. tam diem, nempe proximam Dominicam,
 quæ hoc anno 418. in 29. Dec. incidebat.
 Interim major Clericorum, & populi
 pars in Ecclesia Theodori collecta, quibus
 firmiter propositum erat, eligere Bonificium,
 Presbyterum Senem, in Lege De
 versatissimum, & probatissimis moribus,
 qui Episcopatum aversabatur, atque eo
 ipso, diligentium judicio, Episcopatu
 niorem. Miserunt Presbyteros tres, qui
 Eulalio, traditis litteris, nuntiarent, ne
 quidquam, inconsulta majori Clericorum
 parte tentaret. Hi Presbyteri male ex
 cepti, & carceri dati sunt.

Symmachus Præfector, Eulalii fa
 tor, omnes Presbyteros, qui pro Bonifi
 cio stabant, ad se vocatos etiam addi
 minis hortatur, ne quidquam contra Ca
 nones facerent; nihilominus in Eccle
 siam S. Marcelli convenerunt, ibique Bo
 nifacium in Episcopum Romanum ele
 gunt, die Dominica vigesima nona Dec
 omnibus cæremoniis requisitis, a novem
 ex diversis Provinciis Episcopis ordinatus
 est; cum his septuaginta ferme Presby
 teri actis Electionis subscripsere. Ele
 ctum deinde in S. Petri Basilicam dedux
 runt. Ex altera parte Eulalius ordina
 tus est ab Episcopo Ostiensi, quem annis,
 & morbo fractum accersiverant, quia ipsi
 pro more antiquo Papam ordinare com
 pete.

Schisma.

destina-
inicas-
cidebu-
popu-
, quibus
Bonifac-
ege Da-
noribus,
tque co-
atu di-
res, qui
ent, ne
icorum
ale ex-
lii fa-
Bonif-
addis-
tra Ca-
Eccle-
que Bo-
elege-
a Dec-
novem-
inatus
resby-
Ele-
dexe-
rdim-
annis,
ia ipsi-
com-
pete-
petebat. Eadem die 29. Dec. Symma- Sæculum V.
chus Præfctus ad Imperatorem Hono- A.C. 419.
rium, Ravennæ residentem, quæ Romæ ^{Sup. I. XIX.}
acta essent, perscripsit; Electionem Boni- §. 34.
facii factionis nomine notat, & quid Im-
perator jubeat, requirit, ad quem inter
alia dicit, ipsius esse in hac causa senten-
tiæ ferre. Simul Acta submisit, quibus
Eulalii causa melior videbatur.

Imperator Honorius actis, a Symma-
cho missis, fidem adhibuit, Eulalium pro
Episcopo habuit, jussitque Bonifacio nun-
tiari, ut Roma excederet, &, si imperium
detrectaret, vi expelli. Symmachus se-
ditiosorum capita custodiæ traderet, &
pro meritis castigaret; cum his manda-
tis Aphrodisium Tribunum, & Notarium,
qui ea exequeretur, misit. Istud Rescri-
ptum datum est tertia Jan. anno 419.
Hæ litteræ Symmacho solemini festo,
nempe Epiphaniæ, redditæ; statim suum
Primiscrinium, seu qui epistolis præerat,
misit, qui Bonifacium ad se accerseret, ut
Imperatoris mandata perciperet, atque
tam a Processione, quam celebrando offi-
cio abstineret. Nihilominus Bonifacius
procedere ulterius non omisit, & popu-
lus missum a Symmacho Ministrum af-
fecit verberibus. His compertis, Sym-
machus versus S. Pauli Ecclesiam extra
Civitatem progressus est, quo Bonifacius
se receperat, populusque erat congrega-
tus;

Sæculum V. tus; hoc non obstante Bonifacius iter
A. C. 419. versus urbem prosequebatur, & repulsi

Symmachi servis, intravit; verum tam
denique majori numero cedere coadu-
est; populus, qui eum comitabatur,
Miss. Rom. ga dissipatus. Interim Eulalius Festu
in Ecclesia S. Petri celebravit, ubi hodie
que statio diei Epiphaniæ notata. Ha-
omnia sine majori tumultu, aut seditione
evenere, quæ Symmachus die 8. Jan.
Imperatorem perscripsit.

§. VIII.

Honorius de causa schismatis cognovit.
Presbyteri, Bonifacii Electores, ad Im-
peratorem scripsere, ut meliora edoc-
rent. Rei veritatem exponunt, rogau-
que, ut priora Edicta revocaret, atque
Eulalium cum suis fautoribus conan-
se comparere juberet, prommittunt
sua ex parte Bonifacium Papam cum Epis-
copis, & Presbyteris, qui elegerant, ven-
turum, consentiunt, ut qui comparere no-
luerint, Roma exulare cogantur. Im-
perator Honorius huic libello aures benig-
nas præbuit, mandata ad Symmachum
deserri jussit, ut prioris Rescripti execu-
tionem suspenderet, Bonifacio, & Eulalio
significaret; Ravennam octava Febr. cum
omnibus tam unius, quam alterius ordi-
nationis auctoribus se sisterent, qui concur-
max fuisset, illius ordinationem illicitam
decla-

declarandam. Secundum istud Rescri- Sæculum V.
ptum Aphthonius, Palatii Decurio, deci- A.C. 419.
ma quinta Jan. attulit. Simul Impera-
tor multos ex diversis Provinciis Episco-
pos convocavit, hanc causam judicatu-
ros. (*) Symmachus Romæ secundum
hoc Rescriptum promulgavit, Bonifacio,
Eulalio, & utriusque partis Clericis indi-
cavit, prohibuit, ne diversarum partium
populi in eandem Ecclesiam convenirent.
Libellos, sibi ab una, alteraque parte ob-
latos, ad Imperatorem misit, jamque se
ipsum purgare, & neutri parti addictus
videri satagebat. Ejus Epistola 25. Jan.
data est.

Episcopi Ravennam convocati, & in
Concilio congregati, decreverunt, ut
Episcopi, qui vel uni, vel alteri ordina-
tioni contestatae interfuerint, nec tan-
quam Judices, nec tanquam testes ad-
mitterentur. Id Imperatori quoque
probatum; cum vero sententiæ in
hoc Concilio in unum non collinearentur,
definitionem in primam diem Mensis Maji
distulit. Interim Festo Paschatis appro-
pinquante, quod hoc anno 419. in diem
30. Martii incidebat, Imperator, suaden-
te Concilio, & Partibus consentientibus,
jussit; Bonifacius, & Eulalius Roma ex-
essent,

(*) Ecce! Episcopos Judices, non vero Impe-
ratorem!

Sæculum V. essent, Sacra autem Mysteria Achilles
A. C. 419. Episcopus Spoletanus, qui neutri partiali-
 hærebat, celebraret. Hac de re Imper-
 tor ad eum litteras dedit. Scripta
 iam ad Symmachum, ut tumultum co-
 pesceret. Tandem etiam ad Senatum
 populumque Romanum mandata mihi
 Ultimæ hæ litteræ decima quinta Mani-
 datæ.

Præterea Imperator Honorius ad alios
 etiam Episcopos litteras dedit, quibus ad
 Concilium convocabat die prima Maii
 auspicandum; nominatim ad S. Paulum,
 cuius merita, & Sanctitas ipsi per-
 specta erant; hunc, ad prius Concilium
 invitatum, ne veniret, morbus impedi-
 rat. Ad Episcopos quoque Africæ, & Gal-
 liae scripsit, Concilii diem usque ad 13. Junij
 differens. Præter Epistolam ad omnes Afri-
 cæ Episcopos communem una singulatim
 ad Aurelium Carthaginensem data erat,
 & alia circularis ad septem principalium
 Sedium Episcopos, quos inter primi tres
 S. Augustinus, Alypius, & Evodius emi-
 cabant.

§. IX.

Eulalius Roma pulsus.

Interim Romam veniens Eulalius ^{18. Maii} Praefecto Symmacho inscio, intra-
 vit. Eadem die Achilles Episcopus Spo-
 letanus ad Praefectum Epistolam dedit;

signi-

significans, mandatum sibi, ut Festa Pa- Sæculum V.
schalia Romæ celebraret, & ipse post tri- A. C. 419.
duum advenit. Ad ejus adventum com-
motus est populus; non nulli in foro ar-
mati convenere. Symmachus cum præ-
cipuis Civitatis viris, ut de pace Reipu-
blicæ ad populum diceret, statim ad Con-
ventum processit. Exspectabatur Achil-
les, ut, quæ ei ab Imperatore mandata,
publice legerentur, sed venientem populi
multitudo accedere vetuit. Tum Sym-
machus, & Vicarius, premente populo, fo-
rum Vespasiani ingressi, conciliare disce-
ptantes satagebant, cum derepente servi
armati Eulalii Sectatores, inermes, per-
sequi cœperunt; non nulli vulnerati,
ipsum etiam Præfectum, & Vicarium in-
vadunt, atque via aversa fugere cogunt.
Seditiosorum aliqui deprehensi, & in cu-
stodiam detrusi. Hæc habemus ex nar-
ratione Symmachi ad Constantium, 23.
Martii data, qua epistola etiam petit, ut
sibi, quid ante festa Paschalia agendum,
præcise mandetur, quod utriusque factio-
nis populi inter se conflicturos atque alter
alterum ex Basilica Lateranensi deturbatu-
rum minitarentur. Constantius hic idem
est, qui adversus Tyrannos in Gallia, &
Hispania Imperio Romano utilissimam
operam impenderat; in fortitudinis prœ-
mium eidem Imperator Honorius foro-
rem suam, Gallam Placidam, dederat

Hist. Eccles. Tom. V. D d d ux-

Sæculum V. uxorem, Fratrem appellabat, eumque
A. C. 419. postmodum Imperii Socium adlegit. Is
 tunc Honorii mandata per manus Vitæ
 sui Cancellarii, ita tunc amanuenses vi-
 gares dicebantur, ad Symmachum tran-
 misit. Rescriptum Honorii, 25. Marti
 signatum, hæc ferebat: *Cum Eulalius Ro-
 manam ingressus fuerit, spretis præcedenti-
 bus mandatis, quibus uterque æmulus in-
 gredi prohibebatur, absolute urbe exco-
 ut causa seditionis tollatur; nisi obediens
 non solum Dignitate, sed etiam libertate
 privetur, nec excusationi servire posse
 quod populus eum vi retineat. Si quo-
 Clericorum cum eo communicet, eandem
 pænam subibit, nec non pro cuiusque con-
 ditione Laici. Episcopus Spoletanus pri-
 dies Sanctos Paschæ officium Divinum ce-
 lebrabit. Hæc Præfecti Symmaci Minis-
 tri sub pæna gravissimæ multæ, aut cap-
 tis exequantur.*

Symmachus, quid mandatum fuerit,
 eadem die Eulalio nuntiari jubet, qui le-
 Ætis litteris, se hac de re deliberaturum
 respondit; sed utcunque Præfectus insta-
 ret, excedere noluit. Altera die iterum
 monetur, ipse nihilominus, collecta po-
 puli parte, Basilicam Lateranensem occu-
 pat, ubi baptizavit, & Pascha celebravit.

Lib. Pontif. Præfectus Symmachus misit, qui omnium
 civium ordines, & milites excirent, ut
 Eulalium ejicerent; ipse ire noluit, ne in
 eum

eum Religionis suæ causa suspicio cade-
ret. Verosimile est, Symmachum, sicut A.C. 419

Parentem ejus scimus, Gentilem fuisse.

Itaque, Eulalio Ecclesia Lateranensi de-
pulso, custodes ponuntur, ut Achilles
Spoletanus solemnia peragere tranquille
posset. Eulalius ipsa urbe etiam ejectus,
& in exilii sui locum ductus. Non nulli
Clerici ejus factionis, qui turbas move-
bant, capti.

His compertis, Imperator Honorius
declaravit, Eulalium jure expulsum, Bo-
nifacius vero Romanam ingrederetur, &
Ecclesiæ Regimen capesseret. Hoc Re-
scriptum datum Ravennæ tertia Aprilis,
Romæ octava redditum. Senatus, po-
pulusque summæ lætitiae signa dedere.
Bonifacius post biduum inter populi con-
currentis plausus urbem intravit. Ita pax
reducta. Eulalius Episcopus Nepesinus
fuit. Extincto Schismate, Imperator Ho-
norius, jussis contrariis mandavit, ne Epis-
copi Africæ venirent, idem verosimiliter
omnibus aliis, qui ad Concilium 13. Junii
futurum vocati, indicatum. Tota hæc an. 418. 419.

Schismatis Eulalii Historia ex Actis, a
Cardinali Baronio publicatis, excerpta.

§. X.

Concilium Carthaginense 419.

Legati, quos Zosimus Papa in causa Apia-
rii in Africam miserat, adhucdum ibi p. 1589.

D d d 2 com-

Sæculum V. commorantes, interfuerunt Concilio Ge-

A.C. 417. nerali Africæ, quod Carthagine in aula

ibid. p. 1042. Basilicæ Fausti, octavo Calendas Junij,

Gr. post duodecimum Consulatum Honori,

& octavum Theodosii, id est, vigesima

quinta Maji, hoc anno 419. actum est.

Id inter Concilia Carthaginensia sextum

habetur. Aurelius præsidebat cum Va-

lentino, Numidiæ Primate, assidebat de-

inde Faustinus, Episcopus Potentiniensis,

unus ex Legatis Pontificis, tum ex di-

sis Africæ Provinciis missi, scilicet ex um-

que Numidia, ex Byzacena, ex utraque

Mauritania, Tripolitana, Provincia Pro-

consulari, numero ducenti, septendecim

Episcopi; post hos omnes alii duo Papæ

Legati, Philippus & Asellus; Presbyteri

Conc. Carth. sedebant; (*) Diaconi stabant.

VI. n. I. n. 2. Aurelius conventum auspicatus est,

Sup. n. 6. n. 3. jubens, ut Canones Concilii Nicæni le-

gerentur; at Legatus Faustinus, lectio-

nem interrumpens, petiit, ut prius man-

data, sibi, & Collegis suis a Zosimo Papa

tradita, legerentur. Igitur prælecta sunt,

eratque insertus Canon, quo Episcopo

a Concilio Provinciali deposito, permit-

titur ad Papam appellare, & petere, ut

judicium coram Episcopis vicinæ Provin-

ciae, & Legato Papæ discutiatur. Canon

ille

(*) Hi Presbyteri non ad Concilium celebran-

dum erant missi.

iste referebatur, ac si fuisset Concilii Nicæni, quamvis esset Canon quintus Concilii Sardicensis. Ideo S. Alypius, lectorem interpellans, dixit: *ad hunc articulum jam in præcedentibus nostris litteris nense. respondimus, & quæ in Concilio Nicæno statuta fuere, servare promittimus; id vero nos moratur, quod, dum Græca Concilii Nicæni Exempla inspicimus, nescio quæ de causa, hæc verba non inveniamus. Quapropter rogamus te, S. Papa Aureli! ut viros mittas Constantinopolim, ubi hujus Concilii Archetypum asservari dicitur, atque etiam ad Venerabiles Episcopos, Antiochenum, & Alexandrinum, ut illud nobis, addito suarum litterarum testimonio, transmittant, & nullum amplius supersit dubium. Rogandus quoque est venerabilis Episcopus Ecclesiæ Romanæ Bonifacius, ut ad easdem Ecclesias mittat, atque inde exempla Concilii Nicæni afferri jubeat. Nunc inserantur actis nostris talia, quæ habemus.*

A.C. 419.

§. 39.
n. 4.

n. 5.

Faustinus legatus, protestatus, ne hæc commonitio Ecclesiæ Romanæ juribus noceret, subjunxit; suffecturum, si solus Papa in genuina exempla inquireret, ne lis inter Ecclesias orta videretur. Aurelius suasit, ut ad Papam omnia, quæ gesta essent, amplissime referrentur. In id totum Concilium consensit. Episcopo Novato, ex Mauritania delegato, postulan-

D d d 3 te,

Sæculum V. te, locus aliquis ex mandatis Legatorum
A. C. 419.

Romanorum prælectus, ubi decimus quartus Canon Concilii Sardicensis inservierat, quo Presbytero, vel Diacono, Episcopo suo excommunicato, licentia fit, ut ad Episcopos vicinos recurrat. Hunc articulum S. Augustinus dixit: *promittimus, etiam hunc observare, salvatoria libertate, ut accuratius in Decreta Concilii Nicæni inquiramus.* Aurelius vota collegit, & omnes consenserunt, ut Decreta Concilii Nicæni observarentur. Faustinus Legatus dixit, sibi videri, ut ad Papam scriberetur super hoc articulo, de quo fuerat locutus S. Augustinus, & ad Clericos infra Episcopum pertinente, cum etiam iste in dubium revocaretur. Tum jubente Concilio Decreta Concilii Nicæni lecta, secundum exemplar allatum a Ceciliiano Episcopo Carthaginensi, qui illi Synodo adfuerat, & statutum, quod Alypius suadebat, ut tabellarii mitterentur ad Episcopos Antiochenum, Alexandrinum, & Constantinopolitanum, qui Decreta, tunc dubia, confirmarent, si ea in authographis invenirentur, & si non invenirentur, hac super re in Synodo deliberaretur. In actis hujus Concilii Carthaginensis Symbolum Nicænum, & vi-ginti illius Concilii Canones inserti.

Conc. Carth. Triginta tres Canones sunt, qui huic III. c. 47. Concilio tribui solent, quos melius in Con-

Conciliis præcedentibus conditos, in isto Sæculum V.
renovatos dicere oporteret. Vigesimus A.C. 419.
quartus Canon continet Catalogum Scri-
pturarum, qui etiam Concilio anni 397. Sup. XX.
tribuitur; est nostro, quem hodie habe-
mus, plene conformis. Post Canonem
33. hæc leguntur: *lecta etiam sunt varia
universæ Provinciae Africæ Concilia, prio-
ribus temporibus celebrata.* Tunc septen- v. inf. Lib.
decim recensentur, quorum primum est XXXII.
Hipponense anni 393. octava, Octobr. & n. 3. Sup.
ultimum Carthaginense anni 418. prima XIX. n. 41.
Maji. Omnia suo tempore retuli, excepto
secundo Carthaginensi, vigesima sexta Ju-
nii, anno 394. Quarto, anni 397. 26. Ju-
nii. Et quinto, decima quinta Junii, anno
409. de quibus nihil aliud scimus, quam
quod in isto Concilio an. 419. eorum men-
tio occurrat.

§. XI.

Continuatio Concilii Carthaginensis Sexti.

Alia deinde Sessio ejusdem Concilii tri-
gesima Maji, anno 419. secuta, quam
non nulli Concilium Carthaginense septi-
mum dicunt. Cum multi Episcopi ne-
cessitatem ad suas Ecclesias redeundi pro-
ponerent, statutum, ut eligerentur Depu-
tati, qui ea, quæ restabant, expedirent;
ergo viginti duo selecti sunt, inter quos
etiam S. Augustinus, Alypius, & Possidius ^{to. 2. Conc.}
^{p. 1603.}

D d d 4

fuere.

Sæculum V. fuere. In eadem Sessione sex Canones
A.C. 419. circa accusationes Clericorum conditi.
128. Ab accusandi facultate arcentur excom-
 municati, Hæretici, Gentiles, Judæi,
129. famia laborantes, quales sunt Mimi, ma-
 cipia, liberti eorum, qui accusantur, &
 omnes illi, quos leges jure actionis pub-
 lice excludunt. In propria vero causa, si
 se ipsos privatim tangente, agere possunt.
 Qui accusare non possunt, hi neque u-
 testes in judicio admittuntur; nec eo-
 rum testimonium valet, quos Actor ex
 domo sua producit, nec eorum, qui infra
131. annos quatuordecim sunt. Qui in pro-
 bando uno accusationis capite deficit,
130. ad probanda coetera non recipitur. Si
 quis Episcopus dicat, quemquam sibi soli
132. crimen confessum fuisse, & ille neget, vi-
 tio non vertat Episcopus, si ipsi soli fides
133. non habeatur. Et si dicat, sibi per con-
 scientiam non licere communicare cum
 accusato, alii Episcopi cum isto Episcopo
 non communicabunt. Post hæc Aure-
 lius Concilio finem imposuit, & Bonifac-
 ius Papæ scribere in alteram diem dispu-
 lit. In Synodali Epistola initio dicitur;
 10. 2. *Conc. ex causæ hujus discussione contentiones*
p. 1670. fastidiosas ortas, sine læsione tamen cha-
 ritatis; deinde subjungitur: *quia Apo-*
lius Presbyter, cuius ordinatio, & excom-
municatio tot scandalorum in tota Africa
occasio fuit, veniam omnium suorum deli-
ctorum

Horum petiit, Communioni restitutus est. Sæculum V.
 Confrater vero noster, Urbanus, Episco- A.C. 419.
 pus Sicanus, promptissime corrigenda emen-
 davit. Quia etiam paci, & quieti Eccle-
 sia non modo præsentí, sed & futuris tem-
 poribus providendum erat, jussimus, ut
 Presbyter Apiarius ab Ecclesia Sicana dis-
 cedat, ordinis sui honorem retineat, &
 dentur ei litteræ, quibus ei functiones Pres-
 byteri, ubicunque vellet, & posset, exerce-
 re concederetur.

Mentionem deinde injiciunt de epi- Sup. n.6.
 stola, quam anno superiore scripserant,
 de mandatis, a Zosimo Papa Legatis suis
 injunctis; tum prosequuntur: consenti-
 mus, ut Sanctitas Vesta ea a nobis obser-
 vari jubeat, quæ in Concilio Nicæno decre-
 ta, & petimus, ut ea ultra mare apud vos
 usu retineri curetis, quæ in Zosimi man-
 datis continentur (nempe Canones Con-
 cilii Sardicensis, quos deinde transcri-
 bunt) & addunt: Si hæc Decreta in Con-
 cilio Nicæno leguntur, & apud vos in Ita-
 lia observantur, nullam amplius bac de rev. Græca.
 faciemus mentionem, nec ea accipere de pag. 403.
 trectabimus. Si vero aliud in Canonibus v. Perron.
 Nicænis invenitur, in misericordia Dei
 speramus, quamdiu Ecclesiæ Romanæ præ-
 eris, immunes nos ab ejusmodi vexatione
 futuros, & nobiscum in Charitate frater-
 na, quæ tibi notissima est, agendum. Ita-
 que rogamus te! ad Episcopos Africæ, Ale- Concilium
 Carthagi-
 D d d 5 xandriæ nense.

Sæculum V. xandriæ, Constantinopolis, & ad quin
A.C. 419. cunque libuerit, sribas, ut nobis Cam-
nes Nicænos mittant. Quis enim de
ritate exemplariorum, ab his illustrissimis
suis allatorum, quæ sibi consentanea erum
dubitare poterit? interim ea, quæ nobis
mandatis Zosimi de Appellationibus Epi-
coporum ad Episcopum Romanum, & judi-
cio Clericorum coram Episcopis suarum
Provinciarum, indicata sunt, obseruan-
promittimus. Cætera, quæ in nostro Con-
cilio gessimus, cum Fratres nostri, Episo-
pus Faustinus, atque Presbyteri Philippus,
& Asellus acta secum ferant, ex iis disca-

Legati Papæ ad sua rediere, soluto
Concilio; id ex Conciliis Africæ ultimum
est, quorum acta nobis supersunt, quad-
modis quatuor ad nos pervenit. Primo
invenitur in Collectione Conciliorum,
ubi in duas partes dividitur, nomine Sex-
ti, & Septimi Concilii Carthaginensis. Se-
cundo in Codice Canonum Dionysii exi-
gui, ubi refertur sub nomine Concilii Ge-
neralis Africæ, quod aliorum etiam Ca-
nones in centum triginta octo articulis
contineat. Tertia Editio est præceden-
tis versio græca, similiter centum trin-
ta octo articulos referens, sub titulo Co-
dex Canonum Ecclesiæ Africanae. Edi-
tio quarta, quæ in Collectione Concilio-
rum, sicut prima, occurrit, ejus Concilii
partem, non totum exhibet, a Concilio
Hippo-

Hipponensi anno 393. initium dicit, & Sæculum V.
in centum quinque articulos dividitur. A. C. 419.

Titulus simpliciter positus est: *Concilium
Africæ.*

De Legatione ad Ecclesiam Antiochenam nihil scimus, sed constat, a Concilio Carthaginensi Innocentium Presbyterum Alexandriam missum, cui S. Cyrilus descriptionem genuinam Concilii Nicæni ex Archetypo, quod in Ecclesiæ suæ Tabulis custodiebatur, tradi jussit. Patres Africæ ab eo etiam exquisierant diem Paschæ; ipsius enim erat de hac die omnes Ecclesias certiores facere; pronuntiavit igitur, anno sequenti 420. decimam septimam Calendas Maji, id est, decimam quintam Aprilis, diem Paschæ futuram; sed error subrepserit necesse est, quippe S. Cyrillus in octava Homilia Paschali ejusdem anni Dominicam Paschalem dicit vigesimam tertiam *Pharmouti*, quæ est decima octava Aprilis. Marcellus Subdiaconus quoque, Constantinopolim missus, ab Attico exemplum Concilii Nicæni accepit. Hæc Exempla ad Bonifacium Papam vigesima Nov. ejusdem anni transmissa. Hæc in hac causa sub Bonifacii Pontificatu acta.

§. XII.

S. Hieronymi extrema.

Innocentius Presbyter etiam in Palæstina

Sæculum V. nam transit, ut S. Hieronymum vise.
A.C. 419. ret, is eidem epistolam ad S. Augustinum,
Hier. ep. 79. & Alypium ferendam dedit, in qua dicit:
ap. Aug. 202. *testis est mihi Deus!* quantum optem, ali
ad. 24. columbarum mihi esse, quibus in ampli-
xum vestrum avolem, nunc maxime, pos-
quam vestra potissimum cura factum, ut
Celestii Heres opprimeretur. Quæritis
a me, num ad librum Anniani, Pseudo Dia-
coni Celedeni, responderim; sciatis, ne
ejus libros haud diu abbinc a S. Fratre
nostro Presbytero Eusebio accepisse; sed
postea morborum supervenientium vi im-
peditus, & ob mortem Sanctæ filiae vestrae
Eustochium tristitia obrutus, ferme statim
bunc auctorem spernere. Respondebo ta-
men, Deo vitam dante, & si Notarios ba-
buero; verumtamen longe melius vos bunc
laborem subiretis; timeo, ne proprios li-
bros laudem, dum eorum defensionem ad-
versus ipsum suscipio. SS. nostri filii Albi-
na, Pinianus, & Melania magno affectu vos
salutant, sicut etiam Neptis vestra Paula,
quæ vos instanter rogat, ut ejus memo-
res sitis.

Mart. Rom. Ultima est hæc S. Hieronymi episto-
la, quam habemus; anno sequenti annos
natus nonaginta, & unum vita excessit,
Theodosio nono, & Constantio tertio
Consulibus, pridie Calendas Octobris, id
est, 30. Sept. anno 420. eum Ecclesia in-
ter Clarissimos suos Doctores honorat.
Etiam si

Etiamsi maximum operum ejus nume- Sæculum V.
rum possideamus, aliqua tamen deside- A. C. 419.
rantur. (*) Ecclesia Sanctæ Eustochium Prof. Chron.
quoque memoriam agit 28. Sept. eamque an. 421.
illa die anno 419. diem clausisse, conje- v. Baron. an.
ctura est. Hæc erat S. Paulæ filia, natu 420.
tertia, quæ, semper virgo, Matrem, dum Sup. XVIII
Sæculum relinquenter, secuta, nunquam §. 21.
ab ea avulsa est. Bethlehemi Monaste-
rio quinquaginta Virginum præerat. Pau-
la junior, cuius S. Hieronymus in eadem Pall. Lau.
epistola meminit, Neptis erat Sanctæ Eu-
stochium, fratris ejus Toxotii filia.

Superius diximus, Albinam, Pinianum,
& juniores Melaniam, sponsam ejus, in Sup. lib.
Palæstina habitasse, ubi in Pelagium of- XXIII
fenderant, atque ad fidem Catholicam re- §. 52.
duci posse speraverant.

§. XIII.

Epistolæ S. Augustini ad Hesychium.

Hoc anno 419. Monaxio, & Plintha Con- Marcell.
sulibus, in Palæstina multæ urbes, & Chro. an.
pagi terræ motu solo æquati. Dominus 419.
noster JESUS Christus super montem oli-
varum

(*) Hier hat der Uebersetzer eine lange An-
merkung über, oder vielmehr wider den H. Hiero-
nymus aus anderer Leute Arbeit abgeschrieben. Zum
Exempel aus dem Cave. Man weiß wohl, wer der
H. Hieronymus ist, aber diesen tollen Uebersetzer
kennet man nicht.

Sæculum V. varum in nube apparuit. Gentiles in
 A.C. 419. stibus suis coruscare cruces viderunt.
 Multi ex diversis nationibus conversi
 Baptismo abluti sunt. Anno superiori
 Id. an. 418. 418. die Veneris, 19. Julii circa horam
 Chr. Pasch. octavam, id est, secunda post meridiem
 eod. Philost. XII. c. 8. Ecclipsis mortales terruit; adeo Sol ob-
 scuratus, ut stellæ conspicerentur. Ec-
 clipsin terræ siccitas, & hanc pestis se-
 ta, qua ingens hominum, brutorumque
 multitudo contabuit. Durante Ecclipsi,
 splendor, coni figuram referens, in celo
 visus, quem aliqui imperiti Cometam pa-
 tarunt; quatuor mensibus, a media æta-
 te usque ad exitum autumni insolitus
 hoc lumen conspicuum fuit; creditum
 feralem fulgorem secuturas calamitatem
 portendisse, quibus terræ motus anni 419.
 accensebatur; dum terra commoveba-
 tur, ignis cadebat de Cœlo, nemini no-
 xiis, quippe superveniente ex transverso
 ventus validus flammarum in mare deve-
 xit, quam aliquamdiu super fluctus ad-
 huc fulgere attoniti mortales conspex-
 runt.

Non nullis tot prodigia fidem dece-
 runt, finem Mundi haud procul abesse,
 & Hesychius, Episcopus Salonaæ in Dalmatia
 hac super re ad S. Augustinum scriptus,
 plures textus Prophetarum ad secundum
 JEsu Christi adventum trahens. S. Au-
 gustinus, Hesychium responsiones in S.
 Hiero-

Hieronymi expositionibus inventurum, Sæculum V.
 dicit, & addit: *existimo has Prophetias,* A. C. 419.
 & præsertim Danielis Hebdomadas, de S. Augusti-
 tempore præterito accipiendas; nam tem- nus.
 pus ultimi JESU Christi adventus definire Ep. 197.
 non ausim, nec credo, illud ab aliquo Pro- al. 78.
 phetarum fuisse satis designatum, sed illis
 ipsius Domini verbis inhæreo: non est ve- Act. 1. 7.
 strum, nosse tempora, vel momenta, quæ ep. 197.
 Pater posuit in sua potestate. Præterea
 constat ex JESU Christi verbis, ante finem Matth. 24.
 Mundi Evangelium in universo orbe præ- 14.
 dicandum; (*) sed hoc scire non possumus,
 quot bodie sint populi, quibus necdum præ-
 dictatum fuerit, & multo minus, quantum
 temporis, postquam prædicatio ad omnes
 pervenerit, sit super futurum. Finem scri-
 bendi facit his verbis: mallem quidem
 ista, quæ ex me interrogas, scire, quam
 ignorare, sed quia certitudinem invenire
 non potui, ignorantiam meam fateri, quam
 falsam scientiam jaçtare satius est. Ita
 S. Augustinus, sexaginta quinque annos
 natus, loquebatur.

Hesychius respondit; verum quidem ep. 198.
 esse, ultimi adventus JESU Christi diem, al. 79.
 nec etiam annum sciri posse, sed ex Signis,
 quæ Christus prædictis, posse cognosci,
 propin-

(*) Et prædicabitur hoc Evangelium Regni in
 universo orbe, in testimonium omnibus Gentibus,
 & tunc veniet consummatio.

Sæculum V. propinquum esse, dicitque plura eorum
A.C. 419. jam extitisse. Tanquam factum expro-

n. 6. ratæ certitudinis affert, ex quo Imperatores Christianam Religionem suscep-
tent, majores, promptioresque Prædic-
tionis fuisse progressus. S. Augustinus
secundo respondit prolixa epistola, in qua

quæstionem de fine Mundi solide per-
ep. 199. stat. Probat, nihil hac in re nostra inter-

al. 80. esse, nisi ut ultima vitæ nostræ die ader-

n. 3. cipiendum Dominum parati simus, ut po-

c. 6. n. 17. tetur, nobis ultimam horam instare, ju-

ta verba S. Joannis; sed affirmat, per
hanc horam plura Sæcula significari, &

notat, jam a JESU Christi Nativitate circu-

c. 7. n. 20. ter 420. annos fluxisse. Constanter de-

c. 9. fendit, Hebdomadas Danielis cum majori
parte Interpretum de primo adventu de-
bere intelligi, atque in sermonibus IESU
Christi de ultimo suo Adventu, ea, quæ
ad ruinam Jerosolymæ pertinent, differen-

c. 10. n. 10. n. spiciunt. Etiamsi pleraque prodigia, &
mala, quæ Christus prædictis, evenisse vi-
deamus, tamen judicari non posse an ul-
tima sint, cum his majora nobis possi-

c. 12. accidere. In Africa infinitum Barbaro-
rum esse numerum, quibus Evangelium
necdum prædicatum, quod ex eorum
mancipiis, quæ inde adducuntur, demon-

strate-

straretur. Eorum aliquos in Romano-Sæculum V.
rum vicinia, sed valde exiguo numero,
A. C. 419.
ante paucos annos fuisse conversos. Tan-
dem nihil securum magis, quam vigila-
re, & orare, non ideo solum, quod incer-
ta sit vita nostra, sed etiam quod nescia-
mus, quando venturus sit Dominus. Econ-
tra, si credamus, cito venturum, timen-
dum, ne, si revera venire tardet, illi, qui
se hallucinatos videbunt, in fide vacil-
& scandalizati sibi imaginentur, nun-
quam venturum. Id quoque cavendum,
ne Infidelibus ansam præbeamus, credu-
litatem nostram traducendi.

L. 13.

§. XIV.

Locutiones. Quæstiones in Scriptu- ram.

Interim S. Augustinus opuscula duo in *II. Retract.*:
Sacram Scripturam inchoavit, quæ non cap. 54. 55..
absolvit, aliis negotiis, magis necessariis, to. 3.
supervenientibus. Primum, Locutiones
sunt, seu modi loquendi Græci, aut He-
braici, quæ legentem morantur, & occa-
sionem dant, ibi, ubi nulla sunt, Mysteria
investigandi. Simul dictabat quæstiones
in eosdem libros, nempe objectiones, sibi
in mentem venientes, quas non nunquam
tantum proponit; at plerumque princi-
pia, illis solvendis apta, tradit, & sensui
litterali immoratur. Hæc opera non ul-
Hist. Eccles. Tom. V.   *Ecc*   *tra*

Sæculum V. tra septem primas Scripturæ libros, usque
A.C. 419. ad libros Regum produxit.

Cum quidam, cui nomen Pollentius,
II. Retract. ad S. Augustinum scripsisset super quæst.
c. 57. to. 6. ne, de separatione conjugum adulterii causa, permovit eum, ut libros duos de matrimoniis adulterinis scriberet. Pollentius sentiebat, mulieri, quæ a Mari
1. Cor. 7. 10. discedebat, causa adulterii, ab ipso absimili, libertatem tribui, alium ducendi, quod vero S. Paulus huic opinioni contrarium dicit, de illa explicabat, quæ ob alias
c. 8. causas alteri nubit. S. Augustinus approbit, hanc prohibitionem ad uxorem, quæ causa adulterii separatur, spectare. Discerbat etiam Pollentius, conjuges fideles a parte infideli discedere non posse; et S. Augustinus demonstrat, id a S. Paulo permitti, quamvis non suadeat. (*) Ex verbis initio secundi libri videmus, vehementis desiderium libros S. Augustini legendi quandoque causam fuisse, ut illi, qui Sancto viro convivebant, eos, ipso Auctore inconsulto, ederent.

§. XV.

(*) Hic post Anonymum I. advertendum, Ecclesiam non sequi S. Augustini opinionem, ne etiam ex Apostoli verbis satis colligi, Parti fidei simpliciter permitti ab infideli discedere, sed tantum in casu, qui ab Innocentio III. Cap. gaudi mus. de Divortiis exprimitur, si pars infidelis sine injuria Creatoris nolit cohabitare.

§. XV.

Sæculum V.
A. C. 419.*Liber I. de Nuptiis, & Concupiscentia.*

Circa idem tempus permotus est S. Augustinus, ut librum primum de Nuptiis, & Concupiscentia scriberet, sequenti occasione. Pelagiani, qui post sententiam Zosimi Papæ in Italia morabantur, Imperatorem Honorium adierunt, ut sibi Judices Ecclesiasticos daret, qui totam eorum causam retractarent, se enim per fraudem, & malas artes fuisse damnatos. Valerius Comes sua, qua in aula valebat auctoritate, eorum consilia turbavit, et fecitque, ne Imperator tempus, & locum, quo causa ageretur, designaret. Propterea, inquit S. Augustinus: Imperator, nolens fidem Catholicam in dubium revocari, pro sua prudentia Hæreticis novam litigandi occasionem subtraxit, & satius duxit, eos legum rigore contineri. Igitur Episcopos, a Zosimo Papa depositos, Italia ejecit. Pelagiani palam conquerebantur, quod Concilium universale non concederetur, dicentes, eo ipso victos fateri Catholicos. (*)

Eee 2 Nullum

(*) Hier hat der Ueberseher an statt des Wortes Catholicen die Rechtgläubigen gesetzt. Allen Secten hat man den Namen ihres Urhebers angehängt, als den Arianern, Pelagianern, Nestorianern,

Sæculum V. Nullum non etiam moverunt lapidem
A.C. 419.

Pelagiani, ut animum Comitis Valen-
Catholicos protegentis, iis infensum re-
derent; litteras eidem tradiderunt, i
quibus dicebant, S. Augustinum, affirmas-
do dari peccatum originale, Nuptias dan-
nare. Valerius in fide firmus ad han-

II. Retract. calumniam risit, & circa idem tempus
c. 53. ep. 200. tres epistolas dedit ad S. Augustinum, qui
arrepta occasione, librum hac super ma-
teria eidem dicavit. Titulum posuit:

I. de Nupt. Nuptiis, & Concupiscentia. Valerius pa-
c. 2. dicitiam conjugalem fideliter servabat,
magno contra Pelagianos zelo animatus,
& quamvis magna negotiorum mole pre-
meretur, tamen libris volvendis spatum
inveniebat, etiam cum somni jactura.
c. ult. Augustini operibus præcipue delecta-

nern, Lutheranern, Calvinisten; nur den Catholicen kann man keinen andern Stifter, als Jesum Christum erweisen. Wenn unser Uebersezer, welcher so oft und sorgfältig vermendet, sich des Wortes Catholicisch zu gebrauchen, und dafür die allgemeine Kirche, oder die Rechtgläubigen setzen, sollte angehalten werden zu sagen, ob denn diese Rechtgläubige im fünften Jahrhundert und bis auf Luthers Zeiten andere Leute, als die Catholicen, und die allgemeine Kirche eine andere als die Römische gewesen sey, und wenn er es sagete, solches auch zu erweisen, so würde er in Ewigkeit, wenn er sich auch darüber den Kopf zerbräche, mit keiner Probe ankommen können.

tur, hinc est, quod idem Comiti hoc opus Sæculum V.
inscripserit.

A. C. 419.

S. Augustinus in hoc libro explicat bona, Matrimonio propria, quibus concubis c. 7. 10. 17. concipientiam non esse accensendam probat, 21. sed esse malum, quod non inhæret Matrimonii naturæ, aut primæ ejus institutio- ni, sed per peccatum primi hominis supervenit. Tam Naturæ fæcunditas, quam Sexuum discriminem, & conjunctio, in se bona sunt, cum sint opus Dei; quod pudendum inest, aliunde originem trahit, c. 5. 6. 20. nempe a pugna, & rebellione carnis ad- versus Spiritum, quod effectus peccati est. Matrimonii Sanctitas facit, ut homines hoc malo bene utantur ad generis huma- ni propagationem; at hoc malum, hæc concupiscentia, causa est, quod liberi, qui c. 18. 19. etiam ex legitimo filiorum Dei Matrimo- nio generantur, non nascantur Filii Dei, c. 32. sed filii Sæculi, servi peccati, a quo Pa- rentes eorum liberati sunt, & potestati Dæmonis subiecti, donec per eandem JE- c. 20. su Christi Gratiam, sicut Parentes eorum, liberentur. Explicat, quomodo concu- c. 25. 26. piscentia in Baptizatis remaneat, nec ta- men eos reddat nocentes, sed tantum ad c. 23. 27. malum inclinatos. In hoc opere S. Augu- c. 8. stinus eximia de legitimo usu matrimonii tradit præcepta. Ubi liber iste in ma- Aug. IV. ep. nus Juliani devenit, scriptis aliis libris imp. c. 30. quatuor, respondit, quos suæ partis Epis-

Eee 3

copo

Seculum V. copo, nomine Turbantio, inscript. is
A. C. 419. Turbantius post hæc ad Ecclesiam Cath-
licam rediit.

§. XVI.

Rescripta Honorii pro Ecclesia.

*ap. Aug. ep. 201. ap. Ba-
ron. an. 419. p. 455.* **C**redibile est, solicitatione Comitis Va-
lerii, aut Papæ Bonifacii factum, ut
Honorus Imperator Constitutionem ed-
ret, cuius meminit in epistola, data Ra-
vennæ, ad Aurelium, Episcopum Cartha-
ginensem, nona Junii, anno 419. in ea
præcipitur, ut ad frangendam contum-
ciam quorumdam Episcoporum, adhuc
dum Doctrinam Pelagiï dependentium,
Aurelius eosdem admoneat, illos, qui
damnationi Pelagiï subscribere recul-
rint, Episcopatu deponendos, urbibus
ejiciendos, & excommunicandos esse.
Eadem Imperatoris epistola ad S. Au-
gustum quoque missa; unde patet, S. Au-
gustum inter Episcopos Africæ tantum
suis meritis, quantum Aurelium sua Di-
gnitate fuisse conspicuum. Aurelius man-
data perfecit, ut omnes Episcopos ad sig-
nandam Celestii, & Pelagiï condemna-
tionem cogeret, quod ex ejus epistola, pri-

*ap. Baron. ma Aug. ejusdem anni data, apparat
ibid.* **H**aud multo post Honorius legem con-
Lib. 44. Cod. Th. de Episc. didit, qua denuo omnibus viris Ecclesi-
æ. ult. ibid de sticis prohibetur, ne cum fæminis non
raptu San-propinquis habitent. Omnes autem pro
Etimon.

non propinquis habentur, si Matrem, si Sæculum V.
liam, & sororem exceperis. Suadetur A.C. 419.
etiam, ne illas dimittant, quibuscum ante
Sacerdotium matrimonium legitimum
contraxissent, quandoquidem in earum
societate ita vixissent, ut Sacerdotio digni
habiti sint. At tales exinde tanquam fra-
ter, & soror convivebant. Hæc lex octava
Maji 420. data. Eadem lege raptore Virginum
Deo Sacrarum ad exilium, & bonorum jacturam damnantur. (*) Eiusmo-

Eee 4 di

(*) Hier haben wir wiederum ein Zeugniß von der Enthaltung der Priester, und Gott-geweyheter Jungfrauen, welcher Stand unserm Ueberseher so sehr missfällt, daß er sich nicht entblödet zu schreiben, der Heil. Paulus habe solchem vorhinein einen Schandfleck angehänget; dieser Stand ist auch nach dem Geschmack des Luthers nicht gewesen, darum muß ich dem Ueberseher zu Liebe dasjenige erzählen, was bey dem Bossuet, † und la Bizardiere † † Hist. des ver-
gelesen wird. Ein grosser Fürst wollte sich mit ei- riat. tom. I.
ner Gemahlin nicht begnügen lassen, und schickte L. 6.
durch den Bucer eine Instruktion an den Luther, in † Hist. Gest.
welcher unter andern folgendes enthalten war:
Um meines Heyles willen, verlange ich vom
Luther, vom Melanchton, und selbst vom Bu-
cer ein Zeugniß, daß ich sie (die Polygamia)
ergreifen kann, oder doch eine schriftliche Er-
klärung, welche zum Druck nicht kommen soll,
daß wenn ich mich heimlich verheurathe, es
keine Beleidigung Gottes sey. Diese Instru-
ktion war datiret: am Sonntag nach Cathari-
na

Sæculum V. di raptus forte a tempore exortæ Hæres
A. C. 419. Jovinianæ frequentiores fuerint.

Bonifacius Papa pertinaci morbo con-
flictatus, timuit, ne, si moreretur, Su-
cessoris sui electionem æmulatio turba-
ret, quod in ipsius electione contigeret.
Itaque, missis suo, & totius Romanæ Ec-
clesiæ nomine Episcopis, ad Imperatorem
Honorium epistolam dedit, rogans, ut
sub ejus Imperio Ecclesia illa saltem liber-
tate gauderet, quam sub Imperatoribus
Ethnicis, & antiquas consuetudines ser-
varet. Hæc epistola data est prima Juli,
&, ut creditur, eodem anno 419. Impe-
rator edito Rescripto respondit, quod illus-
dem Delegatis ferendum dedit, in hunc
modum: *si contra vota nostra Sanctorum*

na 1539. In der Antwort liest man folgende Worte: Endlich aber, wenn seine Hoheit gänzlich entschlossen ist, eine zweyte Gemahlin zu nehmen, so sind wir der Meynung, daß Sie es heimlich thun soll. Und weiter unten: auf diese Weise heissen wir es gut . . . . denn das Evangelium hat dasjenige nicht widerrufen, noch verbothen, was das Gesetz Moysis in Anhebung des Ehestandes erlaubet hat. Diese Schrift ist unterzeichnet am Mittwoch nach S. Nicolaus, zu Wittenberg im Jahr 1539. von acht Protestantischen Gottesgelehrten, worunter Luther der erste ist. Nun ist es kein Wunder mehr, daß unser Ueberseher als ein Protestant, und Verehrer des Luthers so wenig auf den Ehelosen Stand hält.

*tuæ quidquam triste accideret, omnes Sæculum V.
sciant, abstinentiam ab omni ambitione, & A.C. 419.
si duo contra Canones fuerint ordinati,
neuter Episcopus sit, sed ille demum, qui
nova Electione, & omnium consensu fuerit
cooptatus.*

§. XVII.

Epistola Bonifacii Papæ ad Episcopos Galliae.

Bonifacius Papa haud ita pridem, nempe decima tertia Junii an. 419. ad Episcopos Galliae scripserat. Epistola ad Patroclum, Remigium, Maximum, Severum, decem alios, quorum nomina ponuntur, & generatim ad Galliarum, & septem Provinciarum Episcopos directa est. Maximus, Episcopus Valentia, multorum criminum, atque etiam, quod Manichæus esset, accusabatur; hæc ex actis Synodibus probabantur. Ex actis quoque Judicium Sæcularium monstrabatur, quod contra eundem coram ipsis actio fuisset mota, in causa homicidii, imo quod & quæstionem subiisset. (*) Nihilominus ubique Episcopum se jaætabat, in illis locis, ubi latitabat, & Confratrum suorum judicium fugiebat, quamvis SS. Pontifices saepius jussissent, ut eorum judicio Eee 5 staret.

(*) Anonymus I. bene conjicit, id factum, antequam in Episcopum fuisset ordinatus.

Sæculum V. staret. Hinc Ecclesiæ Valentianæ Clerici querelam ad Bonifacium Papam denuo A.C. 419. miferunt; Episcopi quoque Galliæ libellos

res seduceret, illo Julianus epistolam mi- Sæculum V.
sit, in qua Catholicos Manichæos esse ca- A. C. 419.
lumniabatur, ut rudibus, & ignaris Ca-
tholicæ Doctrinæ horrorem crearet; eo-
dem tempore ipse, aliquique Episcopi Pela-
giani, numero octodecim, ad Rufum,
Episcopum Thessalonicensem dederunt
litteras, ut ad suam, si possent, factionem
traherent. Cum quidam Catholici soler-
ter curassent, ut his duabus epistolis po-
tirentur, eas in manus Bonifacii Papæ tra-
diderunt. Illo tempore Alypius Romam *ibid. init.*
venit, ubi eum Summus Pontifex perami- *II. Retract.*
ce exceptum, in illa brevi commoratione *c. 61.*
apud se retinuit, eique familiari fiducia
collocutus est. Plurimus de S. Augusti-
no sermo fuit, deditque Papa Alypio duas
Pelagianorum epistolas, in quibus S. Au-
gustinum nominabant, & calumniaban-
tur, ut eas eidem redderet, qui respon-
dendo deinde se ipsum defendeter.

Antequam Romam venisset, Alypius Ravennæ fuerat, ubi Cæsar Sedem fixe- *II. Retract.*
rat. Ibi Comiti Valerio fuerat collocu- *Praefat. ep.*
tus, qui ipsi deinde excerpta ex libro pri- *imper. ep.*
mo quatuor librorum Juliani contra li- *207. ad*
brum S. Augustini de Nuptiis, & Concu- *Claud. de*
piscentia Romam misit. Valerius S. Au- *Nupt. II.*
gustinum rogabat, ut hæc excerpta cito
refutaret. Hæc Alypius cum duabus Pe-
lagianorum epistolis in Africam ferens,
S. Augustinum coram docuit, quid Hære-
tici

Sæculum V. tici contra aliquos libri sui textus objice
A.C. 419. rent. S. Augustinus maluisset refutatio
nem differre, donec integrum Juliani opus
vidisset; nihilominus, ut Comitis Valeri
desiderio satisfaceret, secundum librum
eodem titulo de Nuptiis, & Concupiscentia
scripsit. Doctrinam Catholicam de
peccato originali defendit, demonstrans
quantum ab impietate Manichæorum de
stet, quippe Juliani responsum in hujus
criminationis cardine vertebatur. (*) Se
cundus iste liber anno 420. scriptus ad
ditur.

§. XIX.

*Libri S. Augustini ad Bonifacium
Papam.*

Sanctus Augustinus etiam ad duas Pela
gianorum epistolas respondit, quatuor
libris Bonifacio Papæ, qui eas ipsi submis
rat, inscriptis. Initio animi sui gratitu
dinem

(*) Wir sind gewiß dem Uebersezer großen
Dank schuldig, daß er in seiner Uebersetzung so oft
diejenige Lehre, welche die ganze Welt für die Ne
misch-Catholische gehalten, die Lehre der Nach
gläubigen, und die allgemeine nennet. Ich habe
es ja beym ersten Anblicke seiner Version gesagt;
er habe an der Uebersetzung des Herrn Fleury eine
Arbeit über sich genommen, welche sich auf einen
Protestanten gar nicht schicke, denn er muß tausend
Dinge wider seine eigene Kirche schreiben, die er
nicht widerlegen kann.

dinem testatur, quod sibi Summus Ponti- Sæculum V.
 sex sincerissimam amicitiam per Alypiii A. C. 419.
 verba aperire voluisset. *Humilitati tuæ*
adscribendum, ait: *quod in altiore Sede po-*
situs, amicitiam exiguorum non spernas,
sed reciproco affectu respondeas. (*) In
 primo libro respondet ad epistolam Ro-
 mam missam, quæ Juliani esse credeba-
 tur; & refutat criminationes Pelagiano-
 rum, Catholicos accusantium, quod li- c. 2. c. 5.
 berum arbitrium tollerent, quod dice-
 rent, Deum Matrimonii Auëtorem non
 esse, conjunctionem Sexuum inventum
 esse Diaboli, viros Sanctos veteris Testa-
 menti a peccato non fuisse liberatos, S. c. 6.
 Paulum, aliosque Apostolos impudicitiis
 fuisse c. 7.
 c. 8.

(*) Hier ist man mit dem Ueberseher zufrie-
 den. Er hat diese Stelle also gegeben: Es ist ei-
 ne Wirkung ihrer Demuth..... ob Sie gleich
 den erhabensten Stuhl besitzen. Denn hier wä-
 re er nur schuldig gewesen, zu übersetzen: ob Sie
 gleich einen erhabenen Stuhl besitzen. Wenig-
 stens wird dieses erwiesen, daß der Heil. Augustinus,
 den er hoffentlich für einen Rechtgläubigen
 hält, nicht geglaubet habe, wie unser Ueberseher,
 es müßten alle Bischöffe gleich seyn. Dann hat er
 aus den Worten des Heil. Augustinus können erse-
 hen, daß Pabst Bonifacius ein demüthiger Mann
 gewesen sey, und hiermit hat auch das Aergerniß,
 so er über den sich eingebildeten Hochmuth Pabstes
 Zosimi eingenommen, wiederum geheylet werden
 können.

Sæculum V. fuisse inquinatos, quia fatentur, se con-
A. C. 419. cupiscentiæ subditos; tandem a Catho-

c. 12. licis ipsum JESUM Christum peccato sub-

c. 13. jici, & negari, Baptismum omnia pecca-

n. 15. 16. remittere. Ad tot calumnias responda-

&c. S. Augustinus, & detegit sensum perva-
sum, latentem sub fidei formula, qua
epistolæ Auctor Catholicorum fidei op-
ponebat.

In libro secundo S. Augustinus ad epi-
stolam octodecim Episcoporum Pelago-
norum ad Rufum Thessalonensem do-

c. 2. tam, & iisdem calumniis refertam re-

c. 3. spondet. Manichæos cum Pelagianis
confert, & ostendit, Catholicos inter hos

duos errores medium tenere. Clericos

S. Augusti- Romanæ Ecclesiæ ab errore, cuius a Pe-
lagianis arguebantur, purgat, & dicit, eo-
nus.

rum Doctrinam nunquam Romæ fuisse
probatam, quamvis Zosimus aliquam in
Celestium indulgentia usus fuisset. Do-

c. 5. 6. cet, quod sub nomine Gratiarum non statua-
mus aliquod fatum, nec Deo acceptio-
nem Personarum affingamus, quamvis
asseramus, Gratiam non secundum me-

c. 8. 9. &c. rita dari, & Deus nobis primum boni de-
siderium inspiret, ita ut non nisi per Mis-
ericordiam ejus, pure gratuitam, ex ma-
lis in bonos mutari possumus.

In libro tertio S. Augustinus explicat

c. 2. Doctrinam Catholicam de utilitate anti-

c. 3. quæ legis, de effectu Baptismi, de diffe-

rentia

rentia antiqui, & novi fœderis, de justitia, & perfectione Apostolorum, & Pro-

Sæculum V.

A. C. 419.

phetarum, quid illud sit, quod in JESU Christo peccatum vocatur, quando dicitur, quod venerit in similitudine carnis peccati, quod peccatum per peccatum condemnaverit, & quod peccatum factus sit. Tandem quomodo speremus, in al-

c. 7.

tera vita præcepta Dei perfecte adimple-re. In quarto libro respondet ad ea, quæ Pelagiani stabiliendæ suæ Doctrinæ affe-rebant, & fraudulentiam omnium oculis exponit, in quinque articulis latentem, quos æque Manichæis, ac Catholicis con-trarios crepabant; nempe laudabant

c. 2.

Creaturam, Matrimonium, Legem, libe-rum arbitrium, & Sanctos. Laudabant Creaturam, & Matrimonium, ut pecca-tum originale negarent, legem, & libe-rum arbitrium, ut evincerent, Gratiam secundum cujusque merita distribui, San-ctos, ut monstrarent, extitisse homines jam in hac vita omni peccato immunes. Ecclesia Catholica, inter Manichæos, &

c. 3.

Pelagianos medium tenens, docet, Natu-ram esse bonam, tanquam opus Dei, qui bonus est, sed Salvatore indigere propter peccatum originale, quod a primo Homi-ne descendit. Matrimonium esse bo-num, & a Deo institutum, at concupis-centiam, quæ per peccatum supervenit, malam esse. Legem Dei esse bonum,

c. 4.

c. 6.

eam

Sæculum V. eam vero peccatum tantum indicate, non tollere. Liberum arbitrium esse homini

A. C. 419. naturaliter proprium, at hodie ita co-

c. 7. tum, ut Justitiam operari non possit, prius per Gratiam liberetur. Justitia

Sanctorum tam veteris, quam novi Testamenti veram fuisse, sed non perfectam

Adductis S. Cypriani textibus hunc librum claudit.

c. 8. 9.

§. XX.

Libri de Anima, & ejus Origine.

II. Retract. Circa idem tempus S. Augustinus que-

c. 56. tuor libros scripsit de anima, & ejus

Origine adversus Victorem, dictum Vic-

centium, ex Mauritania Cæsariana ju-

nem; is cum in domo cuiusdam Presby-

teri Hispani, cui nomen Petrus, in S. Au-

gustini librum incidisset, offensus est,

quod diceret: *nescio, an omnes anima ab*

anima primi Hominis profiscantur, aut

an singulis singulæ dentur; id vero scio,

animam esse Spiritum, & non corpus. Vi-

ctori tam id, de quo S. Augustinus dubi-

tabat, quam illud, quod affirmabat, dis-

plicuit, scripsitque contra eum duos li-

bros, ad Petrum Presbyterum directos,

in quibus imprudens aliqua Pelagian-

rum dogmata, aliaque his pejora, defen-

debat. Nihilominus Petrus Presbyter,

cum Victorem hos libros sibi prælegen-

tem audivisset, gaudio exiliit, & caput

legen-

mas

illis

equi

opin

cieb

tor

bita

clim

plex

ne

quo

ria

displ

ver

eo

que

nis

ipsi

mit

con

cer

legentis osculatus, gratias agebat, quod Sæculum V.
se, quæ ignorabat, docuisset. A.C. 419.

Renatus, Monachus Laicus, in fide L. II. c. 1.
Catholica sincerissimus, Cæsareæ in Mau-
ritania degens, hos duos Victoris libros
exakte describi curavit, misitque Hippo-
nem ad S. Augustinum, qui illis perlectis,
tractatum composuit, respondens ad om-
nia Scripturæ loca, quæ Victor adduce-
bat, ut probaret, Deum singulorum ani-
mas creare; S. Augustinus ostendit, ex
illis locis hoc non demonstrari. Non
equidem hanc de Creatione animarum Aug. ep. 166.
opinionem, quæ S. Hieronymi erat, rej- n. 8. Sup.
ciebat, sed inepta argumenta, quibus Vi- XXIII. 5.
-27. stornitebatur. Absolute adhucdum du-
bitabat, etiamsi ad illam opinionem in-
clinaret, quam deinde Ecclesia est am-
plexa.

Cum Renatum sollicitudo teneret,
ne offendum se S. Augustinus crederet,
quod ei librum transmisisset, ipsius inju-
ria scriptum. S. Augustinus ad eum:
displacet, quod animum meum necdum no- t. 2.
veris. Quantum absit, ut tibi irascar, ex
eo collige, quod ne quidem de Victore con-
querar. Si enim alterius, ac ego, opinio-
nis fuit, cur aperire non licuit? ad me
ipsum scribere oportuisset; sed quia
mibi erat ignotus, non est ausus; nec sibi
consilium a me petendum credidit, quia pro-
certa veritate scripsisse sibi videbatur.

Hist. Eccles. Tom. V. Fff Ami-

Sæculum V. Amici precibus cessit, qui ut ipse dicit,
 A.C. 419. ad scribendum coegit, & si in disputatio-
 nis calore verba in me contumeliosa et
 ciderunt, libenter credo, id magis opinio-
 nem suam defendendi necessitate, quam
 offendendi studio, factum, dum mibi de-
 minis animo non constat, qualis sit, cre-
 satius esse, de ipso bene sentire, quam
 mere damnare. Forte bono in me affectu
 scripsit, errorem mibi exempturus; id
 gratum me esse decet ob bonam in me volun-
 tatem, quamvis opiniones ejus rejicere te-
 near. Existimo juvenem leniter com-
 gendum, non dure repellendum, praesertim
 cum Neo-conversus Catholicus sit. Nem-
 pe Victor Donatista ex Secta Rogatia-
 rum fuerat.

S. Augustinus deinde ad Petrum Pres-
 byterum longam epistolam dedit, quam
 secundum hujus operis librum dicit, qua
 eadem mansuetudine virum monet, ne
 Sacerdotio, & ætate venerabilis appro-
 bet juvenis Laici librum, plenum errori-
 bus; atque eorum præcipuos indicat;
 hortatur, ut Victorem ad emendationem
 adducat. Tandem ad ipsum Victorem
 scripsit duos libros, atque in horum uno
 errores demonstrat; in altero ostendit
 quam male ab ipso fuerit reprehensus, seu
 quod de origine animæ dubitaret, seu
 quod affirmaret, eam esse Spiritualem.
 Posteriores hi Libri quoque maxima hu-
 mili-

militate, & charitate scripti, Victo. Sæculum V.
ris animum expugnarunt. S. Augustino A. C. 420.
respondit, affirmans, se errores emen- II. Retr. c. 56
dasce, sicut etiam tam in exordio, quam
in fine sui operis declaraverat, mentem
se mutaturum, si quis ostenderet, fuis-
se deceptum. Itaque quamvis erro- Aug. III. de
res ignorantia defendisset, Catholicus an. orig. in
fuit.

§. XXI.

Constantius Ecclesiae favet.

Circa finem anni 420. vel initium se- Ap. Aug. I.
quentis Alypius, in Italiam revectus, op. imperf.
Bonifacio Papæ quatuor libros, ad eum c. 85. ibid. c. 7
directos, & Comiti Valerio secundum li- ibid. c. 42. 74.
III. c. 35.
brum de Nuptiis, & Concupiscentia at-
tulit. Pelagiani, hujus profectionis oc-
casione arrepta, calumnias sparserunt in
vulgus; Alypium ultra octoginta equos
ex Africa transtulisse, quos Tribunis do-
no daret; aurum largissime profudisse,
aliis pingues procurasse hæreditates, ut
potentes corrumperet, & populum ad
seditionem excitaret. Putida quidem
hæc erant mendacia; at conjecturæ lo-
cus est, Alypium in mandatis habuisse,
adversus Pelagianos quidquam in Regia
moliri. Siquidem tunc contra eosdem Sup. 9.
emanavit Edictum Constantii, quem Ho- Theoph. an.
notius, cuius sororem duxerat, sexto I- 412.
dus Febr. nempe octava ejusdem Men-

F f f 2

ff

Sæculum V. sis anno 421. Imperatorem pronuntiavit
A. C. 421. rat; is deinde post sex menses e vivis
Olymp. ap. abiit. Edictum ad Volusianum, Romam
Phot. Cod. 80 Præfectum, datum præcipit, ut Pelagius

p. 194. Chr. ni., & nominatim Celestius ad centum
Cod. Theod. millia passuum ab urbe arceantur; nipo
an. 421. ap. reant, Præfecti Ministris poena capitius
Baron. an. 420. init. tentatur. Rescripto suum mandatū
Phot. Cod. 53 Præfектus junxit, ne quis relegatos sub
poena exilii reciperet. Idem est ille Volusianus,
Sup. l. XIII. Junioris Melaniæ propinquus,
§. 51. ad quem S. Augustinus celebrem Epitaphium de Incarnatione dederat.
de prædict. p. Constantius Imperator Carthaginis
III. c. 38. ap. etiam Rudera Templi Deæ Coelestis funditus everti jussit, ita ut ille campus ad mortuos sepeliendos destinaretur. Ex his vanitas Oraculi, quam Dea olim haberat, patuit, Templum suum post ruinam restaurandum. Hujus Templi demolitionem Ursus Tribunus, & ibi locorum ærario Præfectus, Christianus Catholicus, executioni dedit; Is alius etiam Religionis obsequium præstitit, dum nefanda Manichæorum Mysteria detexit; tantum arcanum puellula, cui nomen Margarita quæ necdum annum duodecimum attigerat, & Eusebia, quam Sanctimoniale dicebant, ambæ inter Manichæorum Electas annumeratae, evulgarunt. Ut hæc explorarentur, non ultima causa fuit S. Augustinus, quod superflue
de Hæref.
c. 16.

perstitionum istarum non esset ignarus. Sæculum V.
Hæc ipse particulatim in suo libro de Hæ- A. C. 421.
resibus enarrat. Istarum rerum Acta au-
thentica coram Episcopis in Ecclesia Car-
thaginensi conscripta. Manichæi illos
inter se, quorum erat ejusmodi infamia
peragere, Catharistas, seu Purificatores,
vocabant.

Illo ferme tempore Carthagine in lu-
cem prodiit Hæretici cujusdam, Veteris
Testamenti inimici, liber, qui in foro Por-
tui juncto venum expositus est. Con-
venerunt haud pauci, magna aviditate
animi, & delectatione hanc lectionem
audientes. Non nulos Christianos ze-
lus impulit, ut hunc librum S. Augustino
submitterent, rogabantque, ut sine dilata-
tione responderet. Is statim agnovit,
libri Auctorem non esse Manichæum, sed
Marcionitam, vel haud absimilis Sectæ
Hæreticum; quippe Deum, Mundi Crea-
torem, negabat, cum econtra Manichæi
dicerent, hunc esse Deum Bonum, qui
Mundum fabricaverat, verumtamen ex
materia, cuius ipse Auctor non esset.
Ergo S. Augustinus huic scripto aliud o-
pus opposuit, cui titulus: *Contra Adver-
sariorum Legis, & Prophetarum*, quod in
duos libros divisi. In primo libro ad
objectiones contra diversa loca veteris
Testamenti respondet, de Creatione Mun-
di, & singulariter de Homine, de pecca-

Fff 3

to

Sæculum V. to Adami, de Diluvio aliisque ejusmodi
A. C. 421.
L. II. c. 10. quæstionibus. In libro secundo respon-
det ad loca novi Testamenti, quæ ad in-
fringendum vetus adhibebantur. Initio
advertisit, Judæis præter Scripturas Co-
nonicas, Traditiones non scriptas sive
quas memoria recitabant, & Deutero-
appellabant. Ex eo probatur, si S. Au-
gustinus rem bene noverat, tunc tempo-
ris necdum *Talmud* sive scriptum.

§. XXII.

*Ultima S. Augustini contra Donatistum
opera.*

Aug. II. Dulcitius Tribunus, & Notarius Im-
Retr. c. 59. peratoris in Africa versabatur, ut
executioni mandaret Cæsaris iussa, &
Donatistas ad Ecclesiam reducere sa-
ret. Is hac super re scripsit ad Gauden-
tium, Episcopum Thamugadensem, quon-
dam ab ipsis in Colloquio Carthaginensi
deputatum, summopere obtestans, ne
quod sibi propositum dicebat, exequere-
tur, seque cum omnibus suis, & Ecclesia
sua flammis traderet, & subjugens; si
se innocentes, & justos crederent, ipsi
magis juxta JESU Christi præceptum esse
fugiendum. Gaudentius respondit, di-
tis duabus Epistolis, quas Dulcitius ad
S. Augustinum misit, rogans, ut ipse re-
sponderet. Primo S. Augustinus in Epi-
stola ad Dulcitium excusari se petit, di-
cens,

cens, aliunde se occupationibus premi, Sæculum V.
 jusmodi
 jamque notissimas Donatistarum argutias A. C. 421.
 Æ ad in-
 in variis operibus refutasse. Ad illud
 solum exemplum, quod afferebant, re-
 spondet, de Razia Judæo, qui ut servi-
 tatem effugeret, sibi ipsi vim intulit, ut
 in libro II. Machabæorum narratur. Di-
 cit, Scripturam in eo nil nisi animi firmi-
 tatem laudare, alias vero sufficienter da-
 mnare neces voluntarias, quo superbia,
 & mens ærumnæ impatiens propellunt.
 In fine promittit, se ad duas Gaudentii
 Epistolas responsurum.

n. 4.

XIV. 37.

S. Augustinus promisso se exsolvit,
 dum dictas Epistolas exacte refutavit,
 ponens primo Gaudentii verba, & suas
 deinde responsiones. Eadem methodo Lib. I. Cont.
 usus fuerat, dum Petiliano respondit, &
 ad quemlibet articulum apposuerat: Pe-
 tilianus dixit. Et deinde: Augustinus.
 respondit. Sed en proterviam! Petili-
 anus idcirco S. Augustinum mendacii in-
 cusavit, dicens, se nunquam cum Augu-
 stino viva voce disputasse. Ne igitur
 Gaudentius eandem fraudem obtende-
 ret, posuit: Verba Epistolæ. Et deinde:
 Responsio. Quia Gaudentius nihil novi
 afferebat, S. Augustinus quoque ea tan-
 tum repetit, quæ in aliis operibus adver-
 sus Donatistas dixerat, excepto Raziæ
 exemplo, quod fusius, quam in Epistola
 ad Dulcitium refellit. At Auctoritatem 8. 31.

Lib.

Fff 4

Sæculum V. Lib. II. Machabæorum in dubium non
A. C. 421. vocat, quem in Ecclesia receptum agnoscit.

c. 38. (*) Dicit, Leges Imperatorum contra Donatistas non eo tendere, ut nec

c. I. tur, sed corrigantur, & sumnum profectus

Lib. II. cont. bantur. Gaudentius, ne victus videretur, secundo reposuit, & S. Augustinus

Gaud. ne Victoriæ umbram concederet, secundo respondit. Hæc S. Augustini ultima

opera sunt adversus Donatistas, quorum

numerus in dies ipsius cura minuebatur.

§. XXIII.

Alia S. Augustini Opera.

De otio Dul. Elapsis aliquot annis, Dulcitius S. Augustino octo quæstiones super diversa

II. Retr. c. 65. Scripturæ loca proposuit, quibus S. Augustinus respondit, excerptis verbis ex

qu. I. n. 10. aliis suis operibus, ubi jam prius has quæstiones tractaverat. In hoc opere citat

Enchiridion, quod inscripsérat Laurentio, Dulcitii fratri, Romanæ Primiciario, id

est, ejusdam Cohortis Duci, nam lacum tantum fuisse apparet. S. Augustinum rogaverat, ut sibi librum compo-

nere, quem semper manibus tenere posset (hoc etiam Græce significat vox En-

chiridion) & ea completeretur, quibus bonus Christianus in rebus, Religionem

tangentibus, præcipue inhæreret, quid

inter

Ench. c. 4.

(*) Quem Lutheri temeritas rejicit.

inter grassantes tot Hæreses potissimum Sæculum V.
 vitandum, quo usque in Religione rationi A.C. 421.
 fidendum, & quale sit primum Fidei Catholicae fundamentum. S. Augustinus ad omnes has quæstiones respondens, dicit, totam Religionem in Fide, Spe, & Charitate consistere, atque tres has virtutes in Symbolo, & Oratione Dominicæ includi. Has ergo explicat, prolixius de Symbolo differens, & diutius immorans quæstionibus majoris momenti adversus Gentiles, & illius temporis Hæreticos, nempe de origine mali adversus c. 10. 11. &c. Manichæos, de Gratia, & Prædestinatio c. 27. 28. &c. ne adversus Pelagianos, ita ut hoc opusculum præclarum Theologiae compendium sit. Non prius quam post annum 420. compositum est, cum S. Hieronymus jam defunctus memoretur.

S. Augustinus ulterius in hoc opusculo loquitur de utilitate precum profunctis, & dicit: *Quando Sacrificium Altaris offertur, aut aliquæ eleemosinæ pro defunctis baptizatis, si id fiat pro illis, qui sunt optimi, sunt Gratiarum actiones, (*) pro illis, qui non sunt pessimi,*

c. 87.

c. 100.

F f f 5 mi,

(*) Der Protestant übersetzt: Handlungen der Gnade. Was soll dies heißen? Die folgenden Worte: Denen aber, die nicht ganz boshaft sind, dienen sie zur Aussöhnung. erweisen

Sæculum V. mi, ad propitiationem serviunt, si pro
A. C. 421. mnino pessimis, quamvis illis nibil possint;

tamen non nibil inde solatii viventes
piunt. Illis autem quibus utilia sunt, al
obtinendam plenam remissionem possunt,
aut saltem pœnam eorum leviorem re
dunt. De iisdem etiam loquitur circa

idem tempus in alio scripto, directo ad
S. Augustin. S. Paulinum, qui eum consuluerat super
quæstionem, an proposit mortuo, si corpus
eius prope sepulchrum Martyris tem
mandetur; nam aliqui in Basilica S. E
licis sepeliri cupiebant. Videtur mis
dicebat S. Paulinus: *bæc pia desideria*
non oportere esse inutilia, nec frustra to
tam Ecclesiam pro defunctis orare con
sueisse; unde inferre licet, prodefesse de
functo, si sepultus fuerit in tali loco, ut
pateat, alios pro ipso opem Sanctorum fa
licitasse. S. Augustinus respondit, edito
libro, cui titulus: *De cura, quam promor*
tuis habere decet.

Primo

Weisen ganz deutlich die Wahrheit der Römisch
Katholischen Lehre; denn, wenn die Seelen der
Verstorbenen im Augenblicke ihrer Auflösung von
dem Leibe allezeit entweder in die himmlische
Freude eingelassen, oder zu der ewigen Pein ver
dammt werden, so ist keine Versöhnung möglich;
man kann sich keine einbilden, außer es gäbe ein
Ort, und eine Zeit, in welcher diese Versöhnung
geschehen könne.

Primo Regulam ponit, omnia quæ Sæculum V.
 pro Defunctis fiunt, non aliter eis pro- A. C. 421.
 desse, quam secundum statum, in quo
 vixerunt. Legimus, inquit: *in Libris*
Machabæorum Sacrificium oblatum fuisse
pro mortuis, & quamvis id in nullo loco
veterum Scripturarum legeremus, non
levis est totius Ecclesiæ Auctoritas, qua
bæc consuetudo fulcitur; (*) nam oratio
pro mortuis locum habet, etiam in preci-
bus, quas Sacerdos Deo coram Altari per-
agit. (**) Deinde monstrat, locum se-
 pulchri, & ipsum sepulchrum res esse
 Christianis prorsus indifferentes. Sed
 occasione, & ex adjunctis circumstantiis
 profunt, si, ut exemplo vulgari utamur,
 aliqua mater fidelis, cupiens filium suum
 in Basilica alicujus Martyris sepeliri, cre-
 dat, animam illius per merita hujus
 Sancti adjuvari; quippe fides ista quæ-
 dam orationis species est, & prodest mor-
 tuo, si in tali statu sit, ut prodesse pos-
 sit; si deinde Mater sepulchrum adeat,
 ipse locus, ut majori affectu oret, exci-
 tat. Scribit etiam S. Augustinus de ap-
 paritio-

e. 2.

e. 5.

(*) Der Protestant giebt es: Und ob wir
 gleich in den ältern Schriften hievon weiter
 keine Beweis finden. Der heil. Augustinus
 saget etwas anders.

(**) Ecce antiquitatem memoriae pro Defun-
 tis in Missa!

Sæculum V. partitionibus mortuorum, &c, de factis
A. C. 421. singulis non disputans, ostendit, fieri posse, ut mortui in somnio, vel alio modo hominum conspectui se præbeant, qui eorum animæ præsentes sint, sicut sapientiam somniantibus homines viventes, & hujus rei ignari, objiciuntur. Quærerit, quomodo Martyres invocantibus se subveniant, aut quomodo eorum preces cognoscant; & fatetur, hanc rem supra captum suum esse. At hæc quæstio solum modum intercessionis Sanctorum respicit, non vero eorum suffragia, & merita, de quibus S. Augustinus nullatenus dubitat. (*)

Tum sermonem claudit in hunc modum : Cum hæc ita sint, ne credamus, quidquam prodeße mortuis, quorum caram gerimus, nisi Sacrificia solemnia, quæ pro eis seu ad altare, seu per preci, aut Eleemosinas nostras offerimus, quamvis ea non profint omnibus, pro quibus fiunt, sed tantum iis, qui dum viverent, in statum se posuerunt, ut prodeße possent. Quia autem mortuorum statum discerne-re non valemus, pro omnibus orare oportet, præstat enim, ut ista auxilia pro illic sunt superflua, quibus nec nocere possunt, nec prodeße, quam ut indigentibus

(*) Profecto testimonium contra Protestantes de meritis & intercessione Sanctorum, omni exceptione majus!

subtrabantur. *Quisque de suis magis Sæculum V.*
sollicitus est, ut & sibi aliquando hoc Cha- A. C. 421.
ritatis officium a propinquis præstetur.

S. Augustinus rursus de apparitioni- ep. 159. al.
bus mortuorum mentionem facit in dua- 100. 162. al.
bus Epistolis, circa annum 414. ad ami- 101.
cum suum Evodium, Episcopum Uza-
lensem, qui hac super re consilium po-
stulaverat, scriptis.

'Circa annum 420. scripsit S. Augusti-II. Retr. c.
nus Tractatum suum contra mendacium, 69. to. 6. p.
ut petitioni Consentii satisfaceret. Si 448. ep. 205.
mul aliam ad eundem dedit Epistolam
super alia quæstione, scilicet de statu præ-
senti Corporis Gloriosi post Resurrec-
tionem. In libro contra mendacium illos
principue impugnat, qui credebant, lici-
tum esse mentiri ad captandos Priscillia-
nistas; his quippe Hæreticis Regula e-
rat, sufficere bene credere, & Confratri-
bus suis veritatem aperire, coram exte-
ris vero posse dissimulari. Itaque apud Sup. XVII.
Catholicos se fingebant, & hanc fictio- §. 56.
nem etiam perjuriis confirmare aude-
bant. Non nullis Catholicis opinio ir-
repserat, licere eadem dissimulatione er-
ga ipsos uti, fingere, eorum Scriptores
laudare, imo ipsorum Doctrinæ assentiri,
ut deinde facilius erroris convincerent-
ur. Legimus etiam S. Flavianum An- Sup. XIX.
tiochenum eandem industriam contra §. 26.
Messalianos adhibuisse.

Hanc

Sæculum V.
A. C. 421.

Hanc simulationem S. Augustinus solute damnat, & dicit, nunquam licet in materia Religionis mentiri; alias enim imprudentiae argui possent Martyres, quod modo tam facili vitam suam nos servassent. Probat etiam, si in hac materia permisum sit mendacium, ipsum fidei fundamentum everti. Ad alia deinde progrediens, omne mendacii genus damnat, & respondet ad omnia Scripturaræ loca, quorum auctoritate in certis circumstantiis licere mentiri dicebant; ostendit, nullum mendacii exemplum in novo Testamento legi, in veteri autem ea, quæ mendacia viderentur, talia non esse, nec ea a Scriptura approbari. Peccatorum compensationem impugnat, & defendit, nunquam malum, sub quacumque Boni eventuri specie, faciendum. In hoc opere, se ipso Judice, quæstionem de Mendacio accuratius tractat, quam in illo, quod paulo ante susceptum Episcopatum scripserat.

§. XXIV. *Liber contra Julianum.*

II. Retr. c. 62 ep. 207. ad Claud. Postquam S. Augustinus totum opus Juliani contra se scriptum accepit, & curiose examinavit, deprehendit, extracta sibi a Comite Valerio submissa, Autographo non omnino esse conformia, timuitque, ne se Julianus impostura acuferet,

cuset, nec eum fecellit hæc conjectura, Sæculum V.
quippe hanc occasionem S. Augustinum
criminandi Julianus solertissime arripuit.

A. C. 421.

Ergo S. Augustinus statuit, fusius responderet, & sine mora anno 421. respondit, edito opere, cui se multum laboris impendisse fatetur, quodque inter cœtera adversus Pelagianos elegantissimum aestimatur. Dividitur in sex libros. In duobus primis Julianum generatim Auctoritate Doctorum Catholicorum oppugnat. In cœteris, Juliani libros quatuor refutans, Adversarii vestigia nulla intermissione premit. In libro I. probat, Julianum, dum Catholicos dicit esse Manichæos, eorumdem errorum incusare Patres, qui ante hæc tempora scripsierant, scilicet S. Irenæum, S. Cypri-anum, Reticium, Episcopum Augustodonensem, Olympium, Episcopum Hispanum, S. Hilarium, S. Ambrosium, cuius textus de peccato originali refert. (*) Opera Reticii, & Olympii non super-sunt; id tantum scimus, Reticium Con-

*Sup. X. §. II.
c. 8. 9. &c.*

cilio Romano contra Donatistas, Summo Pontifice Melchiade, anno 313, interfuisse

(*) Idem Protestantibus circa omnes articulos in quibus a Fide Romana discesserunt, v. g. de merito, de purgatorio, objici jure merito potest; eos nimis non nos solum, sed Sanctos Patres damnare.

Sæculum V. fuisse. Julianus ex S. Basilio, & S. Ioh.
A.C. 421. ne Chrysostomo non nulla in rem sum
afferebat. S. Augustinus respondebat, Pelagianorum Doctrinam in
riente non minus, quam in Occidente
damnari. Ostendit deinde, quod Julianus, etiam nescius, Manichæis fave-
positis quibusdam assertionibus, non in-
telligens, quid inde sequeretur. In
bro secundo respondet ex Auctoritate
Patrum ad quinque Pelagianorum argu-
menta contra peccatum Originale,
licet, qui admitterent hoc peccatum
constituere Dæmonem nascentium ho-
minum Auctorem, Matrimonium damno-
re, negare, omnia peccata in Baptismo
remitti, Deum injustitiæ accusare, & ho-
mines ad desperationem adigere, eo quod
nunquam possent ad perfectionem pe-
venire. Contra has calumnias adducit
Auctoritatem decem Episcoporum co-
rumdem, quorum testimonio peccatum
Originale probaverat; nempe S. Irenæi
& Cypriani, Reticii, Olympii, S. Hilarii,
S. Gregorii Nazianzeni, S. Ambrosii, S. Be-
sili, S. Joannis Chrysostomi, S. Innocen-
tii Papæ; his S. Hieronymum adjungit
cujus laudes in variis hujus operis par-
bus texuit.

III. in Jul. Ad singulos deinde Juliani libros pro-
venit; de malo concupiscentie differat
& ostendit, quantum differat a mala sub-
stan-

stantia, quam nobis inesse Manichæi sibi Sæculum V.
imaginabantur. In libro IV, duo præ- A.C. 421.
cipue probat; Infidelium non esse veras c. 3. n. 16. c. 12.
virtutes, & concupiscentiam etiam Scri- n. 60. c. 14. n.
ptorum Gentilium testimonio malam 72. c. 15. n. 78
esse. Explicat per digressionem, quo- c. 8. n. 42. c. I.
modo Deus velit, ut omnes homines n. 4.
salventur. In libro V. docet, omnes
Christianos peccato adscribere pœnas,
quas parvuli a primis cunis patiuntur,
& exclusionem a Regno Dei, si sine Ba-
ptismo moriantur. Peccatum posse esse c. 3. n. 10. &c.
pœnam peccati præcedentis, cuius ex-
emplum habemus in illis, qui a S. Paulo Rom. I. 18.
in sensum reprobum traditi dicuntur;
atque ex eadem massa damnata quosdam c. 4.
gratuito eligi, alios esse vasa iræ. In c. 3.
libro VI. fidem de peccato Originali ex
Baptismo infantum, ex Cæremoniis ex-
orcismorum, & afflatus ad abigendum
Dæmonem confirmat. Ostendit ab ex- c. 6. 7.
emplo olivæ hortensis, quæ non nisi o-
leastrum producit, oportere, ut Regene-
rati filios peccatores generent, & per Ba- c. 13.
ptismum sanctificari etiam corpus, quam-
vis maneat corruptibile.

§. XXV.

Pelagiani in Oriente damnati.

Ex quo Zosimus Papa sententiam pro- III. in Jul.
nuntiaverat, usque ad annum 431. c. I. n. 5.
Pelagiani Concilium universale agi po-
Hyst. Eccles. Tom. V. G g g Stula-

Sæculum V. stulabant, criminantes, hanc ipsam de-
A. C. 421. trectationem malæ causæ Catholicorum

esse argumentum. S. Augustinus respon-
debat, hos esse omnium Hæreticorum
clamores. *Causa vestra*, inquit: *mpti*
coram Episcopis, qui *Judices competen-*
tes sunt, finita est, nihil restat examina-
dum; sed tantum, ut pronuntiata ex-
quamini, & acquiescatis, cogendi est.

Jam anno 417. S. Augustinus, cum Ca-

thagine concionaretur, dixerat: Jam in
hoc negotio duorum Conciliorum Rescri-
pta ad Sedem Apostolicam missa; venit

Sup. l. XXII Responsum, judicata est causa.

Loque-

batur de duobus Conciliis Carthaginensi,

& Milevitano, & Papæ Innocentii Re-

scriptis. (*)

Ergo

(*) Pater Balduinus hic Fleurum malæ fidei
accusare non veretur, quod transtulerit: *La Re-*
ponse est venue. Venit Responsum, cum ver-
tere debuisset: *Venit Rescriptum.* Quia, in-
quit, vox: *Rescriptum, indicat latam senten-*
tiam, econtra Responsum, est vox communis;
& citat ad hanc veritatem comprobandum Di-
ctionarium universale. Attamen quod Fleurum
in hac linea vocat Responsum, in sequenti ap-
pellat S. Papæ Innocentii Rescripta. Quis hic
præter P. Balduinum vel minimum malæ fidei
stigium deprehendat?

Nihilominus ulterius dicit: *Multo magis ma-*
lam ejus fidem indicat, translatio illorum ver-
borum

Ergo Pelagiani Episcopos Orientis Sæculum V.
convenere, querentes, se injustam ab A. C. 421.

G g g 2   Occi-

borum: *Causa finita est; La cause est jugée,*
judicata est causa; quia inter has voces ma-
gna est differentia, prima indicat, nullam am-
plius dari appellationem, altera appellationem
admittit. Hoc vero attentione dignum, quod
paulo ante (nempe in superioribus lineis Fleu-
*rius) dum de *Sententia a Concilio lata loqui-*
tur, transtulerit: Causa finita est, & deinde de
Sententia Papæ loquens, posuerit; causa judi-
cata est. Ita Pater Balduinus pulcherrime! ye-
rum oscitantiam suam prodit, quod non atten-
derit hoc Concilium Innocentii Papæ Rescriptis
esse posterius, & non ab Auctoritate Summi
Pontificis Zosimi separatum; est enim Sermo
de Epistola Zosimi Papæ, qua Decreta Concilii
Africæ anni 417. ut Libro Sup. §. L. vidimus,
adversus Pelagium, & Celestium confirmat, quæ
Epistola ad Episcopos Ægypti, & Orientis, Je-
rosolymam, Constantinopolim, Thessalonicam,
& ad omnes Mundi Episcopos missa, cum præ-
cepto, ut subscriberent; etiam omnes Episcopi,
pauculis Hæreticis exceptis, subscripsere. Ruit
ergo P. Balduini suspicio, quasi Fleurius plus
auctoritatis cuidam Concilio, quam Papæ vo-
luerit tribuere. Hinc etiam Anonymus I. con-
traria suspicione tenetur; & putat in observa-
tione ad hunc locum, Fleurum credidisse, post
Confirmationem S. Innocentii duorum Conci-
liorum Africæ, nempe Carthaginensis, & Mile-
vitani*

Sæculum V. Occidentalibus persecutionem pati. A. C. 421. liquos ex suæ Sectæ Episcopos fugitivos Constantinopolim miserant; sed Attius his Novatoribus antiquam Ecclesiæ dem opposuit, Legatos rejicit, & neq. Nest. Prosp. dem, ut Constantinopoli manere licet, carm. indulxit. Nihilo melior sors eosdem l.

c. 2. phesi exceptit, ubi verosimiliter ideo Præsidium sibi concedendum speraverant, quod Celestius in hac urbe habitatset. Idem circiter tempus actio contra Pelagium mota in Concilio, cui Theodosius Episcopus Antiochenus prærerat. Accusatores iterum Heros, & Lazarus. Ipse Hæresis convictus, & locis sanctis Ierosolymæ pulsus. Episcopus Prayles, & Theo-

Mercat.
Comm. an.

439.

levitani, causam fuisse judicatam, & deinde, quam Zosimi Papæ Epistolæ omnes orbis Christiani Episcopi adhæsissent, finitam. Ego vero firmissime credo, Fleurium, vitum sincerissimum, nullo consilio utrumque posuisse; apud me: causa judicata est, causa finita est, præsentium unde S. Augustini, hæc scribentis, sensu aliunde constat, Synonyma sunt. Cœterum Anonymus, hic dicit, Fleurium melius facturum fuisse, si hoc S. Augustini verba, quælibet suo tempore rellisset, & eadem verba latina iisdem etiam verbis gallicis reddidisset, & viro huic prudenti in mentem non venit præstantissimum Historiæ Scriptorem malæ fidei arguere. Ad Relique, quæ dicit P. Baldinus in hac Reflexione, respondere, nequidem operæ pretium est.

Theodosius hoc super re ad Papam Epi-Seculum V.
stolas dedere. (*) Exinde nullibi am- A. C. 421.
plius de Pelagio mentio occurrit. Et
quia Senex erat, conjicitur, haud diu su-
pervixisse. Julianus inter illos fuit, qui
in Orientem profecti sunt; ibi versatus
creditur anno 421. Per varias Provin- *Mercat.*
cias peregrinatus cum sociis, venit etiam *Præf. in*
in Ciliciam ad Theodorum Mopsueste- *Symb. Theos.*
num, quem tanquam Magistrum vene-
rabatur, & cuius consilio uti volebat, o-
cto libros, quod & perfecit, adversus S.
Augustinum scripturus. His non ob-
stantibus, cum Julianus e Cilicia abiis-
set, Concilium actum est, in quo ipse
Theodorus, damnatis Pelagianorum er-
roribus, etiam Julianum anathemate
percussit.

Sub id tempus, atque anno 421. ve- *v. Boll. 2.*
rosimilius obiit S. Maria Ægyptiaca, po- *Apr. p. 67.*
nitentiæ actæ rigore celeberrima. Erat
in Palæstina Anachoreta, cui nomen Zo-
simus; huic, peractis in Monasterio quin-
quaginta tribus annis, in mentem venit,
neminem se ipso exercitatiorem in vita
Ascetica existere. Ut iste error Seni
eximeretur, & doceretur, semper ad
perfectionem progrediendi locum super-
esse, imperatum est ei, ut Monasterium,

G g 3 prope

(*) Hic iterum Papæ Auctoritas in Oriente
elucet.

Sæculum V. prope Jordanem positum, adiret. A. C. 421.

exceptus, reipsa expertus est, vitam a Monachis admodum perfectam duci. In Quadragesima omnes Monasterio egrediabantur, &, superato Jordane, in asserto spargebantur in diversa. Alii mendicam secum ferebant annonam, alii ob viis oleribus nutriebantur. Ad Monasterium redeuntibus, de iis, quæ per id temporis egissent, colloqui non licebat. Zosimus semper ulterius progressus ad intima penetrare cupiebat, ut forte in Anachoretam cœteris perfectiore incideret. Cum per dies viginti processisset, aliquando sub meridiem substitutus quieturus; preces ad sextam recitans, a longe quasi corporis humani figura objecta est; expavit primum, & Crucis signo se muniuit, tum agnovit, esse revera hominem, qui nudus, solis ardore austus, & candidis capillis videbatur. Coepit igitur eo currere, gaudio exultans, sed homo ille fugiebat; sensim tamen appropinquans, ubi exaudiri potuit, clamavit, ut sisteret, & suam sibi Benedictiōnem impertiretur. Tandem, fugiens, respondit: *Zosime! Abba!* fœmina sum, projice pallium tuum, quo tegar, & ad te accedere possim. Extimescens Zosimus, quod se nomine suo compellasset, Sanctam esse non dubitavit. Pallio dante involuta cum colloqui cœpisset, ro-

S. Maria A.
gyptiaca.

gavit ipse, ut quæ esset, & cur hoc vitæ Sæculum V.
genus elegisset, narraret. Ipsa petenti A. C. 421.
satisfecit in hunc modum:

In Ægypto nata sum. Annum duo-
decimum egressa, relictis parentibus veni
Alexandriam, ubi in omnem licentiam
effusa, vitam adeo infamem duxi, ut vel
recordari pudeat. Septendecim annis in-
ter bas abominationes consumptis, vidi
bominum turbam ad mare properantem.
Interrogo, quo irent, responsum, ire Je-
rosolymam, ad Festum Exaltationis S. Cru-
cis celebrandum. Navem conscendi, omnem
occasione captans illicitis fruendi vo-
luptatibus. (*) Hoc Festum S. Cru- Sup. l. XI.
cis illud est, quod a Constantini tempo- §. 54.
ribus 13. Sept. agebatur. Tum Sancta
ita sermonem prosecuta: Ubi Jerosoly-
mam veni, ipsa Festi die, bominum mul-
titudini immixta, Ecclesiam ingressura
eram, in qua S. Crux ostendebatur; sed
vi occulta repellebar. Tandem progredi
non valens, in areæ angulum concedo,
subiitque tunc primum cogitatio, mea mea
crimina indignam reddidisse, quæ San-
ctum hunc locum ingrederer. Tum in
lacrymas soluta, capi pectus percutere, e-
levatis oculis vidi supra me depictam san-
cta Virginis imaginem, rogavi, ut mibi

G g g 4   in-

(*) Hic despiciimus, quam antiqua in Eccle-
sia sit S. Crucis Veneratio.

Sæculum V. ingressum in Ecclesiam obtineret, promis
A. C. 421. me Sæculo renuntiatura, & quocunq
duceret, secuturam.

Tum expedite intro, conspexi sanctam
Crucem, & pavimentum loci sancti oſſa
lata sum; regressa sanctæ Virgini Grati
tias egi, & rogavi, ut me dirigeret; an
divi vocem a longe mibi acclamantem: Si
Jordanem transferis, certe adjuvaberis.
Ex area egredienti, aliquis mihi tres or
ses argenteos donavit, quibus panes tra
emi, & postquam quæſivi, que via ad
Jordanem duceret, reliqua diei parte ita
faciens, vespere ad Ecclesiam S. Joannis
Baptistæ prope fluvium perveni. Ibi SS.
Mysteriis reſecta, medium unius de pari
bus meis comedи, & trajecto Jordane in
banc eudem veni. At quantum tem
pis jam effluxit, ex quo hic versariſ? in
quit Zosimus: Sunt, inquit illa: qua
ntum conjicere possum, quadraginta ſeptem
anni. Ipſe: Quod vero alimenti genus
inveniſti? Illa respondit: Pane, quem
attuleram, aliquamdiu ſuſtentata ſum, &
deinde oleribus, quæ in deserto collegi.
Rursus Zosimus: An tot annos ſine la
bore, & ob tantam, ſubitamque mutatio
nem imperturbata tranſegiſti? Adeo, in
quit illa: quæ ex me quæris, referenda
borresco, & nescio, an narrare potero,
quin rursus periculis me exponam. Zo
simus,

simus, nihil me celes. Et illa narrationem Sæculum V.
prosecuta est in hæc verba:

A.C. 421.

Annis septendecim in pravos affectus,
tangam feroce bestias mibi pugnandum
fuit. Vino dedita fueram, jam vero a-
qua deerat, qua sitim restinguere. Car- S.Mariaæ
mina turpissima, quæ in memoriam redi- gyptiaca.
bant, canere impetus erat, desideria pu-
denda vebementissime urgebant, flammam
in sinu circumferebam, qua consumebar.
Tum pectus tundebam, & prosternebar in
terram, eamque lacrymis rigabam. Tan-
dem ad S. Virginem, Patronam meam,
quæ nunquam me deseruit, configiebam.
Detritis vestibus, multum me jam frigus,
jam calor affixit, sæpe in terram prola-
psa, sine motu, & sensu jacebam. Ma-
gnis quoque Dæmonum temptationibus ve-
xata sum. Cum sermoni nonnunquam
textus ex Scriptura insereret, interroga-
vit Zosimus, an litteris operam dedisset;
illa subridens: *Crede mibi! ex quo For-
danem transivi, usque in hanc diem ani-
mam viventem non vidi, nec Brutum e-
tiam, nec unquam litteras didici, sed Deus Psal. 39. 10.*
est, qui docet homines scientiam. Cœte-
rum noli plura interrogare, & de omni-
bus, quæ tibi patefeci, per Dominum no-
strum JESUM Christum adjuro te! ne
cuiquam mortalium aliquid reveles, do-
nec me Deus ex hoc mundo vocaverit.
Id tantum, quod modo dicam, facito! in

G g 5

Quæ-

*Seculum V. Quadragesima anni sequentis pro more tui
A. C. 421. Monasterii Jordanem non transito, mo-*

*domi, & Vespere Cœnæ Domini accipe
Corpus, & Sanguinem Iesu Christi, &
in ripa Jordanis, qua habitatur, me ex-
pecta. Nam Sacra Dona ex eo tempore
non accepi, ex quo ea in Ecclesia S. Jo-*

*annis sumpsi, & modo sumere ardenter
me desidero.*

Hæc locuta, se precibus ejus com-
mendavit, & ad intima deserti refugit.
Zosimus genua flexit, & humum oscu-
latus, ubi Sancta pedes fixerat, reveritus
est Deum laudans, & perfusus gaudio;
ad Dominicam Palmarum cum ceteris
Monasterii limen attigit. Toto hoc an-
no nihil de iis, quæ viderat, loqui ausus;
Quadragesimam impatienser expectabat.
Ubi initium sacri temporis adfuit, or-
teri Monachi pro more exierunt; ipsum
febris invasit, coegitque manere, secun-
dum verba Sanctæ, quæ dixerat, fore,
ut etiamsi vellet, non posset egredi. Post
dies aliquot sanitati restitutus est. In
Cœna Domini positum in parvo Calice
Corpus, & Sanguinem Domini Nostri ac-
cepit, atque in canistro fucus, dactylos, &
paucos lentes; hæc portans processit ad
ripam Jordanis, sedensque Sanctam ex-
pectavit. Anxie cogitanti, quo pacto
mulier ad se super aquas transvehere-
tur, visa est in adversa ripa, signum Cru-
cis

cis super flumen formans; mox super a- Sæculum V.
quas gradiens ad eum venit. Ipse ob- A. C. 421.
stupuit, cumque inclinare se coram ea
pararet, ipsa inclamans, dixit: *Quid fa-
cis? o Pater! memento te esse Sacerdo-
tem, & divina Mysteria portare!* Dein-
derrogavit, ut Symbolum, & Orationem
Dominicam recitaret, & postquam san-
ctum Sacramentum recepisset, rursus ro-
gavit, ut anno sequenti usque ad torren-
tem, ubi se hac vice invenisset, rediret.
Ipse vicissim rogare, ut escas, quas attu-
lisset, acciperet; ipsa tres solummodo
lentes extremis digitis prehendit, & se
precibus ejus commendans, super Jordanem,
ut venerat, regressa est.

Anno sequenti Zosimus in Desertum
pro more exiit, & ubi ad torrentis dilu-
vium pervenit, vidi Sanctæ defunctæ
corpus jacens, cuius pedes lacrymis suis
madefecit. Psalmos deinde recitavit,
precesque in funeribus dici solitas. Du-
bitanti, an eam sepelire oporteret, oculis
incidit in Scripturam ad caput defun-
ctæ in terra formatam: *Abba Zosime!
bic misellæ Mariæ corpus sepeli, & ora
pro me! mortua sum eadem nocte Passio-
nis Domini, postquam sancta Mysteria ac-
ceperam.* Gaudebat, quod sanctæ Mu-
lieris nomen sibi fuisse revelatum; sed
quomodo terram foderet, non occurre-
bat, nisi adveniens leo isto labore fuis-
set

Sæculum V. set defunctus. Ergo corpusculum San-
A. C. 421. ðæ sepelivit, rogans eam, ut pro omni-
 bus Deum oraret. Ad Monasterium
 versus, omnia, quæ a Sancta Irenæa,
 raro pœnitentiaæ exemplo, audierat, &
 viderat, narravit. Ipse ferme centen-
 riis ad Superos abiit, atque illius ævo-
 tis Scriptor hanc Historiam, referen-
 bus Monachis, concinnavit. Ecclesiæ
Martyr. R. secunda die Aprilis S. Mariam Ægyptia-
21. & 4. April. cam, & S. Zosimum quarta honorat. (*)

§. XXVI.

Persecutio in Persia.

Theod. V.
hist. c. 39.

Ecclæsia quidem Orientalis, Imperato-
 re Theodosio Juniore, pace fruebatur,
 dum Christiani in Persia furiose vexaban-

(*) Unserm Uebersetzer ist diese Geschichte ver-
 dächtig, des Bollandus Werk ist ihm keine Bezeich-
 nung. Allein der Herr Fleury hat sie würdig ge-
 halten seinen Geschichten einzuverleiben, gegenwel-
 chen der Uebersetzer in der Kritie nur ein elender
 Stümper ist. Vielleicht gefällt ihm die Geschichte
 der heil. Mariæ Ægyptiacæ darum nicht, weil von
 der Verehrung, und Anrufung der heil. Jungfrau
 Mariæ Erwähnung geschiehet. Gewiß kann die
 Maria von Ægypten die erste Person nicht gene-
 sen seyn, welche die heil. Mutter Gottes um hülfe
 gernsen; dieses muß ihr in der Auferziehung spa-
 bengebracht worden. Da wird auch erwiesen,
 daß es in diesem Jahrhundert schon gebräuchlich
 war, die heil. Mutter Gottes abzuschildern.

tur. Episcoporum aliquis, cui nomen Sæculum V.
 Audas, seu Abdas, alias piissimus, nimio
 zelo ardens, templorum unum, in quo
 Persæ ignem adorabant, destruxit. Rex,
 re ista per Magos comperta, Audam ad
 se vocat; statim quidem ob factum le-
 niter questus, jussit, ut Templum restau-
 raret, quod cum Episcopus promittere
 recusaret, minatur Rex, omnes se Chri-
 stianorum Ecclesias dejecturum. Etiam,
 quod minatus fuerat, implevit, nam E-
 piscopo imperfecto, misit, qui omnes Ec-
 clesias demolirentur. Theodoreetus, hanc
 Historiam referens, factum reprehendit
 Episcopi, templum igni sacrum destruen-
 tis, laudat vero, quod Martyrium pati
 potius, quam illud ædificare voluerit;
Mibi enim videtur, inquit: idem esse i- Chr. Marc.

A. C. 421.

402.

gnem adorare, ac eidem Templum exstrue-
 re. Hæc fuit illius persecutionis origo,
 quæ jam sub nono Theodosii Consulatu,
 & Constantii tertio, id est, anno 420.
 saeviebat, & post annos triginta necdum
 deferbuerat. Isdegerdes initium dede-
 rat, post ejus mortem Gororanes, seu
 Vararanes, ejus Successor, Christianos
 persecui non destitit, cuius exemplum
 filius quoque secutus est.

Diversa fuere, quæ Christiani tolera-
 re cogebantur, & crudelissima tormenta.
 Quibusdam manus dilaniatae, aliis dor-
 sum, aliis vultus a fronte usque ad bar-
 bam.

Sæculum V. bam. Persecutores in duas æqualespates findebant arundines, eas deinde, quæ superficies plana erat, toti corpori applicatas, funibus a pedibus usque ad caput patientis Christiani arctissime constringebant, tum arundines unam post alteram vi tanta evellebant, ut semper cuius sequeretur. Scrobes fodebant, & inde illas, immittebant glires primæ magnitudinis, tum Martyres pedibus, manibusque ligatis injiciebant, qui a famelicis animantibus, quin se defendere ul latenus possent, misere corrodebantur. Tanta sævities Christianos non absterrebat, sed sponte in mortem properabant, ut vitam æternam acquirerent. Nominatim Martyres quatuor, Hormisdas, Suenes, Benjamin, & Jacobus notantur.

Hormisdas primis stirpibus inter Persas natus, ad Achemenides originem referebat, Provinciæ cujusdam Praefectus. Persecutio in Iius. Ubi ad Regem delatum, Christianum esse, ad se accersito, præcipit, ut IESU Christo renuntiaret. Hormisdas respondit, virum, qui Deum contemperat, multo proniorem fore ad prodendum Regem, qui tantum homo esset, & moriturus. Rex omnibus bonis, & Dignitatibus spoliatum, etiam vestibus exiguo linteo, quo cingebatur, excepto jussit, atque Camelorum custodem in exercitu esse. Præterito longo tempore.

alespar-
nde, qui
ri appli-
d capo
constrin-
ost alta-
er cuius
& in be-
mæ ma-
us, ma-
a fame-
dere ul-
ebantur.
abster-
erabat.
Nomi-
misdas,
stantur.
ter Per-
nem re-
efecti
hriftia-
pit, ut
misdas
emple-
endum
& mo-
Digni-
exult
cepto-
em in
tempo-
ris
ris spatio, per atrii fenestras prospicere. Sæculum V.
ciens, vidit Hormisdam, solis fervore adustum, & pulvere sordidum, & memor,
A. C. 421.
quanta Dignitate Pater ejus eminuisse, ad se vocato interulam dari jubet, & ait
ad eum: *Jam nunc saltem obstinatum
tandiu animum muta, & Fabri Filio renuntia.* Hormisdas laceratam manibus
interulam ante pedes ejus projecit, dicens: *Si sperasti hoc pulchro dono a Religioni me dimovere, serva hoc tibi cum impietate tua!* Suenes mille servorum
Dominus erat; negantem, se vero Deo
renuntiare posse, Rex interrogat, quem
nam ex omnibus suis pessimum crede-
ret mancipium; cum fuisset nominatus,
Rex eidem omnia cœtera mancipia, Sue-
nem ipsum, & ejus uxorem, quam, ut
duceret, servo præcepit, dono dedit. At
Suenes amissis etiam mancipiis, & uxore,
firmus in fide duravit.

Benjamin Diaconum Rex in carcerem
mitti jusserrat. Post lapsum duorum an-
norum, Romanorum Legatus, aliorum
negotiorum causa, advenit, qui, cum sci-
ret, eum detineri in vinculis, petiit, ut
liberaretur; annuit Rex, addita condi-
tione, ut promitteret Benjamin, se cum
nullo Magorum quidquam de Doctrina
Christiana locuturum. Promisit Lega-
tus, at Benjamin respondit, non licere
sibi talentum, de quo sibi ratio olim red-
denda

Sæculum V. denda foret, defodere. Nihilominus
A.C. 421.

Rex, ignarus, quod imperata facere de-
trectasset, jussit libertati restitu. Ben-
jamin sicut ante Infideles ad fidem con-
vertit. Post unius anni circulum id est
Regem relatum, qui, adesse jussio, man-
dat, ut Deo suo renuntiet. Benjamin
respondit: *Quid ei faceres, qui te defe-
to ad alium Regem defecisset?* Rex inquit:
Morte punirem perfidiam. Benjamin
deinde: *Quia igitur digna pœna ille de-
functatur, qui relinquit Creatorem, ut
Creaturae sibi simili divinos honores tri-
buat?* Rex iram non tenuit; viginti
rundines in acumen tenuari, atque inter
cutem, & unguis manuum, pedumque
Diaconi alte infigi jussit; cumque hoc
tormenti genus contemneret, aliam
rundinem acuminatam in illam corporis
humani partem, quæ omnium delicatis-
sima est, infigi imperavit, unde retracta
sæpius, iterumque depressa, ut dolores
acutissimos renovaret. Tandem in fide
constans nodoso palo transfigitur, quo
in supplicio Martyr expiravit. Jacobus,
antea Christianus, ad Religionem Perse-
rum, ut Regi Isdegerdi placeret, redie-
rat; postea a Matre, & uxore ad Chri-
stianam reductus. Id resciens Rex tanto
furore incensus est, ut jussit, virum
frustatim singulis membrorum nexibus
secari; primum manus, deinde brachia
abscissa,

Niceph.
XIV. hist.
c. 20.

abscissa, tum pedes, & crura, ita ut tan- Sæculum V.
tum truncus cum capite superesset; cum- A. C. 421.
que adhuc ore JESum Christum confite-
retur, tandem & caput amputatum.

§. XXVII.

Conversio Saracenorum.

Sub Persecutionis initium, & Regni *vit. S. Eu-*
Isdegerdis finem, Magi ad omnes Sa-thym. in An-
racenorum Duces, qui Persis obediebant, *nat. Græc.*
mandata dederunt, ut vias custodirent, *p. 19.*
omnes Christianos caperent, ne quis eo-
rum ad Romanos profugeret. Asphebe-
tes ex his Ducibus unus, commiseratio-
ne in Christianos, quod dirissime habe-
rentur, tactus, non modo fugientibus non
obsistebat, sed data opera juvabat, ut e-
vaderent. Ideo apud Isdegerden accu-
satus, statuit cum filio suo Terebone, &
tota familia ad Romanos configere.
Anatolius, tunc Orientis Prætor, amice
exceptum, Arabibus, Romanorum tri-
butariis, præfecit.

Terebon Asphæbetis filius a cunis me-
dia corporis parte, id est, toto latere dex-
tro a capite usque ad pedes paralyſi la-
borabat. Postquam cum parente in A-
rabiam, Romanis subjectam, transiit, us-
que cum morbo conflictatus, secum una
nocte talia loquebatur: *Terebon! quid*
omnes Medicorum artes tibi profuere? *p. 29.*
quid Magorum nostrorum somnia, quid
Hist. Eccles. Tom. V. H h l ignis,

Sæculum V. ignis, quem adoramus, potentia? quid A.
A. C. 421. astrologorum fabulæ, carmina, & præstigia? nihil omnia juvant, nisi Deus velit.
His apud se perpensis, Deum intercrysas orabat, dicens: *Magne Deus qui creasti Cælum, & terram! si memserum respicias, & ab his morbi afflictione liberes, Christianus fiam, & omni superstitioni Patrum meorum renunio.*
Hæc locutus indormiit; tum visus ipius Monachus, prolixa, & canescente barba, qui interrogavit; quid tantum doleret. Terebon calamitatem suam ei aperit; Monachus respondit: *Fac, quod Deo promisisti, & sanabit te.* Terebon, promissum iteravit, dixitque Monachus: *Euthymius sum, in deserto Orientis decem millibus ab Ierosolyma in torrente adridem viæ Jerichuntinæ habito, si Jannari vis, rejecta mora ad me te conferas!*

p. 20.

Terebon consurgens, somnium narravit patri, is, illico assumpto filio, valida Arabum turba, multisque praesidiis viam ad locum, in somnio designatum, ubi Euthymius, & Theostistus degabant, ingressus est. Monachis, ipsorum Discipulis ad adventum tantæ Barbarum multitudinis expavescentibus, Theostistus, obviam procedens, ad Barbaros ait: *Quem queritis; responderunt; S. Euthymius querimus servum Dei Euthymium. Abbas Theo-*

Theoctistus dixit: *Is nemini usque ad Sæculum V.
diem Sabbati colloquetur, secessit. As-*
phebetes, arrepta Theoctisti manu, fi-
lium suum ei ostendit, qui in hæc verba
locutus est: *Jam diu est, quod me hic
morbus in Persia corripuit. Omnis Me-
dicorum scientia, & Magorum Supersti-
tio frustra fuit, imo increvit malum. In
banc Regionem devectum, me Deus mo-
nuit, & talia mibi in mentem venerunt.
Tum cogitationes suas, & somnium nar-
ravit, subjunxitque: Rogo te igitur ne a
me Medicum, quem mibi Deus ostendit,
abscondas!*

A. C. 421.

Theoctistus hæc Euthymio in sua Cel-
la retulit, qui ratus non licere divinis
revelationibus resistere, ad Barbaros pro-
cessit; postquam magno fervore preces
fudit, signum crucis super Terebonem
format, qui illo temporis momento sana-
tus est. Obstupere Barbari; atque in
JEsum Christum credentes, & in terram
inclinati, rogabant, ut sibi Baptismus con-
ferretur. Euthymius videns, quod ex
corde crederent, lavacrum modicum in
angulo suæ cavernæ parari curavit, &,
satis fidem edocitos, omnes baptizavit;
primo omnium ablutus est Asphebetes,
& Petrus vocatus, & tunc Maris, uxoris
eius frater. Hi duo inter cœteros &
prudentia, & opulentia præstabant. Pro-
ximus his Terebon, & deinde reliqui

p. 23.

H h h 2   omnes

Sæculum V. omnes baptizati. Neophy whole
A. C. 421. ginta dies apud se retentos, ut insine-
ret, & in fide firmaret, tandem dimis.
Verum Maris, Terebonis avunculus, a
sanctis Monachis amplius avelli noluit;
is nuntium Mundo misit, bona, quæ pos-
sidebat maxima, ædificando, & amplia-
cando Monasterio donavit, ibique, pu-
simus Dei Servus, reliquos vitæ dies e-
git. Miraculi fama magnum ægrotorum
diversi generis numerum adduxit, om-
nes sanitati restituti, ita ut brevi tem-
pore Euthymii Nomen per totam Pal-
stinam, & Provincias circumiacentes ce-
lebraretur.

§. XXVIII.

S. Euthymii initia.

ibid. p. 6. Sanctus Euthymius Melitinae, minoris
Armeniae Metropoli, natus erat, Patre
Paulo, & Matre Denesa, tam genere,
quam virtute præclaris. Cum diu in
Tori confortio improles vixissent, ad Ec-
clesiam Martyris S. Poliechi prope urbem
egressi, multos dies in oratione consum-
pserunt. Quadam nocte visi sibi sunt au-
dire vocem bis acclamantis: *Eutbym-*
te. Id est Græce: *Bono animo effici-*
filius nasceretur vobis hoc nomine, qui in
psius Nativitatis tempore tota Ecclesia
animos capiet. Præfigitioni eventus re-
spondit, natus est eis filius mense Augu-
sto,

sto, Gratiano quarto Consule, nempe anno 377. Nomen ei, Euthymius, imposuerunt, & anno sequente, Valente sublato, pax Ecclesiæ redditæ. Parentes Euthymii filium, recens natum, Deo dicarunt, atque, defuncto genitore, Mater trienam S. Ottreo, Episcopo Melitinensi obtulit. Is baptizatum, abscissis capillis, lectorem creavit, in domo Episcopali educavit, ut filium; Matrem in Diaconisam ordinavit. Puero Præceptores dedit Acacium, & Synodium, egregios juvenes, tunc Lectores, ambos post hæc in Sede Melitinensi successores. Euthymius maxime ad studium sacrarum litterarum, & officii divini celebrationem animum addixit, in omni virtutum genere seipsum excolens. Optime institutum, cum per omnes gradus functionum Ecclesiasticarum transiisset, S. Ottreus Ecclesiæ Melitinensis Presbyterum ordinavit, & vicinorum Monasteriorum Regimen tradidit, quod ab unguiculis propensum in hoc vitæ genus animum ostendisset. A die Epiphaniæ usque ad Pascha in montem desertum, ubi sequenti tempore Monasterium, quod ab Ascensione dixerunt, conditum, secedebat, & in ea solitudine Quadragesimam transiebat.

Annos natus viginti novem, scilicet anno 406. cum Monasteriorum cura
H h h 3 oneri

Sæculum V.
A. C. 421.*Sup. XVII.*

§. 37.

Sup. XVII.

§. 18.

p. 9.

p. 13.

Sæculum V. oneri esset, relicta urbe Melitina, Jero.
A. C. 421. solymam abiit. Adorata Cruce, (*) &

sacris locis visitatis cum solitariis illis
Regionis consilia contulit, & ad Laurentium
deserti Pharan, sex millibus Jerosolyma
distantem, scilicet in Cellulam extra Lar-
ram se contulit. Nihil habenti labor
manuum, quippe mattas texebat, victum
dabat. Cum Theoctisto, vicino, nec
studinem contraxit; ambo singulis an-
nis in Desertum Cutila ab octava Epi-
phaniæ usque ad Dominicam Palmarum
secedebant. Per annos quinque Euthy-
mius in Pharan moratus fuerat; aliquan-
do ipse, & Theoctistus pro more Cuti-
lam euntes, devenerunt ad torrentem
valde profundum, & impeditissimum;
undequaque circumspicientibus, quo in
alteram oram pervaderent, occurrit ca-
verna versus Septentrionem, in quam a-
gerrime sunt eluctati. Ubi autem illic
pervenerunt, credidere, hunc sibi locum
a Deo

S. Euthymius

(*) Da unser Protestant solche Worte über-
setzt, widerlegt er ja selbst dasjenige, was er ha-
get, daß solche abgöttische Ausdrücke nur in den
neuen Zeiten vorkommen. Wir nennen noch heut
zu Tage Adorationem Crucis, diejenige Verhö-
rung, so wir am Charsfreytage im öffentlichen
Gottesdienst dem heil. Kreuze erweisen. Wenn
nun jemand sagen wollte, daß wir ein Holz an-
beshen, wär es wohl ein plumpes Zuminthen.

a Deo esse paratum , manseruntque, o-Saculum V.
leribus obviis vicitantes.

A. C. 421.

p. 16.

Quidam pastorculi vicinorum map-
palium, quæ Lazarion dicebantur, dum
caprarum greges ducunt, in duos nostros
Anachoretas inciderunt, atque rustico
metu diffugiebant, sed solitarii territos
affati, dixerunt: *Ne timeatis fratres
mei! homines sumus, vobis similes, qui ad
expianda peccata nostra hoc loco habita-
mus.* Pastoribus his, quid vidissent, re-
ferentibus, vulgatum, duos viros ibi
commorari; exinde incolæ Lazarion eis
vitæ subsidia tulerunt, & Monachi ex
Pharan, comperto, ubi essent, ad eos in-
visendos venerunt. Primi eorum Di-
scipuli fuere Marinus, & Lucas, qui dein-
de fundato Monasterio, Abbatis Theo-
dori, viri in hoc Deserto celeberrimi, Ma-
gistri extiterunt. Magnus igitur Disci-
pulorum numerus ad Euthymium con-
fluxit, sed ipse, solitudinis amans, infor-
mandi alios curam Theodisto relinque-
bat. Primo quidem non erat animus
condendi Monasterium, sed tantum Lau-
ram Pharanensi similem. - Nihilominus,
cum perpenderent, noctu neminem pos-
se ad specum, qui ipsis pro Ecclesia erat,
ob præruptos calles eniti, inferius Mo-
nasterium ædificarunt, Euthymius vero
in caverna remansit; inter alia, quæ Di-
scipulis suis tradebat documenta, ad la-

H h h 4 borem

Sæculum V. borem manuum hortabatur, dicens: *lud porro ridiculum, quod sacerdotes ad lendas uxores, & liberos, ad offerendas Deo primitias, ad dandas pro facultatu suarum ratione eleemosinas, ad tribus pendenda duro labore fatigentur, dum non alienum sudorem devoramus, & nequidem panem, quem ori nostro ingerimus, non labore procuramus.*

A. C. 421.
p. 18.

§. XXIX.

Bellum Persicum.

Socr. VI. c. 8 Christiani Persæ, persecutionem patentes, in auxilium vocarunt Romanos, rogantes, ne se extirpari permitterent. Atticus, Perfarum Legatis benevolentibus, eorum postulata desert ad Imperatorem Theodosium, aliunde Persis liberatum. Cum igitur Perfarum Rex mississet, qui fugitivos repeterent, responderunt Romani, hos reddi non posse, le vero pro Religione nihil non molitus, bellumque magis placitum, quam paci, ut Christiani perirent. Ergo bellum untrinque dicitur, geriturque; Victores Romani extitere, magna de Persis reportata victoria; felix nuntium cursores

Chro. Pasch. die Martis octava Idus Septembris, Eu-
p. 313. C. Chr. stathio, & Agricola Consulibus, scilicet
Marc. Cod. sexta Sept. anno 421. Constantinopolim
an. Socr. attulere. Tandem Persæ, multis clad-
VII. c. 20. bus attriti, pacem, quam prius rejec-
Chr. Marcel. rant,

rant, acceptare coacti. Hæc inita est Sæculum V.
Honorio decimo tertio, & Theodosio de- A.C. 421.
cimo Consulibus, scilicet anno 421.

Acacius Episcopus Amidanus in finibus Persiæ hujus Belli occasione memorabile factum edidit. Romani septem millia captivorum tenebant, quos fame tabescentes, reddere tamen suis nolebant. Persarum Rex suorum perniciem indignabatur. Tum Acacius, convocatis Clericis, ait: *Deus noster nec pateris indiget, nec poulis, quia nec edit, nec bibit.* Cum igitur Ecclesia nostra vasorum aureorum, & argenteorum multitudinem populi sui liberalitate possideat, his ad liberandum, & nutriendum captivum militem utamur! Egit etiam, quod dixerat, vasa liquavit, pro captivis Persis militibus Romanis pretium solvit, annonam, & viaticum dedit, & remisit ad suum Regem, qui pulcherrimum factum miratus, dixit, Romanos non armis modo, sed & magnitudine animi cœteras Gentes vincere. Episcopum Acacium videre cupiit, idque Imperator Theodosius concessit.

§. XXX.

Theodosii Junioris educatio.

Non nulla miracula facta narrantur oc- *Socr. VII.*
casione hujus belli, cuius prosperum *c. 18. Theod.*
eventum Theodosii virtutibus in acceptis *V. hist. c. 37.*
Soz. IX. c.

H h h 5   refe- 1. 202.

Sæculum V. referunt. Pulcheria Theodosii Soror, natu-

A.C. 421.

major, educando fratri maximam curam impendit, quamvis annos vitæ duos, & non plures, quam ipse Imperator numeret. Necdum annum decimum quintum egressa, Deo Virginitatem vovit, duabusque sororibus persuasit, ut idem ficerent, ne in Regiam induceretur homo extraneus, forte æmulationum, & invidiæ causa futurus. In publicum voti sui monumentum in Ecclesia Constantinopolitana tabulam altaris auream, gemmis, & arte pretiosissimam, obtulit cum Epigraphe, quæ

Chr. Mar. offerendi causam indicabat. Anno 415,
cell. an.

sexdecim annos natam Imperator frater in Imperio sociam, & Augustam pronuntiavit, quod erat res sine exemplo. Imperium Orientis magna prudentia gubernabat, peritorum consilia auscultabat, atque ipsa mandata edebat, ut quæ statuta fuerant, celeriter executioni darentur, quippe tersissime latine, & græce scribebat, & loquebatur; Honorem vero boni eventus fratri semper tribuebat, quem pro Dignitate in orbe maxima, qua eminebat, institui curabat. Is equos regere, tractare arma, aliaque his similia corporis exercitia ab optimis in his artibus Magistris didicit. Ipsa docebat, ut digna & decenti gravitate in publicum procederet, gressus, gestusque dirigebat, quid in conspectum admissos interrogare,

quando,

quando, ut res exigeret, leni, quando Sæculum V.
terribili vultu esse oporteret, admone- A. C. 421.
bat.

Non minor erat Pulcheriæ sollicitudo,
qua Imperatori pietatem inspirare nite-
batur, assuefaciebat juvenem Principem,
ut saepe oraret, Ecclesias frequentaret, do-
nis pretiosis ornaret, Episcopos, veros
Monachos, virosque, virtute præstantes
honoraret, & a Doctrina nova in Religione
caveret. Ipse templorum Diis sacrorum, *Theod. V.*
& Idololatriæ reliquias abstulit. Omnia c. 37.
in Palatio Regio suo tempore, & ordine
fiebant, ita ut a Monasterio non multum
abhorreret. Imperator juvenis summo
mane surgebat, ut cum sororibus in Cho-
ros divisi Laudes Dei cantarent. Sacram
Scripturam memoriter tenebat, & de ea
inter Episcopos docte disserebat. Sacro-
rum librorum, & omnium Interpretum
eorum Bibliotheca aderat. Sæpe, & præ-
sertim diebus Mercurii, & Veneris jeju-
nabat, caloris, frigorisque patiens; nec
ea erat, qua solent in purpura nati, molli-
tie. Inter alias virtutes patientiam, &
lenitatem in eo laudabant. Asclepiade
Episcopo Chersonesi intercedente, qui- L. ult. Cod.
busdam reis, carcere detentis, quod Bar- Theod. de
baros artem navigia construendi docuiſ. pæn.
sent, vitæ gratiam fecit. Si cui damna-
to parceret, gratiam pronuntiabat, ante-
quam urbis portis egrederetur, nam ex-
tra

Sæculum V. tra urbem plectebantur. Tantam de-
A.C. 421. mentiam mirantibus, respondebat res-
L. ult. de facilis, hominem occidere, at excitau-
Specl. Cod. mo potest, nisi solus Deus! Legem tu-
Theod. aut Circi spectaculis interesse in omni-
bus civitatibus, die Dominica, Nativi-
tis Domini, in Epiphania, in die Pasche,
Quadragesima, per quinquagesimam, si-
licet usque ad Pentecosten, (*) & in se-
stis Apostolorum prohibebantur, (**) et
iam si hæc festa in talem diem, quæ erat
Cæsaris honoribus sacra, qualis erat na-
tal is, inciderent. Hæc lex prima Fe-
425. data.

L. 59. 60. 61. Theodosius Leges antecessorum su-
C. Theod. de rum contra Hæreticos, & nominatim con-
Hæret. tra Novatianos, renovavit, tribus Edicis
 anni 421. Eodem anno alia tria, Iudeis
 faventia, promulgata, ut imprudens ze-
 lus Christianorum reprimeretur. Pro-
L. 25. 26. 27. hibebat, ne Synagogæ eis auferrentur aut
C. Theod. de ornamenti spoliarentur; econtra Iudeis
Jud. prohibitum, ne novas ædificarent; con-
 firmatur lex, ne Christianos circumci-
 dam

(*) Hier lässt der Protestant das Wort: Qua-
 dragesima aus, und übersetzt: vom Sonntag
 Quinquagesimæ an bis zum Pfingstfeste. Wer
 vom Fasten etwas vorkommt, so ist er unglücklich
 in seiner Uebersetzung.

(**) Hic notanda horum Pestorum Antiquiss.

dant, aut eos mancipia haberent. Chri-Sæculum V.
stianis prohibuit, ne Religionis Auctori- A. C. 421.
tate abuterentur ad vim Paganis, aut Ju- *L. ult. Cod.*
dæs inferendam, si quiescerent; nec eis *Th. de Pag.*
quidquam afferrent, sub pœna restitu-
tionis in quadruplum. Coeterum Con-
stitutiones contra Paganos confirmavit,
nisi quod latam in eos, qui Idolis sacrifi-
carent, pœnam capitum in proscriptionem,
aut confiscationem bonorum, mutaverit.
Hæ leges tres eodem anno 423. datæ
sunt.

Tanto in Religionem zelo, aliisque
Theodosii junioris virtutibus illius ætatis
Scriptores Socrates, Sozomenus, & Theo-
doretus, Regni prosperitatem, & relatas
de hostibus victorias adscribunt. Ve- *Theod. V.*
runtamen affectui omnibus Scriptoribus *hist. c. 36.*
ibid. c. 37.
communi, quo Principes regnantes lau-
dant, & dissimulant vitia, non nihil in-
dulsiſſe videntur; nam sequentia doce-
bunt, Theodosium fuisse imbecillis ani-
mi Principem, alienum sequentem arbit-
rium, & præjudiciis facile capiendum.
Ipse Theodoreetus factum narrat, ex quo
arguitur, Theodosium ſæpe inani metu *Theodosius.*
magis, quam ſolida Religione duci po-
tuisse. Monachus audaculus Gratiam a
Principe petiit, & ſæpius non auditus,
Imperatorem excommunicavit, discessit-
que. Imperator, ad Regiam regressus,
cum adveniſſet cibi capiendi hora, præ-
ſentibus

Sæculum V. sentibus convivis, dixit: *non comedam,*
A. C. 421. *donec ab hac excommunicatione absclusus*
fuero. Misitque ad Episcopum, quing-
 rent, huic Monacho præciperet, ut le-
 solveret. Responderi jussit Episcopus,
 Principem non oportere attendere, u-
 obvii cujuscunque excommunicationem
 seque eum ab ista absolutum pronunci-
 re. At Imperator non acquievit, donec
 non sine labore inventus Monachus eum
 suæ Communioni restituisset.

Theodosius viginti annorum ^{era}
Chr. Pasch. quando Athenaim, Philosophi Athenae-
 an. 420. &c. sis, cui nomen Leontius, seu Heraclius
Socr. VII. filiam duxit. Hanc ut potissimum eli-
 c. 21. *Marc.* ret, ob pulchritudinem ejus, & erudi-
Chr. nem, utpoté a Parente maxima industria
 educatam, Consilium Pulcheria effec-
 rat. Illam Parens exhæredem scrip-
 rat, hinc Constantinopolim venerat, ut
 abrogationem testamenti obtineret, &
 contra fratres suos, qui testamento inhib-
 rebant, actionem moveret. Infidelis erat,
 sed antequam Imperatori nuberet, baptis-
 zata est ab Episcopo Attico, qui nomen
 ejus, quod in Sæculo gesserat, mutari
 in nomen Eudoxiæ, nam Athenais derivabatur
 ab Athena, quod græce Minervam
 significat. Hanc igitur Imperator Theodo-
 sius in Mense *Desius*, septima Idus Ju-
 nii, Eustathio, & Agricola Consulibus,
 scilicet septima Junii, anno 421. Tore con-
 fortem

fortem accepit. Ubi duo anni effluxere, Sæculum V.
secunda Jan. anno 423. Augustam dixit. A. C. 421.
Ipsa non modo nullam in fratres vindictam exercuit, sed curavit, ut ad magnas
Dignitates promoverentur, quod summæ
Sorori suæ fortunæ occasio fuissent.

§. XXXI.

Jurisdictio Papæ in Illyricum.

Theodosius Imperator haud diu post nuptias Constitutionem contra Auctoritatem Papæ in Illyrico edidit, hac occasione nata. Perigenes Corinthi natus, & baptizatus, per omnes Clericorum gradus ascendens, Presbyter ordinatus est, diuque in hoc ordine magna vitæ integritate fuit. Contigit, ut Sedes Patræ vacaret, & Episcopus Corinthius ibi Perigenem Episcopum ordinaret; at vero, quia ordinatum populus recipere noluit, Corinthum rediit. Post hæc, Corinthiorum Episcopo fatis functo, Corinthii, misso ad Bonifacium Papam supplici libello, eum Episcopum postularunt. Nihil Papa hac super re pronuntiare voluit, donee a Rufo, Episcopo Thessalonicensi, qui Vicariam Sanctæ Sedis Auctoritatem in Achaia, & Macedonia gerebat, epistles accepisset. Nam totum Illyricum, *v. Thomass.* initio Imperii Occidentalis pars fuerat, *discip. part.* & cum sub Arcadio in Orientale, & *Oc. I. I. c. 9. n. 6.* cidentale divisum est, nihil in Regimine *Sup. XVIII* Eccle-

§. 22.

Sæculum V. Ecclesiastico mutatum. Papæ postea si-
A. C. 421. cut prius in totum Illyricum Auctoritas
 valebat, cuius Administrationem Episco-
 po Thessalonicensi committebat; id eum
Coll. Hollst. ex epistolis Damasi, Siricii, & Innocen-
Conc. Rom. apparent. (*) Igitur Papa Bonifacius ad Ro-
 III. tom. 4. fum scripsit, misit Libellum Corinthiorum,
conc. p. 1702. indicans, electionem Perigenis sibi pro-
 bari. Cum Rufus publicasset Papæ epi-
 stolam, pars Episcoporum consenserit, pars
 renuit obedire. Papæ autem non pla-
 cuit quidquam decidere, antequam Rufi
 consilium accepisset, & nequidem Peri-
p. 1703. epist. geni scripsit. Secunda ejus epistola ad Ru-
 ad *Epi/cop.* fum 19. Sept. 419. data est. Tandem Bo-
 Maced. &c. nifacius, ut sibi responsum Rufi redditum,
p. 1707. C. menti suæ consentaneum, Electionem
Socr. VII. confirmavit. Perigenes jussu Papa Sedi
c. 36. Metropoliticæ Corinthiæ impositus, eam
 que, quoad vixit, retinuit.

Illi Episcopi, qui huic Electioni adver-
 sati fuerant, Auctoritatem Papæ in qua-
 cunque Orientis parte ægre ferentes, ab
 Imperatore Theodosio Constitutionem
 impetrarunt, 14. Julii anno 421. datam,
 qua sub prætextu observandi antiquos Ca-
 nones, jubet, ut, si quæ lis in Illyrico ori-
 tur,

(*) Hæc Auctoritas Papæ erat Patriarchal. Quia Summus Pontifex ut Christi Vicarius, & Caput Ecclesiæ, ut Patriarcha, & ut Episcopus Romanus considerari potest.

tur, ejus judicium reservetur Conventui Sæculum V.
 Episcoporum non sine communicatione A.C. 421.
 Episcopi urbis Constantinopolitanæ, quæ
 veteris Romæ Prærogativa gaudet. (*)
 Itaque Imperator Jurisdictionem in Epis-
 copos Illyrici, in cuius possessione Epis-
 copus Thessalonicensis, tanquam S. Sedis
 Delegatus, erat, ad Episcopum Constanti-
 nopolitanum transferre volebat. (*)

Boni-

(*) Hæc Constitutio per subsequentem, ut in-
 ferius videbimus, irritata est. Nec etiam ultima
 verba Interpreti Protestant quidquam auxilii affe-
 runt ad confirmandam falsam suam opinionem;
 nem Prærogativam Jurisdictionis Spiritualis Im-
 perator Episcopo Constantinopolitano dare non
 potuit. Deinde, si major Episcoporum Roma-
 norum Jurisdictio in eo fundata fuisset, quod Ro-
 ma esset Imperatorum Sedes, & Imperii caput,
 ea Prærogativa, ut Theodosius loquitur, Con-
 stantinopolim translata, jam Episcopis Constanti-
 nopolitanis non secundus inter Episcopos gra-
 dus, sed primus competiisset; quod tamen nec
 ipsi Orientales unquam affirmare ausi.

(**) Der Uebersetzer hat hier schon wiederum
 eine Anmerkung angestickt, und schwâcket in seinem
 Vorurtheil daher; daß die Römischen Päbte
 darum ihre Auctorität ausbreiten, daß sie in
 der Hauptstadt des Occidentes zu Rom woh-
 neten; auch weil sich die Bischöffe ganz sanft
 einwiegen liessen, und ihre natürliche Unab-
 hängigkeit willig aufopferten. Ich aber sage

Hist. Eccles. Tom. V.   Iii   noch

Sæculum V.
A.C. 421.

Tom. 4. conc.
p. 1704.

p. 1705.

Bonifacius Papa, comperta hac innovatione, quodque Episcopus Constantinopolitanus Concilium Corinthum ad examinandam ordinationem Perigenis indixisset, tres scripsit epistolas. Prima ad Rufum Thessalonicensem, cui mandane cedat iis, qui res innovare cupiunt, & Dignitatem sibi non debitam rapere. Episcopum Constantinopolitanum designans. Rufo speciatim mandat, ut cognolcat de causa Perebii, Episcopi Pharsalienis, qui S. Sedem interpellaverat. Secunda epistola directa erat ad Episcopos Thessalici, & SS. Pontifex hortabatur, ut semper Rufen suum agnoscerent Superiorem. In hac epistola Pausianum, Cyriacum, & Calliopem excommunicat, licentiam tamen pro iis intercedendi Rufo facit. At Maximum, male ordinatum, absolute Episcopatu deponit.

Epistola tertia data est ad Episcopos Macedoniæ, Achaïæ, Thessalici, Epiri, Prevali, (*) & Daciæ, scilicet eos omnes, qui in Concilio Corinthi conventi erant, ob Perigenis causam, quamvis

Sac

noch einmal, wenn Christus der Herr seine Kirche also gestiftet hätte, daß alle Bischöfe in dem Stande, wie es der Übersetzer nimmt, wären gekommen, so wäre eine Kirche entstanden mit vielen Häuptern, das ist, ein Ungeheuer.

(*) Hoc Nomen non amplius occurrit.

Sacra Sede jam decisam. Papa ob hoc Sæculum V.
gravamen acriter queritur, & querit, cui A. C. 422.
Episcopo post latam a Sancta Sede senten-
tiam jus competiisset jubendi, ut Episco- p. 1706.
pi convenient; si canones legatis, inquit:
videbitis, quænam secunda Sedes sit ab Ec-
clesia Romana, & quænam tertia; Magnæ
illæ Ecclesiæ Alexandrina, & Antiochenæ
Dignitatem suam servant per Canones,
quos non ignorant. Hæ in causis maximi-
momenti, qualis fuit Athanasii, & Flavia-
ni Antiocheni, ad Ecclesiam Romanam con-
versæ sunt. Hinc prohibeo, ne congrega-
mini ad quæstionem de Ordinatione Perige-
nis renovandam. Si vero, posteaquam no-
stra Auctoritate Episcopus est constitutus,
quidquam deliquisse dicatur, Frater noster
Rufus cum aliis, quos ad id elegit, cau-
sum cognoscet, & ad nos referet. Iterum
mandat, ut in omnibus Rufo obedient, &
minatur, illos, qui huic molimini adhæse-
rint, a Sanctæ Sedis Communione rescin-
dendos. (*) Hæ tres litteræ eadem die
datæ sunt, quinto Idus Martii, Honorio
decimo tertio, & Theodosio decimo Con-
sulibus, scilicet undecima Martii 422. Per
Severum Sacræ Sedis Notarium delatae.

I i i 2

Bon-

(*) Hæc excommunicatio præprimis, saltem
implicite, Episcopo Constantinopolitano intenta-
tur; ergo haud dubie in Communione Ecclesiæ
Romanae fuisse agnoscitur.

Sæculum V. Bonifacius Papa, missis ad Imperato-

A. C. 422.

rem Honorium Legatis, rogavit, ut anti-
qua Ecclesiæ Romanæ Privilegia defende-

ret. Honorius hac super re epistolam e-

p. 1709.

dit ad Theodosium, qui plene Patrui p-

p. 1710.

titioni satisfecit, quippe in Rescripto ad

Honorium decernit, ut nulla habita ra-

Theodosius. tione mandati, quod Episcopi Illyrici per

subreptionem obtinuissent, antiqua Ec-

clesiæ Romanæ privilegia juxta Canones

obseruentur, dicitque, Præfectis Prætorio

mandatum, ut observari procurent. Hæc

Theodosii constitutio inter Tabulas Eccle-

siæ Romanæ conservata est, non vero in

Codicibus, posterius Theodosii, imo & Ju-

stiniani jussu compilatis, sed econtra illa

constitutio, quæ ab ista irritata fuit, quia

urbi Constantinopolitanæ, ubi hæc colle-

cta sunt, magis favet, inserta. Coeterum

ex his Bonifacii Actis cernitur, quanto

vigore Pontifices jam tunc Episcoporum

Constantinopolitanorum molitionibus

obstiterint, quod bene intelligerent, quæ

inde in Sedis suæ damnum sequerentur.

At Bonifacius dum his strenue se defen-

dit, aperte tantum Episcopos Illyrici op-

pugnat, Constantinopolitanum non no-

minat, nec Imperatorem verbo lædit.

Bonif. ep. 3. Bonifacius Papa eodem anno in Gal-

to. 2. Conc. p. liis factum correxit Patrocli Arelatensis,

1585.

qui Lodevi, loco extra suam Provinciam

posito, ordinaverat Episcopum, nec illius

urbis

urbis Clericis, nec populo acceptum; hi Sæculum V.
questus suos ad Papam detulerunt, is da- A.C. 422.
tis ad Hilarium, Episcopum Narbonen-
sem, Provinciæ Metropolitam, litteris,
quibus Cleri, & populi Lodevensis libel-
lum supplicem acclusit, mandat; in lo-
cum ipsum se conferat, & Episcopum ad
populi Clerique vota ordinet, idque tam
jure Metropolitæ competenti, quam Sedis
Sacrae Au^toritate faciat. Omnia secun-
dum sextum Canonem Nicænum, qui
vult, ut jura Metropolitarum in quaque
Provincia salva consistant. Hæc epistola
nona Febr. 422. data.

§. XXXII.

Mors Bonifacii. Cœlestinus Papa.

Bonifacius Papa haud diu post vita ex-
cessit eodem anno 422. postquam Sa- v. Præf. in
cram Sedem tenuisset tres annos, & men- ep. Aug. n.
ses octo. Prohibuit, ne ulla mulier, aut ^{209.}
Sanctimonialis pallam sacram, seu map- Socr. VII.c.
pam Altaris attingeret, sed tantum Eccle- 11. Prosp.
siæ Ministri. Vetuit etiam, ne in Cleri- Chr. an. 420.
cos ordinarentur mancipia, aut viri ad Marcell. eod.
onera Civitatum, vel quæcunque alia ob- Sup. §. 7.
ligati. Ordinationem peregit Romæ, Lib. Pontif.
Mense Decembri, creavitque Presbyte-
ros tredecim, Diaconos tres, Episcopos
per diversa loca triginta sex. Orato-
rium construxit in Cœmeterio Sanctæ Fe-

I i i 3   licita-

Sæculum V. licitatis, atque Sepulchrum ejus, atque
A. C. 422. S. Silvani ornavit. Ibi Patenam obtulit,

cujus pondus viginti libras æquabat, item
Vas librarum tredecim, duos exiguo-
lices librarum quatuor, tres coronas, ea
circulos, quindecim librarum cereis in-
gendifis aptos. Hæc conficiunt octoginta
quatuor argenti Marcas, quia libra, de
quibus hic sermo, duodecim uncii con-
stant. Sepultus est eodem loco prope
corpus S. Felicitatis, octavo Calendas No-

Ap. Baron. vembris, scilicet 25. Octobr. Sacra Sedes
app. tom. 5. diebus novem vacavit. In veteri Epi-
p. 5. taphio legitur, Bonifacium Papam obiisse
annis gravem, a juventute Sacrae Sedi fer-
viisse, lenitate, & clementia Schisma ex-
tinxisse, atque urbi in magnæ sterilita-
tis calamitate opem tulisse. Non nulli
ex Clericis, & Presbyteris Eulalium, eius
in Electione olim æmulum, revocare co-
gitabant; ipse Romanum venire renuit,
mansitque in loco sui refugii, scilicet in
Campania, ubi post annum vivere desit. Nono
post Bonifacii obitum die, nempe
tertia Nov. nemine adversante electus est
Cœlestinus, Patria Romanus, Prisci filius,
qui annis novem, & mensibus decem se-

Prosp. Chr. dit. Inter Pontifices quadragesimus pri-
a. 423. Mar- mus numeratur.
cell. Chr. an.

423. Aug. ep.

409. init.

§. XXXIII.

§. XXXIII.

Sæculum V.
A.C. 423.

Honorii obitus. Valentinianus III.

Imperator.

Imperator Honorius fatus functus est ex *Socr. VII. c.*
Hydrope anno sequenti 423. Marinia-22. *Olymp.*
no, & Asclepiodoto Consulatum geren-^{ap.} *Phot. p.*
tibus, decimo octavo Calendas Sept. sci-^{196.} *Prosp.*
licet 18. Aug. regnavit annos 28. ab obi-^{an. 424.} *Philost. IX.*
tu Patris sui Theodosii, & annos vitæ tri-^{c. 13.}

ginta novem numeravit. Anno superio-
re Placidam sororem Ravenna, quam ur-
bem insidebat, expulerat; ipsa cum libe-
ris Constantinopolim confugit. Ante-
quam Nuntium de obitu Honorii Con-
stantinopolim fuisset delatum, Joannes
Primiciarius Notariorum, seu Secretario-
rum Princeps, Ravennæ ut Imperatorem
se gessit, ibique uno anno & dimidio, Ca-
stino Militiæ Magistro succollante, regna-
vit. In Africa quoque Imperator agnisci-
cupiebat, sed obstitit Comes Bonifacius,
Principi Placidiæ, & liberis ejus fidem ser-
vans. Pro his etiam Theodosius stetit,
& Valentinianum juniorem, Placidiæ, &
Constantii filium, Cæsarem edixit. Cum
deinde Theodosius militem in Italiam mi-
sisset, Joannes vinctus est, & occisus, men-
se Julio, anno 425. Valentinianus III. vix
septennis Imperator Occidentis saluta-
tur, decimo Calendas Nov. ipso pri-
mo, & Theodosio undecimo, Consuli-

I i i 4 bus

Sæculum V. bus, scilicet 23. Octobr. eodem anno
A.C. 423. 425.

Ipsò hoc anno Valentiniani nomine
Lib. 46. Cod. plures Leges in Ecclesiæ favorem promulgaruntur.
Theod. de gatæ. Prima data est sexta Julii, &
Episc. l. 63. Gregorium Africæ Proconsulem directum.
L. 47. ult. C. quæ Privilegia Ecclesiæ, & pœnas, in Hæreticos statutas, confirmat. Secundadie recta est ad Bassum, ut restituerentur omnium Ecclesiarum Privilegia, quæ Tyrannus, nempe Joannes, abstulerat, præfertim Clericorum jura, ne eis coram Judicibus Laicis lis moveretur, sed ab Episcopis judicarentur. (*) Eadem lege præcipiuntur, ut omnes Hæretici, & Schismatici excommunicantur.

L. 62. Cod. bibus proscripterentur. Alia lex decima septima Julii ejusdem anni idem juberet speciatim pro urbe Roma, adversus eos qui a Communione Papæ recedentes, etiam populum seducebant. Hæ erant Schismatis Eulalii Reliquiae, quas aliqui post decepsum Bonifacii Papæ refuscitarente nitebantur.

§. XXXIV.

Causa Antonii Fussalani.

Ep. 209. Initio Pontificatus S. Cœlestini scriptis ad al. 161. eum S. Augustinus in causa Antonii Fussalani, qui ad S. Sedem appellaverat. Erat Fussala urbs exigua in extrema parte Dic-

(*) Inde contra Protestantes exemptio Clericorum Personalis probatur.

cessis Hippoensis sita, & tali Regione, in Sæculum V.
qua paucissimi numerabantur Catholici.

A. C. 423.

In ipsa civitate nullum orthodoxum invenire erat, & in agris, magna quidem habitabat hominum frequentia, sed Donatistæ dominabantur. Tota hæc Regio maximis laboribus, & periculis ad Ecclesiæ reducta; nam Presbyteri, quos eis primo S. Augustinus dedit, alii spoliati fuere, alii verberibus affecti, truncati, aliis lumina effossa, alii necati. Urbs quadraginta millibus, id est ferme tredecim Leuis Hippone distabat, hinc, quod esset nimium remota, multa obstabant, quin S. Augustinus eo, quo voluisse, fructu hos Neophytes regeret, & paucos Donatistas, qui supererant, captaret. Igitur statuit, ibi Episcopum constituere, quamquam antea nunquam fuisse. Postquam virum aptum, linguæ puniceæ gnarum, & Presbyterum invenit, eum ad id muneric destinabat. Scripsit ad Primatem Numidiæ, ut ad eum ordinandum veniret; ecce vero omnibus ad ordinationem congregatis, Presbyter, quem S. Augustinus designaverat, exspectantes fecellit, nec adduci potuit, ut se Episcopum ordinari pateretur.

Noluit S. Augustinus, ordinationem differre, & Primatem, virum ætatem venerabilem, qui longo itinere, & magna molestia advenerat, re infecta domum

III 5 remit-

Sæculum V. remittere; igitur in Episcopum Fussala-
A. C. 423 num juvenem, nomine Antonium, pre-
sentavit; eum a puero in suo Monasterio
educaverat, sed tantum in Lectoris gradu
erat, & necdum in Ministerio Ecclesiae
satis probatus. Populus Fussalana
præsentatum prompta obedientia accep-
tavit; itaque ordinatus est Episcopus.
Verum suscepit munus pessime gessi,
& tanto scandalo, ut eum populus co-
Antonius. ram S. Augustino, & Concilio Episcoporum,
intolerabilis Dominatus, expilatum
num aliarumque vexationum accusaret.
Fuere etiam externi, qui eum impudiciæ
accusabant, sed id probare non val-
tibus, Episcopi non judicavere digni,
qui Episcopatu privaretur. Sed primo
eundem condemnarunt, ut omnia reflis-
tueret, quæ ablata demonstrarentur, &
interea esset excommunicatus, donec re-
stituisset, deinde discederet ab hoc popu-
lo, qui eum ultra patienter non ferret, &
vim illaturus credi posset. Itaque Epis-
copus esse permissus est, sed sine Ecclesia.
Antonius Sententiæ se submisit, & para-
ta pecunia tantum reddidit, quantum ex
Arbitrorum judicio illa, quæ rapuerat
valebant, ut sic in Communionem no-
diret.

n. 9. Nihilominus post hæc Antonius ad Sa-
cram Sedem appellavit, scriptisque ad Ro-
nifacium Papam Libellum supplicem, quo,
factum

factum dissimulans, in Ecclesiam restitu*Sæculum V.*
petebat, dicens, se ea non potuisse priva-
ri, vel Episcopatu quoque deponendum
esse. Obtinuit etiam, ut Numidiæ Pri-
mas, cui, innocentem se damnatum, per-
suaserat, pro se apud Pontificem interce-
deret. Bonifacius Papa rescripsit, esse
restituendum, caute adjiciens, si rerum *n. 6.*
ordinem fideliter exposuisset. Hanc Sa-
cræ Sedis sententiam Antonius alte cre-
pabat, & minabatur, effecturum se, ut illa
Sæcularis brachii opera, & armatis ma-
nibus executioni daretur. S. Augustinus,
missis ad Cœlestinum Papam omnibus Ju-
dicii Actis, rogit, ut hæc impedit.

*A. C. 423.**n. 7.**n. 6.**n. 9.*

In epistola hac S. Augustinus suam ipse
imprudentiam accusat, quod juvenem
non satis probatum, ordinari petiisset.
At sententiæ a Concilio suo latæ justitiam *n. 7.*
propugnat, dicens, etiamsi quisquam
Episcoporum non tantum deliquerit, ut
deponi mereatur, non tamen expedire,
ut impunitus abeat. Hujus rei exempla
in ipsa Africa invenit. Priscus fuerat pri-
vatus jure, ad Primatiam ascendendi, sed
Episcopum esse licebat. In Victorem ea-
dem poena decreta, & præterea, nullus
Episcopus cum eo nisi in sua Dioecesi com-
municabat. Laurentius Sede sua priva-
tus, Episcopi tamen Dignitate gaudebat,
simillima cum forte Antonii fortuna. Et
hæc judicia a Sancta Sede fuerant confir-
mata.

n. 8.

Sæculum V. mata. Finem scribendi S. Augustinus
 A. C. 423. facit, Papam rogans, ut misericordia in
 populum Fussalanum moveri se fina &
 Episcopum, tantæ invidiæ causam, item
 recipere non cogat. (*) Misereretur et
 ipsius Antonii, nec pluribus malis per-
 trandis occasionem præberet, tandem
 & senectutis (saltem annos sexaginta ad
 tunc S. Augustinus numerabat) commis-
 ratione tangeretur, quippe tantum pa-
 culum, inquit: cui tam unam, quam al-
 ram partem expositam video, eo manu
 me conficit, ut cogitem Episcopatum audi-
 care, & reliquos vitæ dies deflendo culum
 meam consumere. Dubitare fas non est.
 Papam ejus desiderio satisfecisse, & An-
 tonium Sedi suæ nunquam restitutum
 nam legimus S. Augustinum adhuc
Epist. 224. sub finem vitæ Ecclesiam Fussalanam ga-
 ad Quod bernasse.
 vult.

§. XXXV.

Causæ Apiarii exitus.

Hæc S. Augustini epistola illo tempore
 scripta est, quando Episcopi Africæ
 adhucdum appellations Romanam dissimu-
 labant, expectantes, donec plenius circa
Sup. §. 2. Canones Nicænos edocerentur, (**)

(*) Ex hoc exemplo dispicitur, quam rara
 appellatio, exceptis causis gravissimis, esse posse.

(**) Fleurius non sibi hic contradicit, ut videretur
 Anony.

enim epistola Concilii an. 419. ad Bonifa- Sæculum V.
 cium Papam sonat. Verum quidem, quod A.C. 423.
 hæc exempla, fideliter translata, Nicæa
 tempore Bonifacii in Africam advenerint,
 & ad eundem 26. Nov. eodem anno 419.
 Romam submissa. At Episcopi Africæ
 statuerunt, nolle se amplius Appellatio-
 nes ultra marinas tolerare, data episto-
 la Synodali ad Coelestinum Papam di-
 recta, haud diu postquam Sanctus Au-
 gustinus scriperat; epistolam enim Epis-
 coporum S. Augustini litteris esse poste-
 riorem, ex eo cognoscitur, quod S. Au-
 gustinus eidem Pontificatus ingressum, non
 vero Episcopi gratentur. Hujus moræ
 causa fuit bellum, post Honorii fata exor-
 tum, quod liberum ex Africa Romam
 commercium vetuit; ubi Pax rediit, ut
 conjectura est, anno 426. Episcopi Africæ
 S. Cœlestini Papæ epistolam, ferente Leo-
 ne Presbytero, acceperunt, faventem *Epiſt. Conc.*
Presbytero Apiario, quem restituerat, at- *Afr. to. 2.*
 que in Africam remittebat cum Episcopo *conc. p. 476.*
 Faustino, jam olim sub Zosimo Papa illuc
 Dele-

n. II.

Anonymo I. sed quamvis Nicænos Canones jam
 accepissent, & eos Romanum misissent, necdum ta-
 men in Concilio, communī consensu, statuerant,
 non ultra ferre, ut tam levi ex causa quisquam
 Romanum appellaret; quod ex Verbis S. Augusti-
 ni in suis Sermonibus, ut infra recurret, conji-
 citur.

Sæculum V. Delegato. Postquam advenit, Episcopi
 A.C. 423. Africæ Concilium, in quo Aurelius Car-
 thaginiensis, & Valentinus, Numidiæ
 mas, præfuerere, convocarunt. Tredicem
 præterea Episcoporum Nomina leguntur,
 at S. Augustini manus non visitur. Cum
 in hoc Concilio Apiarii causa rursus eu-
 mini fuisset subjecta, tot criminum con-
 victus est, ut ei defendendo Faustinus pa-
 non fuerit, etiamsi magis Causidicum
 quam Judicem ageret, seque toti Concilio
 non sine Patrum injuria, afferendorum Pri-
 vilegiorum Ecclesiæ Romanæ specie, op-
 poneret. Volebat, ut Apiarius in Com-
 missionem Episcoporum Africæ recipieret
 quod eum restituisset Papa, credens ipsam
 appellasse, quod tamen probare non po-
 tut. Triduum tenuit contentio. Tunc
 dem Apiarius urgente conscientia, & dei-
 Gratia motus, derepente omnia, quorum
 accusabatur, crima fassus est, homenda,
 & incredibilia. (*) Universi Patrie in-
 gemuere. Ipse Ministerio Ecclesiæ in
 perpetuum privatus remansit.

Episcopi ad Cœlestinum Papam epo-
 stolam Synodalem dedere, qua obtestan-

(*) Ex hoc exemplo contra Anonymum elucet, nullibi melius causas criminales quam ipsa Provincia judicari, quod in Conciliis definitum est; exceptis majoribus causis, quae non ponni nequeunt, nisi ad Ecclesiæ universalis Co-
 put recurratur.

tur, ne ultra in suam Communionem re- Sæculum V.
 cipiat, quos ipsi excommunicassent, cum A. C. 423.
 iste articulus in Concilio Nicæno fuerit
 definitus. *Quandoquidem*, inquiunt: *si*
id de Clericis minoribus, aut Laicis prohi-
betur, quanto magis Concilii mens fuerit,
ut id ipsum circa Episcopos observetur.
Quibus igitur in suis Provinciis Commu-
nio interdicta est, tales a tua Sanctitate
præmature, & contra Canones restitui non
oportet; sed Presbyteros, aliosque Clericos,
qui temere ad te recurrunt, rejicias; nam
nullum Decretum Patrum nostrorum hoc
præjudicium Ecclesiæ Africæ intulit, &
Decreta Nicæna ipsos Episcopos Metropo-
litis subjectos esse voluere.

Conciliis Nicæni Patres prudentissime, Episcopi ad
 & justissime decreverunt, ut omnes causæ Cœlestinum
 in illis locis, ubi natæ sunt, finirentur, nec Papam.
 existimarent S. Spiritus Gratiam singu-
 lis Provinciis defuturam, sed eundem Spi-
 ritum Episcopis lumen, & vires necessa-
 rias in ferendis judiciis suffектurum. Et
 hoc quidem multo magis, quod, quicunque
 laſsum se credit, ad Concilium Provinciale,
 aut etiam universale appellare possit; nisi
 forte credendum, Deum posse cuiquam soli,
 quod justum est, inspirare, & eandem Gra-
 tiam infinitæ Episcoporum multititudini
 congregatae denegare. (*) Quomodo au-
 tem

(*) Istud accipiendum de Concilio universali
 Africæ,

Sæculum V. tem judicium ultramarinum certo propriet
A.C. 423. esse justum, cum testes illuc mitti non
terunt, seu sexus imbecillitas, seu securitatem
aut quodcunque aliud impedimentum obser-
terit? ut enim quisquam a tua Sancta
mittatur, in nullo Concilio præceptum
venimus.

Quod ad ea attinet, quæ nobis per Con-
fratrem nostrum Faustinum misisti, tan-
quam in Concilio Nicæno contenta, in
exemplis Authenticis hujus Concilii, quæ
a Confratre nostro, Episcopo Alexandri,
& venerabili Attico Constantinopolitano
accepimus, & quæ antebac ad Bonifacium
Prædecessorem tuum felicis memoria trans-
misimus, nihil tale invenimus. Ceterum
quiscunque is fuerit, qui te postbac roget
ut aliquem ex Clericis tuis mittas, quæ tu
mandata exequatur, rogamus, ut mitten-
nolis, ne species sit, quod fastum, & Di-
nationem Sæcularem in Jesu Christi Ec-
clesiam, quæ omnibus simplicitatis, &
militatis exempla dare tenetur, intro-
camus. (*) Nam, quod respicit Fratrem
nostrum Faustum, quia infelix Apiau-

Africæ, non totius Ecclesiæ. Ceterum hæc Epis-
coporum Africæ opinio illi Quæstioni lucem
fert; an Summus Pontifex extra Concilium
infallibilis?

(*) Anonymus I. arguit Fleurum, quod
accurate transtulerit verba illa: Exsecuto-

extra Communionem Ecclesiae est, certissime
me de tua Bonitate speramus, & salva Char- A.C. 425.
ritate fraterna, non ultra Africæ mole-
sum fore. Hæc est Concilii Africani ad
S. Cœlestinum Papam epistola.

§. XXXVI.

Paulus Hippomensis sanatur.

Sub id tempus Hippone, præsente S. Au-
gustino, magna duo miracula in fra-
tre, & sorore, qui Paulus, & Palladia vo-
cabantur, Cæsareæ in Cappadocia nati,
patrata. Hi omnium membrorum tre-
more horribili affligeabantur. Post plura
itinera, quibus eorum calamitas vulga-
ta, Hipponem ferme quatuordecim ante
Pascha venerunt, ut creditur, anno 425.
quotidie Ecclesiam frequentabant, & il-
lum locum, ubi quiescebant S. Stephani
Reliquiæ, ferme ante annum illuc trans-
latæ. Miserum par, quounque irent,
omnium oculos in se rapiebant, quique
eos alibi viderant, & tremoris causam
sciebant, ignaris narrabant. Die Pascha-
tis mane, cum jam magna populi copia
in

etiam Clericos vestros, quibuscumque potentibus
nolite mittere, nolite concedere. Quique se soit,
qui vos prie. Quicunque te roget; sed putat,
poni debuisse: ne sine discrimine omnibus peten-
tibus mittas. Uter melius sensum epistolæ asse-
quatur, Lectoribus judicandum relinquo.

Hist. Eccles. Tom. V. K k k

Sæculum V. in Ecclesia esset, Paulus ante Sacraskele.
A.C. 425. quias orabat, cancellis, qui locum clude-
bant, manibus innixus. Subito in tem-
procubuit, jacuitque, quasi in somno
lapsus, sed non tremebat, sicut alias cum
dormiens solebat. Mirabantur advo-
tes; hi timere, alii novo casu affligi-
que quibusdam jacentem relevare volen-
tibus, obsistebant alii, dicentes, eventum
esse expectandum.

Interim Paulus surrexit, intuentes/le
aspiciens, tremore liber, & plene sanatus.
Omnis populus in Dei laudes effusus, la-
tis vocibus Ecclesiam implevit. Alii ad
locum, quo S. Augustinus sedebat, ad-
ficium processurus, procurrere. Viri
mi ad eum gressus urgebant, ut quaque
lætum nuntium primus afferret; omnes
gaudentibus, & Deo Gratias tacite aggre-
tibus, intrat Paulus cum pluribus aliis,
& S. Augustini genibus advolvitur, qui
rursus erectum amplexus est. Tum ad
populum processit, tota Ecclesia latan-
tium clamoribus resonante. Dicebant
universi: *Deo sint Gratiae!* *Deo sint la-
udes!* ubi S. Augustinus populum saluta-
vit, ingeminati sunt clamores.

Tandem reducto silentio, Sanctæ Scrip-
turæ pro more lectæ, & ubi tempus sermo-
cinandi advenit, S. Augustinus dixit: nos
*Serm. 320. est nobis, libellos de miraculis, qua Deus
al. de div. 29. per intercessionem Beati Martyris S. Ste-
phani*

phani operatur, auscultare. Hodie hujus Sæculum V.
 juvenis præsentia nobis pro libello sit; non A.C. 425
 alio scripto opus est, quam vultu ejus, vo-
 lis noto. Vos igitur, dum scitis, quantam
 calamitatem in eo videre dolentes soleba-
 tis, legite lætantes, quæ jam in eo cernitis,
 ut magis honoretur Deus, & quod in hoc
 libello scriptum est, vestræ semper memo-
 ria inbæreat. Ignoscite, si plura non di-
 cam; quantum fatigatus sim, omnes sci-
 tis. Vires mibi non super futuræ erant
 beri, ut tanta jejonus operarer, & hodie
 loquerer vobis, nisi S. Stephani preces adju-
 vassent. Plura S. Augustinus non est elo-
 cutus, maluitque, ut dixerat, ut populus
 suus ipsius Dei eloquentia, quæ se hoc mi-
 raculo manifestaverat, frueretur. Ut fa-
 cilius, quæ de fatigatione dicit, intelliga-
 mus, memores esse oportet, jam fuisse
 septuagenarium, tunc morem non fuisse,
 ut quidquam cibi toto die Sabbati sume-
 retur, atque majorem noctis partem Be-
 nedictioni fontium, & Baptismo solemnii
 fuisse datam. Paulum sanatum ad pran-
 dium invitavit, & casum ejus exacte sci- Miracula
 re cupienti, Paulus narravit in hunc mo- tempore San-
 dum. ci Augustini.

Cæsareæ in Cappadocia non infimo ge- Libell. Paul.
 nere natus sum. Decem sumus, iisdem pa- post serm.
 rentibus geniti, septem fratres, & tres so- 322.
 rores; ego natu sextus sum, meque soror
 mea Palladia secuta est. Cum adhuc in do-

K k k 2

mq

Sæculum V. mo paterna versaremur, frater noster, mo
 A.C. 425. tu maximus, Matrem ita acerbe habuit,
 ut etiam manus ingereret. Quamvis
 adessimus, id toleravimus, nullus ob-
 cutus est, aut saltem interrogavit, at
 tam dure cum matre ageret. Mater
 mi dolorem non ferens, statuit, filio male-
 dicere; ea mente summo mane ad Baptis-
 trium properavit; eunti occurrit, neq[ue]
 quis, speciem Patrui nostri, ejusque Levii,
 referens; primum est credere, fuisse Da-
 monem; is interrogat, quo iret. Respon-
 dit ire se, ut filio malediceret, quod con-
 tumelia se affecisset intolerabili. Sugge-
 sit ille consilium, ut omnibus simul illi-
 ris malediceret, & persuasit. Ergo
 Baptisterio prostrata, sacros fontes ta-
 tigit, sparsisque crinibus, & nudo pectore
 a Deo petiit, ut patria ejecti, in mundo
 errare cogovemur, toti generi humano bor-
 rendo exemplo futuri.

Illico fratrem nostrum natu maiorem
 invasit membrorum tremor, qualis in me-
 diebus bis præteritis vidistis. Omnes en-
 dem malo per illum annum successive secun-
 dum ordinem ætatis nostræ correpti sumus.
 Mater nostra, videns quam funestos effe-
 ctus iracundia sua produxisset, stimulus
 conscientiæ, & hominum exprobationes
 non ferens, voluntario suspendio vita
 felicem clausit. Omnes, ut infamiam
 geremus, relicta Cæsarea, in diversas de-
 giones

gones spargimur. Fama ad nos detulit, Sæculum V.
secundum natu ex fratribus nostris Raven- A C. 425.
næ ad monumentum Gloriosi Martyris S.
Laurentii, quod ibi haud ita pridem eve-
num, sanitatem recuperasse.

Ego vero, dum de locis Sacris referre
audiebam, in quibus Deus operabatur mi-
racula, illo me magno sanitatis desiderio
conferebam, & sequebatur me soror. An-
conæ in Italia, & Uzalæ in Africa fuimus,
cum audivissemus, S. Stephanum magna mi-
racula in utraque civitate patrare. Tan-
dem ante trimestre sorori meæ, mihi que-
talis visio oblata est. Vir splendescens, &
canis suis venerabilis mihi dixit, post tres
menses me sanum fore. Tua autem San-
ctitas (ad S. Augustinum sermonem diri-
git) sorori meæ apparuit, eadem specie, qua
modo te videmus. Inde intelleximus, in
hunc locum nobis eundum esse. Nam exin-
de iter faciens, in aliis civitatibus sæpe vi-
di te, talem prorsus, qualem jam coram me
conspicio. Ergo tam manifesto Dei jussu
moniti, ante dies ferme quindecim in hanc
urbem venimus. Vidisti calamitatem
meam, quam adhucdum in sorore mea vi-
des. Singulis diebus in loco, ubi S. Ste-
phanii Reliquiæ sunt, inter multas lacry-
mas orabam; hodie mane, cum flens can-
cellos tenerem, subito collapsus sum, mens
fugit, & ubi fuerim, nescio; paulo post

Kkk 3 surre

Sæculum V. *surrexi sanus, sicut omnibus tunc presertim constat.*
A.C. 425.

§. XXXVII.

Palladia sanatur.

Serm. 321. His auditis, S. Augustinus libellum scribi jussit, qui in Ecclesia legitur. Die Lunæ Paschæ post sermonem promisit populo, dicens: *bodie preparabitur, & cras vobis prælegetur.* Die Martis fratrem, & sororem in gradibus Cathedræ suæ elevatae, qua concionabatur, stare jussit, ut simul viderentur ab omni populo; frater nullo informi motu exhibatur, soror omnibus artibus commiscebatur, hinc Deo Gratias agebant pro unius sanitatem, & orabant, ut alterius

Serm. 322. ærumnam tolleret. Stantes ibi permisserunt, dum libellus, nomine Pauli scriptus, & ad S. Augustinum directus, omnia quæ narraverat, complectens, legebatur.

Serm. 323. Absoluta lectio, S. Augustinus, ipsis recessere jussis, cœpit ad populum dicere, & primo quidem de Reverentia, quam liberi parentibus debent, deinde moderatione animi, qua Parentes erga liberos esse oportet. Mentionem etiam fecit de S. Stephani monumento, quod Astina ejus corpus inveniretur; *haec dicitur: hac de re nobis relata sunt: S. Stephanus lapidabatur, lapis, qui invictus*

cubitum inciderat, in virum fidelem, ad Sæculum V.
stantem, repercussus est; is lapidem tulit, A. C. 425.
& servavit. Cum vir ille soleret per va-
rias Regiones peregrinari, & navigationis
sorte Anconam fuisset devectus, revelatio-
ne didicit, lapidem in ea Civitate relin-
quendum. Tunc S. Stephano monumen-
tum erectum, & rumor vulgavit, unum
Sancti brachium ibi asservari. Intellexe-
re deinde incolæ, peregrinatori illi revela-
tum, ut hic lapidem relinquenter, quia vox
græca ANCON, cubitum significat. Pro-
digia autem non ante quam Sancti Stephä-
ni corpus inventum fuisset, fieri cœpta.

S. Augustinus etiam de miraculis, quæ
Uzalæ celebrabantur, locutus est, jamque
initium fecerat, illud narrandi de mulie-
re, cuius filius resuscitatus, ut baptizari ^{Sup. 4.}
posset, cum turbatus est vocibus populi,
ad Monumentum S. Stephani conclamare
incipientis: *Deo Gratias! IEsu Christo
laudes!* inter has voces puellam addu-
cunt, sanatam. Nam de gradibus Ca-
thedralæ descendens, S. Stephani monu-
mentum adivit, ut ibi oraret, dum S. Au-
gustinus sermocinabantur. Ut vero clá-
thros attigit, sicut frater ejus collapsa,
dormire videbatur, & surrexit morbo li-
bera. Qui sermocinantem S. Augusti-
num auscultabant, ad tumultum vultus
verterunt, venientibus procurrunt ob-
viam, & interrogante S. Augustino, quid

K k k 4

sibi

Sæculum V. sibi lætantium clamor vellet, Palladiæ
 A. C. 425. Ecclesiam introducitur, Absidi, ~~nam~~
Sanctuario, admovetur, & in eoden-
 co, ubi prius cum fratre steterat, collo-
 tur. Adeo effusa fuit populi lætitia, quæ
 liberatam conspiceret, ut nunquam cel-
 turi clamores viderentur, tam acuti,
 graves auribus essent. S. Augustinus po-
 quam impetravit, ut utcunque quie-
 rent, paucis verbis, Gratias Deo agens fa-
 monem clausit. Sequenti die Mercurii in-
 rationem miraculi, Uzalæ patrati, abol-
 vit. Sermones omnes, quos hac occasio-
 ne S. Augustinus pronuntiavit, etiam illi-
 lum, quem prodigium Palladiæ inter-
 pit, habemus. Elapso ferme anno, cu[m]
 magnum opus suum de Civitate Dei sol-
 folveret, hanc historiam de sanctis
 Pauli, & Palladiæ adjunxit; plura etiam
 alia miracula, quæ duorum annorum in-
 tervalle Hyppone acciderunt, narrat, di-
 citque, jam tunc septuaginta libellos in-
 iffe conscriptos, etiamsi aliqua contig-
 rint, quæ litteris non fuissent consignata.

§. XXXVIII.

Vita S. Augustini Domestica.

Sanctus Augustinus multis, non a Chri-
 stianis modo, sed etiam diversis Rel-
 gionis hominibus sibi delatis arbitriis fo-
 tigabatur. Malebat vero inter ignomini-
 quam amicos arbiter esse, dicens, quod si inter

Poff. o. 19.

inter ignotos judicaret, unum sibi ficeret Sæculum V.
 amicum, & inter amicos, unum amitte- A. C. 425.
 ret. Non nunquam usque ad refectionis
 horam his officiis incumbebat, non nun-
 quam tota die impransus. His occasio-
 nibus utebatur, ut cognosceret litigan-
 tium indolem, & ad pietatem, bonos-
 que mores perduiceret. Quandoque
 epistolas commendatitias in negotiis sæ-
 cularibus concedebat, sed talia admodum
 moleste **ei** accidebant, & saepe optimis et-
 iam amicis denegabat, ut salvam serva-
 ret Auctoritatem, & se Magnatibus non
 redderet obnoxium. Si vero quemquam
 commendaret, ea modestia, & prudentia
 utebatur, ut Potentibus non oneri, sed ad-
 mirationi esset, quippe non aliorum more
 Patronum urgebat, ut opportune impor-
 tune, quod petebat, obtineret, verum ad-
 hibebat argumenta, quibus resistere non
 valebat. Regulæ, quas a Sancto Ambrosio Marcell.ep.
 didicerat, ipsi placebant, ne unquam pri- 154.
 mus ineundas nuptias suaderet, & nem-
 nem, cuiquam muneri præficiendum, præ-
 sentaret, ne sibi ipsi exprobrationis cau-
 sam poneret. Id quoque firmum ei erat,
 ne in sua Diœcesi ad cujusquam mensam,
 quamvis rogaretur, accederet, timens,
 ne in temperantiæ leges peccaret. Id
 vero sibi probabatur, ut Episcopus nuptiis
 interesset, postquam partes consense-
 rant, scilicet, ut major contractus esset

c. 21.

Kk k 5   Aucto-

Saculum V. Auctoritas, vel ut nubentibus bened.
A.C. 425. ceret.

Supellex domestica S. Augustini, &
c. 22. vestes modestiam loquebantur; nec
Serm. 37. al. quisitus nitor, nec sordities apparebat.
45. de divers. Subtus lineis, superius lanae veste, ut
c. 5. teri hominum utebatur. Calceatus
cedebat, illosque, qui nudis pedibus am-
bulabant juxta consilium Evangelicum,
hortabatur, ne inde extollerentur: *Char-
ritatem retineamus!* inquiebat: *amo u-
stram fortitudinem, vos meam debilitatem
al. 42. de tolerate!* mensa frugalis erat, qua plo-
Sant. c. 6. rumque præter olera, & legumina nisi
apponebatur; non nunquam carnis
hospitibus, aut infirmis præbebantur.
S. Augusti. sed semper vinum. Exceptis cochlea-
bus, quæ ex argento erant, omnia vu-
terea, lignea, aut saxeа, non necessitate,
sed amore paupertatis. In mensa ejus
duo versus legebantur, prohibentes, ne
quis absentis famam læderet; inde colligi-
tur, pro more antiquitatis necdum ultimum
mappæ fuisse. Cum aliquando ex nu-
mero amicorum quidam Episcopi contra
hanc regulam peccarent, eos fervide re-
prehendit, dicens, vel delendos effe-
versiculos, vel se relictis dapibus in po-
netrale suum recessurum. Ipso ad me-
sam sedente, erat, cui legere incumbebat.
c. 15. Clerici S. Augustini semper cum ipso ver-
sabantur, sub eodem tecto, & ad eandem

mensam conviventes, esca, & vestimenta expensis communibus parabantur. Errores eorum reprehendebat, discrete tamen alterius onera portans. Hortabatur, ne quis, si errasset, perversas excusationes obtenderet, ne animi rancorem alter in alterum retineret, sed in Correctione fraterna secundum Regulam Evangelii reconciliarentur. Nulla mulier unquam in domo ejus habitavit, vel accessit etiam; nequidem soror ejus, quæ, cum esset vidua, Deo se consecravit, & diu Sanctimoniales usque ad obitus sui diem rexit. Nec etiam accessum impetrare poterant vel cognatæ, vel neptes, etiam Sanctimoniales, etiamsi has Personas Concilia exceperint; quia, dicebat, etsi istæ suspicionem non moverent, tamen famulæ, vel quæ ad eas ventitarent, vel periculo, vel scandalo esse posse. Si quæ mulieres ejus alloquium peterent, eas, comitantibus se Clericis, excipiebat; nunquam solus soli colloquebatur fæmina. Monasteria Virginum non nisi urgente necessitate invisebat; quando agroti, ut ad se veniret, flagitabant, ut pro eis Deum oraret, & imponeret manus, sine omni mora adibat; (*) alias autem neminem nisi oves afflictas, viduas, orphanos suo accessu solari solebat.

§. XXXIX.

Sæculum V.
A.C. 425.

§. XXXIX.

Cura temporalium.

c. 2. Sanctus Augustinus pauperum semper
 Ep. 38. ad memor erat, eosque ex eadem substan-
 Profut. al. tia alebat, qua ipse cum suis contubem-
 149. n. 2. libus sustentabatur, scilicet ex reddit-
 c. 24. bus Ecclesiæ, vel oblationibus Fidelium.
 Maximam Hospitalitatis curam gerebat,
 dicere solitus, præstare malos suscipere,
 & pati, quam virum bonum ignorantis,
 vel supervacua cautione rejicere. Cle-
 ricis robustioribus, ut quemque ordo tan-
 gebat, Domus, Ecclesiæ, Bonorumque
 suorum curam committebat, ipse nec
 claves unquam, aut in digito annulum fe-
 rebat, nempe in quo veteres sigillum ge-
 rebant, ut in promptu, quodcumque ex-
 stoditum vellent, signarent. Quos do-
 mui suæ præfecerat, redditus omnes, ex-
 pensasque notabant, & anno circumacto-
 rationem reddebant. In multis articu-
 culis bona fidei sui œconomi acquiesce-
 re malebat, quam Chyrographi cau-
 nes examinare. In administratione bo-
 norum temporalium suæ Ecclesiæ non
 multum occupabatur, econtra majo-
 ri studio meditationi rerum Spiritua-
 lium vacabat, eamque, ubi faciendo
 aliis præceperat, quantocius repetebat.
 Hinc nova ædificia moliendi studiosus
 non fuit, ne ejusmodi impedimentis Spi-
 ritum

ritum distraheret; verumtamen ^{Sæculum V.}
adificia struentes tolerabat, si modo in- ^{A.C. 425.}
tra modestiæ limites consisterent.

Prædia, domosve in urbe, vel ruri
emere noluit, si qua vero titulo Donatio-
nis, vel Legati Ecclesiæ donarentur, ac-
cipiebat. Gratius ipsi accidebat, si le-
gata potius, quam hæreditates Ecclesiæ
scriberentur, ob negotiorum turbam,
quam sæpe non sine damno pariunt. De
Legatis quoque censebat, accipienda qui-
dem, si offerrentur, solutionem vero non
rigide exigendam. Aliquas hæreditates
non acceptavit, non ideo, quod crede-
ret, his pauperes juvari non posse, sed
rationi magis esse consentaneum, si libe-
ris, aut defunctorum propinquis relin-
querentur. Aliquis ex opulentioribus ci-
vibus Hipponensibus, Carthagine com-
moratus, misit ad S. Augustinum contra-
stum Donationis, qua agros Ecclesiæ Hyp-
ponensi donabat, reservato sibi usufructu.
S. Augustinus libenter donum accepit,
gratatus donanti, quod suæ Salutis cu-
ram gereret.

Post annos aliquot Donator, missò ad
S. Augustinum filio cum epistola, roga-
bat, ut Donationis Chirographum redde-
ret, mittens centum asses aureos pro pau-
peribus, id est, centum & octo libras.
S. Augustinus Chirographum reddidit, &
pecuniam accipere noluit, sed ad Do-
natorem

Sæculum V. natorem dedit Epistolam, qua ejus vel
A. C. 425. dissimulationem, vel injustitiam reprehendebat, hortabaturque ad poenitentiam agendum. Quando pecunia Ecclesiæ deficiebat, S. Augustinus populo pauperum indigentiam aperiebat; aliquoties ut eis subveniret, aut captivos redimeret, vasa sacra confringi, & liquefieri jussit. Non nunquam populum menebat, non ea, qua par esset, diligenter

Poff. c. 23. curari Ecclesiæ thesaurum, unde sumptus in Altare accipiendi erant. Cum videlicet Bona Ecclesiæ immobilia Clericis invidiam parere, coram populo edixit, libenterius se eorum oblationibus voluntariis vivere, quam hæc Bona administrare, paratum se, ea abdicare, ut tam ipse, quam alii Servi Dei ex altari viverent, cum Altari servirent, sicut in veteri Testamento factum; at Laici in id nunquam consenserunt.

§. XL.

Primus sermo de vita commun.

*Serm. 355.
al. 49. de di-
vers. c. n. 3.* Quidam Presbyter, nomine Januarius, Communitatem S. Augustini ingressus, jaegtabat, omnia bona sua in causas pias distraxisse; verum servaverat filii pecunias, cuius proprietatem ad filiam suam pertinere dicebat; filium enim habebat, & filiam minori ætate, qui in Monasteriis educabantur; simulabat ergo se filio

filia servare hanc pecuniam, usque dum Sæculum V.
 eidem per ætatem de ea disponere licet. Nihilominus, cum se videret mor-
 ti proximum, condito testamento, quid
 his pecuniis faciendum, ipse decrevit, ju-
 ramento affirmans, se esse earum Domi-
 num. Filium, & filiam exhaeredes vo-
 luit, & Hæredem scripsit Ecclesiam. S.
 Augustinum acriter affixit hujus Pres-
 byteri simulatio, & periculum malæ fa-
 mæ, quod ejus Communitas subibat. Ita-
 que aliquando populum suum rogavit,
 ut altera die in Ecclesia frequentissimus *Serm. 316.*
 conveniret; ubi tempus concionandi ad- *al. 50. n. 2.*
 venit, de se ipso enarrare cœpit, quo *Sup. l. XIX.*
S. 33. XX.
 pacto olim Hippone venisset, invitum *S. 12.*
 se deinde Presbyterum, & Episcopum S. Augustini.
 fuisse creatum, & Monasterium Cleri-
 corum in Domo Episcopali instituisse, ut
 hospites decentius quam in simplici a-
 sceterio suscipi possent. *Hæc est*, inquit:
nostra vivendi ratio; nemini in nostra
Societate quidquam proprium possidere
licet, & si quis aliquid retinet, rem illi-
citam facit. (*) Optima mibi de fratri-
bus meis est opinio, & ne quidem, an a-
liter faciant, inquirere lubet. Tum fa-
ctum Presbyteri Januarii refert, atque
edicit, nolle se, ut Ecclesia hæreditatem
acce-

(*) En antiquissimum usum vivendi pau-
 pertatem!

Sæculum V. acceptet, quod factum Januarii sibi non
A. C. 425. probetur, eoque minus, quia litigandi
materiam liberis reliquisset, dum singuli
relictam pecuniam sibi depositant. Sed
spero, inquit S. Augustinus: me cum pra-
cipuis ex vobis hanc rem compositurum.

- ¶. 3. Postea rationem reddit, cur ha-
hæreditatem acceptare reculet. *Re-*
difficilis, inquit: *omnibus placere*. Ma-
aliqui haud dubie vituperabunt, si bona
eorum, qui sinistro affectu liberos hære-
ditate privant, acceptem; alii repre-
dent, si non acceptem; in promptu emissa
est inquiet: cur nemo Ecclesiae Hypo-
nensi quidquam donet. Mentem meam ex-
plico; oblationes recipio, si modo bona
sint, & Sanctæ. Si quis filio suo iratus,
eum exhiberet, nonne mei esset officium
pater adhuc viveret, eum filio reconcili-
re? at si agat, quod vobis sæpe suspi-
cet, Iesum Christum pro secundo, vel tertio
¶. 5. Filio suo habeat, oblata accepto. Ca-
sam reddit, quare Hæreditatem cuius-
dam Bonifacii respuerit. Et hac occa-
sione dixit, sibi nullum esse thesaurum.
Non enim expedit Episcopo, inquit:
cunias custodire, dum tot pauperes han-
mus, quibus satis subvenire non possumus.
Tum subjungit: *Quisunque filium suum*
hæreditate paterna privare vult, ut *sua*
sua det Ecclesiae, alium quam Augustinus
quærat, qui tale donum acceptet; *ad ap-*

tius, si Deo ita placet, nemo acceptet! Sæculum V.
quantis laudibus factum Episcopi Aure- A. C. 425.
lii Carthaginensis celebratum! vir, non
liberis modo, sed & spe liberorum carens,
omnia bona sua, reservato usufructus ju-
re, Ecclesiæ donavit; postea prolem ge-
mit, & Episcopus, nihil minus expectan-
ti, quæ donaverat, restituit. Poterat
retinere secundum Mundi, sed non secun-
dum Dei sensum.

S. Augustinus rursus declarat, dixi- n. 6.
se ad eos, qui in ejus Societate vive-
bant, ut, si quæ forte possiderent, de iis
disponerent, & diem usque ad Epiph-
aniam posuisse. Statueram, inquit: nul-
lum Clericum ordinare, nisi in meo vel-
let manere consortio, eumque ordine pri-
vare, si a Communitate discederet; jam
muto consilium coram Deo, & vobis.
Qui propria possidere volunt, quibus Deus,
& Ecclesia ejus non sufficit, habitent,
ubi voluerint. Nolo Hypocritas facere.
Grande malum est, votum violare, sed
gravius fingere, & non observare. Hos
Dei judicio relinquo.

§. XLI.

Sermo secundus.

Sanctus Augustinus post Epiphaniam Serm. 356.
eorum, quæ acta fuerant, sicut pro al. 50. de di-
miserat, rationem reddidit. Primo a vers.
Diacono, cui nomen Lazarus, locum Att. 4. 31. 32.
Ecc.

Hist. Eccles. Tom. V.

LII præ-

Sæculum V. prælegi jussit ex Actis Apostolorum, ubi
A. C. 425. vita communis Fidelium Jerosolymæ de-

scribitur. Postquam hæc Diaconus legisset, S. Augustinus, accepto libro, ipse eundem locum rursus legit, quod sibi maximopere placeret. *Hoc est*, inquit: *quod*

Serm. n. 3. *imitari decrevimus.* Et deinde: *Grantum vobis affero nuntium: Omnes fratres mei, & Clerici, qui mecum sunt, tales inveniuntur, quales optabam;* postea de Clericorum suorum singulis, qui aliqua bona possidebant, loquitur, & modum docet, quo se iis abdicaverint, aut quare necdum id fieri potuerit, ut omnis populus sciret, quod se omnino ad vitam communem, & perfectam paupertatem

n. 4. 5. &c. redegissent. In hac enumeratione duos Presbyteros nominat, Leporium, & Bar-

in fin. n. 49. nabam; Leporius idem esse videtur, qui ex Gallia advenerat, & errores abjuraverat, ut mox dicetur. S. Augustinus

n. 10. notat, fuisse externum, optimo genere ortum, & bonis se exuisse, antequam Hippone veniret. Quinque etiam Diaconos nominat, Valentem, Faustinum, qui

n. 5. remisso Sæculi Militiae nuntio, Monasterium ingressus, Hippone fuerat baptizatus, Severum, qui utroque lumine captus erat, Hippensem, cui aliquot mancipia erant, quibus eadem die in Ec-

n. 7. clesia libertatem donavit. Eraclium, cuius S. Augustinus virtutes laudat; is

suis

suis sumptibus S. Stephani monumen- Sæculum V.
tum condiderat; ita locus, ubi asserva- A. C. 425.
bantur ejus Reliquiæ, appellabatur. A-
grum etiam, Auctore S. Augustino, Ec-
clesiæ coemerat. Eadem die quosdam *inf. n. 43.*
servos, qui sibi supererant, jamque in
Monasteriis vivebant, libertos fecit. I-
dem is est Eraclius, quem S. Augustinus
haud diu post hæc Presbyterum ordina-
vit, utque sibi succederet, destinavit.
Inter Subdiaconos nullum, nisi Patricium,
nepotem suum, nominat.

Populum suum S. Augustinus horta- *n. 18.*
tur, ut Clericis nihil privatim possiden-
dum, sed Communitati donet. *Nemo,*
inquit: vel togas, vel interulas nisi toti
Communitati donet, unde & ego vestimen-
ta accipio. Nolo, ut quidquam in meum
usum speciatim offeratis, quasi ita dece-
ret, exempli causa, pretii magni pallium;
forte id alii Episcopo conveniret, sed non
Augustino, homini pauperi, & pauperi-
bus nato. Talem vestem gerere me opor-
tet, quam fratri meo, qui indigeret,
dare possim, talem, quali Presbyter, Dia-
conus, aut Subdiaconus vestiri possit. Si
vero pretiosior vestis mihi detur, vendo,
ut babeam, unde pauperibus quidquam e-
largiar. Hic dispicitur, nec Clericis, & v. Gang.
nequidem Episcopis distinctas vestes fuis- *Gloss.*
se; quippe birus, quod hic nominatur,
etiam Laicis commune erat.

Sæculum V.
A.C. 425.

S. Augustinus deinde edicit, cum omnes Clericos suos ad observanda statuta vitae communis promptos invenisset, ad primam, quæ sibi stetisset, redire sententiam, *Si quemquam deprebendero, inquit: qui Hypocrita sit, & aliquid proprium possideat, non permittam, ut testamento hac de re disponat, & ex tabula Clericorum delebo.* Appellet contra me ad mille Concilia, mare trajiciat, adeat, quemcunque voluerit, maneat, ubi potuerit, sed spero, Deo adjuvante, nunquam fore, ut talis in illo loco Clericus sit, ubi ego Episcopus fuero. (*) Ita S. Augustinus cum populo suo corde sincero conversabatur, & follicite sua, & Clericorum suorum facta defendebat. Populi etiam consensum ad ordinandos Clericos expetebat.

Post. c. 21.

§. XLII.

Regula ad Sanctimoniales.

Ep. 211. n. 4. Postquam S. Augustini soror e vita mis-
grasset, Monialibus, quas rexerat,
præfecta est fœmina, nomine Felicitas,
cura defunctæ instituta. Cum ei diu
paruisserent, occasione novi Superioris, qui
erat Presbyter, nomine Rusticus, impe-
rium detrectarunt, alium Superiorem po-
stulan-

(*) Bene hic notat Anonymus I. S. Augusti-
num loqui de abusu appellationum.

stulantes. S. Augustinus ipse locum a-Sæculum V:
dire noluit, ne ejus præsentia majores A. C. 425.
motus cieret; sed ad Felicitatem, & Ru-
sticum dedit Epistolas; ut consoletur,^{Ep. 210. al.} 87. ^{Epist. 211}
& animos addat, ne adversitati cedant. ^{al. 109.}

Dedit etiam ad Moniales Epistolam, quam
severitas, mixta charitate, dictavit; ad
pacem hortatur, & submissionem erga
Superiorem, & Regulas sigillatim ad for-
mandos earum mores tradit. Ex iis ap-
paret, eas non vixisse in Monasteriò clau-
so, sed sæpe, saltem ternas, domo exi-
visse, & singulis mensibus semel balneo
fuisse usas. Omnibus omnia erant com-
munia, etiam vestes, ratio tamen non æ-
grotarum modo, sed etiam earum, quæ
delicatiore corpore erant, habebatur, ut
singulis, quantum indigebant, concede-
retrur. Hæc S. Augustini Epistola, quæ
communiter ejus Regula appellatur, post-
modum viris aptata.

§. XLIII.

*Eraclius designatur Episcopus
Hipponensis.*

Sanctus Augustinus Senio gravis, cum *Acta in de-*
prope annum Septuagesimum secun-*sign. Eracl.*
dum ageret, de Successore erat sollici-*inter ep. 213.*
tus. Ergo populum Hipponensem mo-
net, habere se, de quo consilia commu-
nicarent. Altero die, nempe, sexto Ca-
lendas Octobr. Theodosio duodecimo, &

L11 3 Valen-

Sæculum V. Valentiniano secundo Consulibus, id est,
A. C. 426.

26. Sept. anno 426. magna populi frequentia in Ecclesiam Pacis Hippone convenit. Aderant duo Episcopi, Religianus, & Martinianus, & septem Presbyteri, nempe Saturninus, Leporius, Barnabas, Fortunatianus, Rusticus, Lazarus, & Eraclius.

S. Augustinus profatus est in hæc verba: *Omnes Mortales sumus. Juvenes, ætatem provectionem speramus, at senectutem nulla ætas sequitur, aut sperari potest. Scio, quantum Ecclesiæ post Episcoporum decepsum turbari soleant; mihi incumbit, quantum possum, avertere, ne hoc malum etiam hic eveniat. Ab Ecclesia Milevitana, ut scitis, redeo, ubi timebant, ne quidquam post mortem Confratris mei Severi turbaretur. Successorem suum designaverat; sed sufficere crediderat, si id coram Clericis fecisset, inconsulto populo; id non nulli ægerrime tulerunt, at per Dei Misericordiam mitigati sunt, & ille, quem Severus designaverat, in Episcopum ordinatus.*

Ne igitur cuiquam de me querendi ansam præbeam, coram omnibus vobis voluntatem meam edico, quam Dei etiam voluntatem esse credo; volo, ut Presbyter Eraclius Successor meus sit. Exclamavit populus: Laudetur Deus! Jesus Christus sit Benedictus! Hæc verba vices ter

ter acclamata. *JEsu exaudi nos! vivat Sæculum V.*
Augustinus! Hæc decies sexies repetita. A. C. 426.
Ubi successit silentium, S. Augustinus *S. Auguitin.*
dixit: *Non opus est, ut in ejus laudes longius excurrat; amo ejus prudentiam, & modestiæ parco.* Sufficit, quod vobis notus sit, & quod id velim, quod vos vultis. Et deinde: *Notarii Ecclesiæ, ut ipsi videtis, verba mea, & vestros applausus litteris consignant, verbo, Aetum Ecclesiasticum conficimus, nam volo, ut hæc, quantum inter homines possibile, rata sint.* Clamat populus tricies sexies: *Laudetur Deus!* Benedicatur *Jesus Christus!* *JEsu exaudi nos! vivat Augustinus!* Decies ter. *Pater noster, & Episcopus noster sis!* Octies. *Dignum est!* justum est! Vicies. Meretur! Episcopatu dignus est! Quinquies. Et rursus: *Dignum est, justum est!* Sexies.

S. Augustinus subjunxit: *Nolo, ut Sup.l.XX.*
ipsi fiat, quod mibi factum est; Pater *§. 12.*
meus Valerius, Beatae memorie, adhuc dum in vivis agebat, quando Episcopus ordinatus sum, & Sedem unacum ipso tenui, quod Concilium Nicænum prohibuit, ego vero & ipse ignorabamus. *Nolo igitur, ut in filio meo idem reprehendatur,* quod in me reprehensum. Presbyter manebit, sicut hodie est, & Episcopus erit, quando Deo placuerit. Modo autem cum Gratia *JEsu Christi faciam, quod*

Sæculum V. bucusque non potui. Scitis, quale ante
A C. 426. aliquot annos mibi propositum fuerit;

convenerat inter nos, ut ratione habita
laboris in Sacras Scripturas, quem mibi
Episcopis in duobus Conciliis, Numidie,
& Carthaginensi injungere placuit, per
quinque dies in Septimana ab aliis oneri-
bis liber essem; Confensistis acclamando,
Acta conscripta sunt. Per modicum so-
lummodo tempus verbo stetisstis; mox ma-
xima mea molestia plurima a me exacta
sunt, atque iis studiis, quibus cuperem, ca-
care non permittor. Rogo vos, & adju-
vo per JESUM Christum, ratum babete,
ut tantis laboribus me in juvenem, Pres-
byterum Eraclium, quem Successorem
meum designo, exonerare liceat. Clama-
vit populus vices sexies: Agimus tibi
Gratias pro isto judicio tuo! S. Augu-
stinus, gratissimum sibi id fieri, respon-
dit, & subjunxit: Ergo imposterum du-
bitantes ad eum, & non ad me accedant!
Si quando meo indiguerit consilio, lubens
dabo. Si Deus mibi adhuc pauculos dies
concedat, eos non otio, sed studio Scriptu-
ræ consecrabo. Nemo mibi hoc otii ge-
nus invideat, est enim laboris plenum. Fe-
ci inter vos, quæcunque debui. Supereft,
ut vos rogem buic Acto subscribere; Eja!
acclamazione consensum vestrum indica-
te! Clamavit populus: Amen! Dixit
que vicies quinques: Justum est! ^{a.}
quum

quum est! Vicies. Amen! Amen! Qua- Sæculum V.
ter decies. Præter plures acclamatio- A.C. 426.
nes alias. Quibus auditis, S. Augusti-
nus ait: Bene est! offeramus Deo Sacri-
ficium! & dum oramus, rogo vos, ut o-
missis privatis vestris necessitatibus, &
negotiis, pro hac Ecclesia, pro me, & Pres-
bytero Eraclio Deum deprecemini. Ex to. 5. ep. Aug.
tat aliquis Eracli Sermon, qui in istis cir- in fine Serm.
cumstantiis dictus videtur, nam princi-
paliter S. Augustini laudibus redundat.
Dicit, se multo tempore ejus Discipu-
lum fuisse, & nihilominus ætate jam ma-
tura Hipponem venisse, ex quo colligi-
tur, non ita stricte accipiendum, si eum
S. Augustinus juvenem dicat.

§. XLIV.

Attici obitus. Sisinnius Episcopus
Constantinopolitanus.

Interim aliis Constantinopoli sedebat Socr. VII.
Episcopus. Atticus mundo exiit de- c. 25. Sup.
cima Octobr. Theodosio undecimo, & XXII. §. 9.
Valentiniano primo Consulibus, id est, Sup. XXIII
anno 425. cum sedisset annos ferme vi- §. 20.
ginti. Laudatur, quod pacem Ecclesiæ
reddiderit, dum S. Joannis Chrysostomi
Nomen Dypticis restituit. (*) Char-

LII 5 tas

(*) Ergo Communio, sine qua pax non est,
Ecclesiæ Constantinopolitanæ cum Romana re-
diit, quod Interpres Protestans perperam ne-
gat.

Sæculum V. tas quoque ejus in pauperes laudatur;
A. C. 426.

non satis ipsi erat, suæ Dicecesis egenos adjuvare, sed etiam ad vicinas urbes cœleemosinas submittebat. Habemus Epistolam, quam hac in materia ad Callipium, Ecclesiæ Nicænæ Presbyterum, dedit, trecentos aurecs submittens, cum mandato, has pecunias pauperibus, mendicare erubescientibus, distribueret, & non talibus, qui inverecunde mendicatatem profiterentur; sed ad diversitatem Religionis non attenderet. Supererat quædam Novatianorum Secta, quam Sabatianorum, seu Protopaschitarum appellabant, Lege Theodosii junioris, data 21. Martii, anno 413. ad exilium damnata. Hi Rhodo Sabbatii, Capitis sui, corpus attulerant, atque ad ejus sepulchrum orare solebant; Atticus, corpore noctu afferri jusso, superstitionem abolevit. Coeterum non invitus ferebat, ut Novatiani suos conventus agerent, dicens: *Testes sunt fidei nostræ, in qua nihil mutarunt, etiamsi a tot annis ab Ecclesia sint separati.* Hoc intelligendum de fide Trinitatis, nam Novatiani super articulo de remissione peccatorum errabant. Alias Atticus fidei suæ puritatem manifestavit, cum vigore Episcopali, ut dictum est, Pelagianis repugnavit.

Sup. n. 25. Post Attici obitum, multum in Ele^ctione Successoris ejus disceptatum. In-

Socr. VII.

c. 26.

c. 27.

ter

ter plures eligendos nominati sunt duo Sæculum V.
Presbyteri, Philippus, & Proclus. Phi- A. C. 426.
lippus, Sidæ in Pamphilia natus, sub S.
Joanne Chrysostomo Diaconus, vix ab
eius latere discedebat. Litterarum stu-
dio delectabatur; magnum librorum cu-
mulum omnis Scripturæ generis colle-
git. Ipse multa scripsit, stilo Asiaticis
communi, atque inter alia Historiam in
triginta libros divisam. Omnis popu-
lus Constantinopolitanus Philippo, &
Proclo præposuit alium Presbyterum,
nomine Sisinnium, cuius Ecclesia erat ex-
tra Civitatem in loco, quem dicebant
Elaia, id est, Oliva, ubi quotannis ma-
gna solemnitate Festum Ascensionis Do-
mini Nostri celebrabatur. Sisinnius Lai-
cis ob pietatem, & charitatem in paupe-
res charus erat; horum igitur vota in
Electione prævaluerunt, & ipse 28. Febr.
Theodosio duodecimo, & Valentiniano
secundo Consulibus, id est, anno 426.
ordinatus est.

In Sisinnii Ordinatione, jubente Im- *Marc. Can.*
peratore Theodosio, actum est Conci- 426. *Phot.*
lium, cui Theodotus Episcopus Antio- *Cod. 52. p. 42.*
chenus interfuit. Hoc Concilium ad
Berinianum, ad Amphilochum, aliasque
Pamphiliæ Episcopos dedit Epistolam,
qua statuebatur, ut si quis imposterum
vel verbis suis, vel factis convinceretur,
quod de Hæresi Massalianorum sit suspe-
ctus,

Sisinnius.

Sæculum V. Etus, deponeretur, utcunque promitteret, se pœnitentiam subitum. Is vero, qui consentiret, seu Episcopus sit, vel minorum Clericorum ex numero, idem depositionis periculum incurreret. Nempe omnibus nota erat istorum Hæreticorum simulatio.

Sup. XIX.
A. C. 426.
§. 25.
c. 28.

Proclum quidem Sisinnius ordinavit Episcopum Cyzicenum, quæ Sedes tunc vacabat; cum vero illuc ire pararet, Cyzici ejus adventum anteverterunt, & alium, nomine Dalmatium, qui vitam Asceticam profitebatur, ordinarunt. Id factum, dicit Socrates, contempta lege, quæ aliquem ordinare sine consensu Episcopi Constantinopolitani vetebat. Illi vero existimabant, legem adductam solius Attici Personam respexisse. Hac lex alibi non invenitur. Itaque Proclus sine Ecclesia propria fuit, Presbyteratum officio fungens; verum non sine fructu Constantinopoli verbum Dei prædicabat. Sisinnius duos annos non integrum in Episcopatu transegit, & diem clausit 24. Dec. Hierio, & Ardaburo Consulibus, nempe anno 427. Vir erat simplex & laboris insuetus; cuilibet ad ejus alloquium patebat accessus; hinc quibusdam audacis ingenii hominibus imbecillus videbatur.

§. XLV.

§. XLV.

Sæculum V.
A. C. 426.*Monachorum Adrumetensium Disputatio.*

In quodam Monasterio Adrumeti, urbe ^{Sup. XXIII} maritima Africæ, Monachus, nomine ^{S. 57.} Florus, Uzala oriundus, habitabat, is cum Monacho, cui nomen Felix, in Patriam profectus, Uzalæ invenit S. Augustini Epistolam ad Sextum, quam descriptis, eamque, Carthaginem deinde commigrans, socio suo Felici reliquit. Felix, Epistolam in Monasterium Adrumetense allatum, Confratribus suis prælegere coepit; eorum quinque vel sex sensum S. Augustini non capientes, contentiones excitarunt, disputabantque adversus doctiores se, dicentes liberum Arbitrium destrui. Ubi Florus Carthagine rediit, lites restauratae; eum quippe dissensionis Auctorem incusabant, quæ vero sanæ Doctrinæ defendendæ apta ingerebat, non intelligebant. Florus officii sui esse judicavit, ut pugnam domesticam Valentino Abbati, nam eam hucusque ignoraverat, indicaret, eique ostendit librum, in quo Abbas facile stilum, & Doctrinam S. Augustini cognovit, magnoque solatio, & voluptate perlegit. Ut motus inter Monachos exortos sedaret, quosdam ad Evodium Episcopum Uzalensem mittere statuit, qui ad Valentinum, & Monachos

Sæculum V. nachos ejus rescripsit, pacem suadens.
A. C 426.

Sed accensos animos mitigare non potuit; nam ipsum S. Augustinum adire postulabant. Aliud Abbatii videbatur; sed sanare pertinaciam conatus est, dum eis librum prælegi, & a Presbytero quodam Sabino clarissime explicari jussit. Frustra omnia. Ergo, ne magis animos exacerbaret, ire permisit, pecunias etiam, itinerantibus necessarias, dedit, nullas vero ad S. Augustinum litteras, ne ipse quoque de ejus Doctrina dubitare videri posset. Qui itineri se dederunt, duo juvenes erant, Cresconius, & Felix. His profectis, reliquis in Monasterio tranquillitas rediit.

Aug. ep. 214. al. 46. Hipponem adventantes, S. Augustinus, quamvis Abbatis sui litteras non haberent, suscepit, quod tantam in juvenibus simplicitatem deprehenderet, ut fraudem suspicari non posset. Statum quæstionis Viro sancto exposuerunt, & Florum, tanquam turbarum in suo Monasterio Auctorem, accusarunt. S. Augustinus dubitantes docuit, Epistolam suam ad Sixtum explicavit, omnia etiam Acta, quæ Pelagianos respiciebant, tradere voluit, sed moram, donec describerentur, non sunt passi, quod ante Pascha ad Monasterium redire vellent, sicut cum fratribus suis in perfecta concordia, missis omnibus disputationibus, cele-

celebraturi. Annus 427. fuisse credi- Sæculum V.
tur, quo Pascha in diem tertiam Aprilis A. C. 426.
incidebat. Igitur S. Augustinus Episto-
lam eis tradidit ferendam ad Abbatem
Valentinum, & totam Communitatem,
ubi difficillimam de Voluntate, & Gra-
tia quæstionem explicabat, & Abbatem
rogabat, ut ad se Florum mitteret, con-
jiciens, quod verum erat, cœteros ei-
dem irasci, quia sensum ejus non intel-
ligerent.

§. XLVI.

*Liber S. Augustini de Gratia, &
Libero Arbitrio.*

Nihilominus S. Augustinus, scripta hac Aug. ep. 215.
Epistola, Monachos Adrumetenses al. 47. Sup.
ultra Festa Paschalia retinuit, quod fa- L. XXIII.
ctum creditur occasione alterius Felicis,
qui serius venit, eumque, ut verosimile
est, de statu dubitationis plenius edocuit.
Per longam hanc moram S. Augustinus
ipsis prælegit præter Epistolam suam ad
Sixtum, Epistolas Concilii Carthaginensis,
Concilii Milevitani, & quinque Epis-
coporum ad Innocentium Papam cum
suis responsi, Epistolam Concilii Africa-
ni ad Zosimum Papam, cum ejus Episto-
la, ad omnes mundi Episcopos directa,
Canones Concilii totius Africæ adver-
sus Pelagianos. Prælegit quoque librum
S. Cypriani de Oratione Dominica, in
quo

Sæculum V. quo mirum in modum Dei Gratiam di-
A.C. 426. laudat. Præter hæc omnia novum opus,
Sup. XXIII cui titulus: *De Gratia, & Libero Arbitrio*, composuit, quod Valentino, Monachusque ejus dicavit.
§. 14.

c. 2. In hoc opere S. Augustinus docet, hæc duo aequaliter esse vitanda; ne quis liberum arbitrium ad stabiendum Gratiam, aut Gratiam ad stabiendum libe-
rum Arbitrium neget. Probat liberum Arbitrium ex sacris Scripturis, quæ præceptis, & promissis plenæ sunt, & præcipue in illis locis se fundat, quibus ex-
citamur, ut velimus. Probat etiam ne-
cessitatem Gratiæ ex Scriptura, dicente, virtutes a se præceptas, Dona Dei esse, qui præceptum, & auxilium conjungens, orare nos jubet. Contra Pelagianos o-
stendit, Gratiam non conferri secundum
merita nostra, cum Gratia prima detur
impiis, qui nil nisi pœnam merebantur.
c. 4. Omne Bonum, quod Scriptura Homini
adscribit, alibi tribuit Gratiæ, itaque vi-
ta æterna simul merces est, & Gratia. (*)
c. 6. Lex non est Gratia, cum sola Lex nihil
aliud sit, quam littera, quæ occidit, &
scientia, quæ inflat. Natura quoque non
est

(*) Quid clarius contra Interpretem Prote-
stantem, omne meritum humanum negantem,
afferri possit? sed quomodo S. Augustino cœ-
det, qui S. Paulo fidem non habet?

est Gratia, cum omnibus sit communis; Sæculum V.
A. C. 426.
ita JESUS Christus frustra mortuus fuis-
set. Gratia in sola præteriorum pec-
catorum remissione non consistit, cum
oremus: *Ne nos inducas in temptationem!* c. 13.
Gratiam mereri non possumus, nec per
nostra bona opera, ut dictum est, nec
qualicunque bona voluntate, cum Deum De Gratia.
oremus, ut fidem tribuat, voluntates
mutet, & corda indurata emolliat. Er-
go ipse nos elegit, & prior nos amavit. c. 18.
Ipse nobis bonam voluntatem dat, & ad
implenda præcepta sua auget, & facit,
ut nobis sint possibilia, dum nobis dat
Charitatem, illa maiorem, qua bonum te-
pide volebamus. Deus ita Dominus
cordium est, ut ea, sicut sibi placet, con-
vertat, seu illa ad bonum pura Misericordia impellat, seu ad fines suos diri-
gendo malum, in quod libero suo arbi-
trio feruntur. Tandem manifestum
Gratiæ exemplum videmus in infantibus,
quibus nullum meritum tribui potest,
quo eam sibi concilient, nec demeritum,
propter quod ea priventur, excepto pec-
cato originali, nec qualiscunque alia
præelectionis ratio inveniri, nisi occul-
tum Dei judicium. S. Augustinus sub
finem dicit: *Hunc librum semper legite,*
& si capitatis, agite Deo Gratias! & si
quid non capitatis, orate, ut vobis intelli-
gendi gratiam det, tribuet enim vobis in-
Hist. Eccles. Tom. V. M m m telle-

c. 24.

c. 22.

c. 20.

c. 21.

c. 16.

c. 14.

c. 13.

Sæculum V. tellectum. Statim initio monuerat, ne
A. C. 426.

c. I.

istius quæstionis perplexitate turbarentur, sed inter se pacem, & charitatem servarent, agentes juxta ea, quæ scirent, donec Deo placeret, eis plura revelare. Postquam S. Augustinus hunc librum Cresconio, & Monachis, eum comitantibus, prælegisset, eundem ipsis tradidit cum omnibus Actis, de quibus mentionem fecimus, & alteram ad Abbatem

Ap. Aug. ep. Valentimum Epistolam, qua rogat, ut
256. al. 256. Florum sibi mittat. Misit eum Valentinus, tradiditque abeunti Epistolam ad S. Augustinum, gratiarum actionibus refertam.

§. XLVII.

Liber de Correctione, & Gratia.

Gratissimum S. Augustino fuit, quod Florum in sana fide de Gratia, & liber Arbitrio inveniret, & audiret, restitutam in Monasterio Adrumeti pacem. Simul vero edocitus est, esse ibi quemquam, qui ejusmodi objectionem instrueret: *Si Deus est, qui operatur in nobis & velle, & facere, satis nostris Superioribus sit, nos docere, & pro nobis orare, nos autem non corripiant, dum quod debemus, non facimus; quomodo culpa mea est, si destituor illo potenti auxilio, quod Deus mihi non dedit, & nemo nisi Deus dare potest?* Sophistica hæc argumentatio,

tio, quæ Doctrinæ de Gratia invidiam Sæculum V.
creabat, S. Augustinum compulit, ut no- A. C. 426.
vum librum conscriberet, cui Titulum
posuit de Correctione, & Gratiæ, illud-
II. Retract.
que etiam ad Valentinius Abbatem, e-
jusque Monachos direxit, quin tamen
accusaret, quasi hunc errorem defende-
rent.

Primo, Doctrinam Ecclesiæ de Lege,
de Gratia, & Libero Arbitrio confirmat.
Monstrat, nos non alio modo esse liberos
ad agendum bonum, quam per JESU
Christi Gratiam, quæ nobis bonum non
tantum proponit, sed etiam facit, ut fa-
ciamus. Deinde ad objectionem venit,
hujus libri causam, & materiam: *Cur*
admonemur, cur præcipitur nobis, ut ma-
lum fugiamus? cur jubemur bonum face-
re? si nos non operamur, sed Deus est, qui
in nobis facit, ut operari velimus, & o-
peremur? imo! respondet: *capiant! si*
Filiæ Dei sunt, se Spiritu Dei impelli, ut
faciant, quod facere debent, & postquam
fecerint, Gratias agant illi, qui eos im-
pulit, ut facerent; nam ideo moventur,
ut faciant, non vero, ut nihil faciant. Si
autem non operentur, orent, ut accipiant,
quod nondum habent. Verumtamen in-
quiunt: acquiescant Superiores nostri,
postquam præceperint, quæ nobis facienda
sunt, & pro nobis oraverint, ut facia-
mus, sed non corrigant, aut reprehendant,

M m m 2   si

c. 2.

Sæculum V. si facere omiserimus! contra est, respon-
A. C. 426. det S. Augustinus: omnia hæc fieri, o-
portet, cum Apostoli, qui erant Ecclesiæ
Doctores, hæc fecerint; præcipiebant, qua
facienda erant, corripiebant eos, qui non
faciebant, & ut facerent, orabant.

¶ 4. Dicit Pelagianus: An hæc culpa sit
in me, si non habeam, quod non accepi?
præcipite mihi, quod faciam, si facio, a-
gite Deo gratias! si non facio, nolite me
reprehendere, sed orate, ut mihi gratiam
det, qua faciam! S. Augustinus: Tua
culpa est, si malus es! & culpa major, si
inde reprehendi nolis. Quasi vero lau-
danda essent vitia, aut rebus indifferen-
tibus accensenda, & correctio esset inu-
tilis, quæ terrorem, pudorem, doloremque
imprimat, quæ ad orationem, & conver-
sionem impellit. Quare non potius di-
cunt; nihil nobis præcipite, nec pro nobis
orate! cum Deus sine præcepto, & sine
oratione possit converttere, sicut S. Paulum
convertit? ex illis gratiis, quas Deus
præter ordinem, quibus vult, exhibet, in-
ferri non debet, corrigendum, instruen-
dum, orandum non esse.

¶ 5. ¶ 6. Pelagiani dicebant: Donum obedien-
tiæ non accepimus; quare ergo repreben-
dimur, ac si hanc accipere a nobis depen-
deret? S. Augustinus respondet: Si ta-
les inobedientes necdum baptizati sunt,
corum inobedientia a peccato primi ho-
minis

minis originem trahit, quod, quia omni- Sæculum V.
bus hominibus commune est, non ideo sin- A. C. 426.
gulos minus nocentes, vel pœna dignos
reddit. Si is, qui bæc objicit, baptiza-
tus fuit, dicere nequit, se non accepisse,
cum acceptam Gratiam libero suo arbi-
trio amiserit. Ita vero, reponit Pela-
gianus: possum dicere, quod nihil acce-
perim, cum perseverantiam non accepe-
rim. Ad hæc S. Augustinus: Verum
quidem, perseverantiam esse donum Dei.
Probatque ex eo, quod oremus, ut eam im-
petremus. Nihilominus juste eos repre-
bendimus, qui in bono non perseverarunt,
quia propria voluntate mutati sunt, &
nisi correctionem admittant, damnatione
æterna digni sunt. Imo illi etiam, qui-
bus Evangelium nunquam prædicatum
fuerit, non se ab ista condemnatione li-
berabunt, quamvis æqua magis eorum ex-
cusatio videatur, qui dicunt, non accep-
imus gratiam audiendi Evangelium, quam
dicientium, non accepimus perseveran-
tiā; responderi enim potest: Amice!
perseverare potuisses, si voluisses, quia præ-
dicationem audiveras, & retinueras; mul-
latenus vero dici potest: si voluisses, cre-
didisses, quod nunquam audivisti.

Igitur illi, qui Evangelium non au-
diverunt, illi, qui postquam audiverunt,
& se converterunt, non perseverarunt,
rursus qui credere noluerunt, & parvuli

M m m 3 sine

Sæculum V. sine baptismo mortui, quatuor hæc homi-
A. C. 426. num genera a massa damnationis non

sunt separata; illi vero, qui separati sunt, id non suis meritis, sed Gratiae Me-

diatoris debent. His Deus dat omnia sa-
lutis auxilia, & nullus eorum perit, quia

prædestinati sunt, scilicet non solum vo-
cati, sed etiam electi. Si quis ex mi-

quærat, quare Deus perseverantiam non
dederit omnibus, quibus charitatem dedit?

Respondeo, id me ignorare, & cum Apo-
stolo altitudinem Judiciorum Dei admi-

rор. Tu vero, Gratiae inimice! qui ita
interrogas, ut ego quidem existimo, id

juxta me ignoras. Si autem ad liberum
arbitrium configicias, quid bis Evangelii

verbis oppones? Ego rogavi pro te Pe-
tre! ut non deficiat fides tua? an dicere

audebis, non obstante Iesu Christi Ora-
tione, fidem Petri defecturam fuisse, si

Petrus voluisset? Ergo humana voluntas
non impetrat Gratiam per suam libera-
tem, sed magis per Gratiam libertatem,

atque voluntatem constantem, & invin-
cibile robur ad perseverandum obtinet.

Sine dubio mirandum est, Deum quibus-
dam filiorum suorum perseverantiam non

dare, non minus vero admiratione di-
gnum, quod non nunquam Gratiam Ba-

ptismi amicorum suorum filiis deneget,
quam inimicorum suorum liberis concedit,

quod vitæ hujus periculis Fideles non eri-

pian,

De Corre-
ctione &
Gratia.

c. 8.

piat, quorum ruinam prævidet. Hoc ve- Sæculum V.
ro omnino non miremur, quod Consilia A. C. 426.
Dei inscrutabilia penetrare non valeamus. c. 9. n. 25.
Itaque, si quis peccet, semper corrigendus est, etiamsi nesciamus, an profutura sit correctio, & ipse prædestinatis annumeratus. Verum de Adamo neutiquam dici potest, ipsum a massa perditionis, quæ nec dum erat, non fuisse separatum; cur igitur donum perseverantiae non accepit? & cum non acceperit, quomodo nocens est? Ut huic objectioni satisfaciat, S. Augustinus distinctionem explicat inter Gratiam utriusque status, scilicet status innocentiae, in quo primus homo ante peccatum erat, & status Naturæ corruptæ, in quo nos sumus. Hæc distinctio inter celeberrimos Theologos fervidis disputationibus occasionem dedit; (*) lon-

De Gratia.

Mm m 4 ga

(*) Distinctio hæc in eo consistit, quod Gratia Adami ante lapsum non intrinsece fuisset efficax, ac ea, quæ post lapsum Naturæ corruptæ per merita IESU Christi hominibus datur, quia Adam ante lapsum tali Gratia non indiguisset; Primus hanc distinctionem invenisse, & Thomistæ, quod contrarium docerent, arguisse dicitur Cornelius Jansenius Lib. 8. de Gratia Salvatoris. cap. 2. dum scripsit: Gratiam efficacem, ad omnes humanæ Naturæ status dilatam, ab Augustini sensibus esse remotissimam &c. Divum Augu-

Sæculum V. ga dissertatione opus esset, ut explica-
A. C. 426. retur, & cum principiis, in aliis S. Au-
gustini operibus positis, conciliare-
tur; (*) id igitur prætermitto, ne Histo-
rie

Augustinum Divo Thomæ conciliat in suo libro
F. Jacobus Hyacinthus Serri. Ord. Præd. Doctor Sorbonicus, & in Academia Patavina Sacrae Theologiae Professor. Is probat ex Principiis S. Augustini, ac subordinatione causæ creatæ ad In-creatam desumptis, Gratiam efficacem in statu Innocentiæ Adamo æque suisse necessariam, ac Naturæ corruptæ post lapsum, & quod distinctio Gratiae ante, & post peccatum Originale, solummodo consistat in eo, quod illa moverit tantum voluntatem humanam, ista vero prius sanet, & deinde moveat. Quod vero S. Thomas S. Augustino consentiat, probat ex illis S. Doctoris verbis: I. 2. q. 109. art. 1. ad 9. ubi aperte docet, Hominem in statu Naturæ corruptæ indigere auxilio Divino, dupli ratione, primo ratione generali, quia nulla creatura operatur, sine motione Divina, & secundo, ratione speciali, quia est in natura corrupta.

(*) Hic **Anonymous I. Fleurium laudat** in hunc modum: In suis Observationibus pag. 145. *Je fais cependant bon gré à Mr. Fleury d'avoir rendu justice à ce Pere, en reconnaissant, que du moins ses Principes dans ses autres ouvrages sont contraires à ceux, que les Novateurs prétendent trouver en celui-ci. Je lui fais nommément bon gré, d'avoir convenu, que selon*

S. Au-

riæ limites transgrediar, atque multo Sæculum V.
magis ideo, quod omissa etiam hac Do-
ctrina, ea, quæ concordiam Correctio-
nis, & Gratiæ tangunt, optime possint
intelligi.

A. C. 426.

Ulterius S. Augustinus docet, determi-
natum esse Prædestinatorum numerum,
neminem vero scire, an eis adscriptus
sit, & istam ignorantiam Electis esse uti-
lem, ut in humilitate contineantur. Re-
proborum diversa sunt genera; hi cum
solo peccato originali moriuntur, alii a-
lia peccata suo libero arbitrio adjiciunt,
alii, accepta Gratia, non perseverant,
Deum relinquunt, & a Deo relinquuntur,
quippe libero suo arbitrio traditi sunt,
donum perseverantiæ, justo, & occulto
Dei judicio, non habentes. Ergo homi-
nes patientur se corripi, quando peccant;
& nec ex correctione contra Gratiam,

Mm m 5   nec

c. 13.

c. 14.

*S. Augustin, dans le Livre de l' Esprit, & de la Lettre, Dieu veut, que tous les hommes sans exception soient sauvés. Interim gratum ha-
beo, quod Fleurius fideliter de hoc Patre fas-
sus fuerit, saltem ejus principia in aliis ipsius operibus contraria esse illis, quæ Novatores in isto opere se invenire jactant. Gratum specia-
tim habeo, quod concederit, juxta S. Augustini-
mentem in libro de Spiritu, & Littera. Deum
velle, ut omnes homines, nemine excepto, salvi-
fiant. Hic videmus Fleurium ab Anonymo I.
adversus P. Balduinum satis defensum.*

Sæculum V. nec ex Gratia contra Correctionem ar-
A. C. 427. gutentur. In potestate hominis est, ut

velit, aut nolit, sed salva omnipotentia
Dei, qui voluntatis humanæ absolutus
est Dominus. Pro culparum modo oportet
nos proximum corripere, & sine dis-
crimine omnium hominum salutem pro-
curare, quia illos non discernimus, quos
Deus Gratia efficaci salvare vult, & cura,
quam adhibuerimus, certe utilis, saltem
De spir. &c. nobis futura est. Cœterum S. Augusti-
nus alibi clare docet, Deum velle, ut
58.c.34.n.60. omnes homines salventur; verum ab eis
liberum arbitrium non auffert, ex cuius
bono, vel perverso usu justissime judi-
cantur. Ostendit etiam, Deum Au-
torem peccati non esse, quod ex uniuscu-
jusque voluntate dependeat, ut Gratia
externæ, vel internæ consentiat, vel non
consentiat.

§. XLVIII.

Retractationes S. Augustini.

Poss. vit.c.8. **H**oc opus de Correctione, & Gratia ul-
timum est, cuius S. Augustinus in suis
Retractationibus, circa annum 427. com-
positis, mentionem facit. Jam diu pro-
positum ipsi fuerat, omnia opera sua re-
tractare, quæ, publicæ lucis facta, alio mo-
do, quam censura publica, corrigere non
poterat; sed has scribere volentem ha-
ctenus aliæ occupationes, magis neces-
sariæ,

sariæ, prohibuerant. Quindecim jam ^{Sæculum V.}
annis opus aggredi meditabatur, ut ex ^{A. C. 427.}
aliqua Epistola, ad Marcellinum data, ap-
paret. Tandem, Eraclio in Successorem
designato, cum plus otii esset, laborem
hunc incepit, & duobus libris absolvit, cu-
jus primus omnia opera, a conversionis
eius tempore, etiam ante Baptismum,
usque ad suscepsum Episcopatum scripta,
complectitur, secundus omnia reliqua
usque ad tempus, quo hæc scribebat. Om-
nes libros suos ordine, quo scriperat,
quoad poterat, retractat, cupiens, ut ab
aliis eodem ordine legerentur, quo faci-
lius scribentis in Doctrina Christiana pro-
fectum dispicerent. Initium dicit a tri-
bus libris de Academicis, & libro de Cor-
rectione, & Gratia claudit; notat, quæ- *Ep. 224. ad*
cunque reprehendenda invenit, etiam le- *Quodvult.*
vis momenti errores, ubi vero ab aliis *II. Retract.*
male incusatus fuit, viriliter se defendit. *c. 67.*

Nonaginta tria opera in ducentis trin-
ta duobus libris enumerat, & fatetur, se,
instantibus fratribus compulsum, hos
duos Retractionum libros edidisse, an-
tequam Epistolas suas, & sermones re-
volvere incepisset. Epistolas deinde re- *D.E.224.*
tractare cœpit, sed tempus defecit, ut ad
finem pervenire non posset.

§. XLIX.

Conversio Leporii.

Cass. in com.

Sub illud tempus Leporius, institutione *c.2.3.4. Gen-*
Episco- *nad. script.*
c. 59.

Sæculum V.
A. C. 427.

Episcoporum Africæ, & speciatim S. Augustini adjutus, errores suos dimisit. In Gallia natus erat, inter cœteros Monachos morum innocentia emicans; sed quidquid virtutis haberet, libero suo arbitrio, & propriis viribus secundum Doctrinam Pelagii, cuius erat Discipulus, adscribebat. Ex malo principio pejora deducebat, dicens, JESUM Christum purum hominem esse, qui suo libero arbitrio optime usus, sine peccato vixisset, & bonis suis operibus Filium Dei esse fuisse meritus. Non alium in finem in mundum venisse, quam ut hominibus exempla virtutum daret, qui, si imitari vellent, etiam sine peccato vivere possent. Leporius errores suos manifestavit, data quadam Epistola, quæ plurimis scandalo fuit. Cassianus, qui tunc forte tredecim, aut quatuordecim annis in Provincia degebat, monuit, & exhortatus est, ut errores retractaret. Plures alii viri docti in Galliis idem suadebant, sed frustra. Hinc Proculus Massiliensis, & Cylinnius alias in Gallia Episcopus, contumacem experti, Doctrinam ejus damnarunt. Gallia ejectus cum quibuscum sociis, eosdem errores diligentibus, in Africam trajecit. Aliquamdiu cum S. Augustino moratus est, crediturque, idem esse Leporius Presbyter, qui cum reliquis designationi Eraclii interfuit, nam

Leporius.

Sup. n. 43.

Leporius,

Sæculum V.
A. C. 427.

Leporius, de quo hic sermo, Presbyter ordinatus est, postquam Monachus fuisse. Errorem agnovit, publice confessus est, & ut scandalum tolleret, quod in Ecclesiis Galliæ creasset, authenticam retractationem illo misit, quæ prius coram aliquibus Episcopis in Ecclesia Carthaginensi lecta; ad Proclum, & Cylinnium eam direxit; Leporius ignorantiam suam, & temeritatem fatetur, & humiliter veniam petit. Epistolam suam, scandalum causam, damnat, confitetur, Deum, id est, JESUM Christum, ex Maria natum esse, nec illud Deo magis indignum fuisse, ut ex muliere nasceretur, & ex ea Naturam humanam assumeret, quando ita placuit, quam ut in ea Naturam humanam formaret; alias sequi, quartam Personam in Trinitate ponendam, si ponantur duo Filii Dei, & duo Christi, unus Deus, & alter homo. Non ideo tamen credendum, Incarnationem Verbi, commixtionem esse, & duarum naturarum confusionem, nam per commixtionem tam una, quam altera Natura destrueretur. Filius solus incarnatus est, non Pater, nec Spiritus Sanctus. Non sunt duo, unus Deus, & alter homo, sed idem Deus est, & homo, unicus Filius Dei, JESUS Christus. Hinc non dubitamus dicere, Deum natum esse, passum, & secundum carnem crucifixum. Credimus, ipsum esse Filium Dei, unicum,

Sæculum V. cùm, non adoptivum, sed natura tales,
A. C. 427. non imaginarium, sed verum, non ad
tempus, sed æternum.

Leporius subjungit: *Detestamur, quod diximus, dum Iesu Christo labore, meritum, fidem tribuimus, & cuilibet Sanctorum ferme similem fecimus, quamvis aliter sentiremus. Et aliquatenus in simplicium hominum ordinem redegimus,*

Rom. 9. 5. eum, qui Deus est super omnia, & non gradatim Spiritum accepit. Damnamus etiam illud, quod diximus, Iesum Christum absque ullo Divinitatis auxilio, solum Naturæ humanæ viribus passum fuisse; quia omnino negare volebamus Verbi Divini passionem; damnamus, quod diximus, Iesum Christum, tanquam bovinem, quidquam ignorasse, nec istud dicere de Prophetarum Domino licet. Tandem, quia nimis longum foret, omnes propositiones speciatim, quas protulimus, enumerare, sincere declaramus, nos eas vel recipere, vel damnare eo modo, quo eas Ecclesia Catholica recipit, vel damnat; omnibus Hæreticis, Photino, Ario, Sabellio, Eunomio, Valentino, Apollinari, Maneti, & reliquis Anathema dicimus! Leporius huic Epistolæ cum Dominico & Bono, qui verosimiliter ejus complices fuere, signum apposuit; quatuor Epis copi quoque subscripsere tanquam testes, nempe Aurelius Carthaginensis, S. Augusti-

gustinus, Florentius Episcopus alterius Sæculum V.
Hipponis, & Secondinus Episcopus Mer- A. C. 427.
gamitanus. Hi quatuor Episcopi etiam Aug. ep. 219:
ad Proculum, & Cylinnum Epistolam
dedere, laudantes Episcoporum Galliæ
severitatem, quæ Leporio saluti fuisset;
testimonium de ejus conversione red-
dunt, & hortantur, ut eundem suæ com-
munioni restituant; ipse vero in Afri-
ca remansit. Hanc Epistolam ex cala- Leo ep. 124
mo S. Augustini fluxisse, cui etiam Lepo- c. 6. v. Not.
rii Epistola adscribitur, nemo est, qui Quesn. p. 906
dubitetur.

§. L.

Epistola ad Vitalem.

Sanctus Augustinus sub idem tempus
Epistolam scripsit ad quemdam Car-
thaginensem, nomine Vitalem, dicentem,
initium fidei non esse Donum Dei;
Deum non aliter facere, ut bonum veli- Ep. 217. at.
mus, quam illud nobis per legem pro- 107.
ponendo, in nostra deinde esse potesta-
te, ut nostro libero arbitrio consentire-
mus, aut resisteremus. Hoc vero con-
cedebat Vitalis, Deum nobis postea tri-
buere per Gratiam, quod per fidem pe-
tuissemus. Itaque cum illis sentiebat,
qui posteriori tempore Semipelagiani di-
cti. Ut hunc errorem eximat, S. Au-
gustinus præcipuum a precibus Ecclesiæ
argumentum desumit. *Dic ergo sim-
pliciter,*

Sæculum V. pliciter, inquit: nos pro illis, quibus pra-
A. C. 427. dicamus Evangelium, orare non oportet,

sed tantum prædicare. Insurge adversus
orationes Ecclesiæ, & quando audis Sacer-
dotem coram altari, exhortantem popu-
lum Dei, ad orandum pro Infidelibus, ut
Deus eos convertat, pro Catechumenis, ut
ipsis Baptismi desiderium inspiret, & pro
Fidelibus, ut per Gratiam ejus persever-
ent, insulta his sanctis exhortationibus,
& clama: nolle te Deum orare pro Infide-
libus, ut Fideles fiant, quia fides non est
Misericordiæ Divinæ Beneficium, sed vo-
luntatis eorum effectus. Et inferius: ne
fallamus homines! nam Deum fallere non
possimus. Certe, non Deum oramus, sed
orare simulamus, si nos solos sufficere cre-
dimus ad id, quod eum rogamus. Certissi-
me, facte Gratias agimus, si non credimus,
ipsum dedisse, pro quo Gratias agimus.
Precum formulæ, quas hic S. Augustinus
memorat, illis haud absimiles sunt, qui
bus in die Parasceves utimur.

c. 5. n. 16. S. Augustinus deinde Vitali hos duo-
decim articulos proponit, qui totam fi-
dem Catholicam in materia de Gratia
completuntur. Qui necdum nati sunt,

c. 1. necdum aut bonum, aut malum egerunt,
nec datur vita præcedens, in qua præsen-
tis vitæ ærumnas mereri potuissent, ni-
hilominus ex Adamo nati secundum car-

2. nem, mortis æternæ debitum contrahunt,

nisi

nisi in JEsu Christo renascantur. Dei Gra- Sæculum V.
 tia nec infantibus, nec adultis secundum A. C. 427.
 merita confertur. Adultis pro qualibet
 actione datur. Non omnibus homini- c. 3.
 bus datur, & quibus datur accipiunt, 4.
 quod nec suis operibus, nec etiam sua
 voluntate meriti sunt; id præcipue in
 infantibus exploratum est. Quibus Gra- 5.
 tia datur, eam Misericordia Dei gratuita
 accipiunt. Illi, quibus non datur, justo Dei
 iudicio excluduntur. Coram Tribunali 6.
 JEsu Christi omnes comparebimus, ut quis-
 que recipiat bonum, vel malum, secun-
 dum ea, quæ fecerit in corpore suo, non se- 2. Cor. 5.
 cundum ea, quæ fecisset, si diutius vixisset. v. 10.
 Parvuli quoque eodem modo judicabun- 8.
 tur, prout baptizati fuerint, vel non, pro-
 ut per cor, & os eorum, a quibus levati,
 crediderint, vel non crediderint. Qui
 in JEsu Christo moriuntur, Beati sunt, 9.
 nec eorum, quæ, si vita fuisset longior, Apocal. 14.
 facturi erant, ratio ulla habetur. Qui
 in Deum credunt motu proprio, id est, 13.
 Adulti, sua voluntate, & libero arbitrio
 credunt. Ex veræ fidei principio agi-
 mus, quando nos, qui credimus, Deum
 precamur pro illis, qui credere nolunt, ut
 credere velint. Quando aliquis Infidelium
 fidem amplectitur, Deo Gratias agamus
 sincere pro magno Beneficio, quia est ra-
 tioni consentaneum. S. Augustinus deinde
 singulos hos articulos speciatim probat.

Hist. Eccles. Tom. V. Nnn §.LI.

Sæculum V.

A.C. 427.

§. LI.

Seditio Comitis Bonifacii.

Aug. ep. Bonifacio Comiti, elata uxore, Milita
valedicere, & vitam Monasticam am-
plecti cogitanti, S. Augustinus, & S. Aly-
pius aliam mentem indiderant, rati, si in
Sæculo permaneret, statui, & Ecclesiæ
utiliorem futurum; consilium vero fug-
gesserant, ut a rebus perituris mentem
averteret, & continentiam servaret. Ve-
rum tamen post hæc ab Imperatore in
Hispaniam migrare jussus, secundam uxo-
rem accepit mulierem, Vandolorum Re-
gibus affinem, hisque nuptiis eorum ami-
citiam sibi conciliavit. Aetius inter Ro-
manorum Duces potentia soli Bonifacio
secundus, tunc in Italia degens, amici-
tiæ prætextu usus est, ut innocentem ca-
lumniaretur apud Imperatricem Placi-
diæ, sub filii Valentiniani pueritiam

Procop. I. Regni fasces gubernantem. Dicebat Bo-
bell. Van- nifacium haud diu amplius imperata fæ-
dal. c. 3. ñturum, sed totius Africæ Regnum affe-
ctare: in proditionis argumentum, ad-
didit: si mandatum misericordia, ut in Ita-
liam redeat, venire detrectaret. Interim
ad Bonifacium litteras dedit; si ab Impe-
ratrice accerseretur, caveret venire, quod
eum perdere constituisset. Ut indicio
fidem adstrueret, addidit, nihil jam cau-
sæ esse, cur advocaretur. Bonifacius fi-
dem

dem adhibuit perfide monenti Aetio, Sæculum V.
quem olim clientem habuerat, & suis A.C. 427.
curis promotum, sibi fidelissimum puta-
bat. Itaque mandato accepto ut ad
Imperatorem rediret, obedire renuit,
& ingestam ab Aetio suspicionem confir-
mavit.

Tunc vero Bellum Bonifacio dictum,
& tres Duces cum copiis missis, quos de-
vicit, tandemque Comes Sigisvult suc-
cessit. Bonifacius, ne succumbere co-
geretur, in Hispaniam misit, qui cum
Principibus Vandalis, nempe Gonthari,
& Gizerico, seu Genserico fœdera tracta-
rent. Inter eos conventum, ut Africam
partirentur in tres Regiones, cuique eo-
rum partem unam cederet, tertiam sibi
Bonifacius haberet. Unusquisque Reg-
num suum supremo jure possideret, at
contra aggressorem communibus viribus
se tuerentur. His fœderibus pactis, Van-
dali, fretum transvecti in Africam trans-
miserunt, Hispania Visi-Gothis relicta,
quorum potentiam non ferebant. Cum *Poff. vit.*
Vandalis Alani quoque, Gothi, mixtique *c. 28.*
alias nationum homines commigra-
runt; cum infantibus, & Senibus, Do-
minis, & servis octoginta millia recensi-
ta. Numerum iniri Gensericus jusserat,
ut terrorem late spargeret, vulgatumque
est, octoginta millium dimicantium esse
exercitum. Regiones, quas pacatas
N n 2 inve-

Sæculum V. invenere, vastarunt cædibus, & incen-
A C. 428. diis, succisisque arboribus, in Ecclesiæ
Chro. Pasch. præprimis, cum Ariani essent, deservi-
 bant. Vandali in Africam transveyti an-
 no 428. Tauro, & Felice Consulibus.

§. LII.

S. Augustini Epistola ad Bonifacium.

Ep. 220. Inter hæc S. Augustinus ad Bonifacium
al. 70. n. 2.

dedit epistolam, qua conatur virum
 ad meliora reducere consilia. Initio men-
 tem suam aperit, quod nec de ejus po-
 tentia, nec de vitæ conservatione, sed
 tantum de æterna Salute esset scripturus:
scio, inquit: non tibi deesse, qui te amore
profano diligunt, & consilia sæcularia sug-
gerunt, sed haud ita facile est, deficiente
occasione, animæ tuæ salutaria afferre.

n. 4. In memoriam deinde reducit consi-
 lium Mundum relinquendi, & arguit,
 quod secundis nuptiis implicuerit. *Non*
nullum quidem, inquit: solarium cepi, dum
mibi relatum, noluisse te banc mulierem du-
cere, antequam fidem Catholicam suscepis-
set, at nihilominus tanta est in domo tua
Arianorum potentia, ut filiam tuam bapti-
zaverint; & si vera audivimus, etiam
Virgines, Deo Sacras, rebaptizarunt. Di-
cunt præterea non nulli, uxorem libidini-
tuæ non sufficere, sed etiam concubinas a te
n. 6. ali. Tum mala repræsentat, quæ infau-
n. 7. stas nuptias secuta fuerant, nempe sedi-
 tionem

tionem commotam; & prosequitur. Per Sæculum V.
Deum! negare non potes, te bonorum tem- A.C. 428.
poralium cupiditate ad tanta facinora im- S. Augusti-
pelli. Pauca quidem sunt, quæ ipse perfi- nus.
cis, sed plurima perpetrandi ansam præbes
multis hominibus, qui tuo Præsidio Domi-
natum ambiunt; itaque non modo tuas cu-
piditates non moderaris, sed etiam alienis
servire cogeris. Dices, subjungit S. Au-
gustinus: justissimas tibi esse irascendi cau- n. 5. 8.
sas, illosque potius a me corripiendos, qui
tibi mala pro bonis reddidere; in hac cau-
sa judex non sum, cum utramque partem
audire non possim, verumtamen te ipsum
coram oculis Dei judica! si Imperium Ro-
manum tibi Beneficia præstítit, ne reddas n. 8.
pro bonis mala! si nocuit, ne reddas pro
malis mala!

Dices forte: quid vis, ut inter mal-
leum, & incudem positus faciam? respon-
deo: si in tuis causis temporalibus consi- 1. Joann. 2.
lum petis, nescio, quid tibi dicam. Si ve-
ro de Salute animæ consulis, optime scio,
quid tibi respondendum. Noli amare Mun-
dum, & ea, quæ in Mundo sunt! fortissi- 15.
mi animi specimen dabis, si cupiditatem
fregeris, pœnitentiam age! enixe ora, ut
libereris ab inimicis tuis invisibilibus, sci-
licet, a perversis tuis affectibus. Jejuna,
quantum salva valetudine poteris. Si sine n. 10.
uxore es, suaderem continentiam, suade-
rem, ut, relicta militia, in Monasterium

Nnn 3 te

Sæculum V. te reciperes. Sed hoc tibi sine coniunctu

A.C. 428.

uxoris tuae non licet, quamvis enim secundum matrimonium inire non debuisses, postquam, longe aliae te agitare consilia, Tuber ad nos dixeras, uxor tamen bona fide, cum bujus propositi esset ignara, tibi nupst. Deus det, ut ei continentiam persuaderem valeres! at saltem castitatem conjugalem serva! uxor tua non sit tibi obstaculo, quo minus Deum ames, Mundum oderis, datam fidem serves, etiam in bello, & pacem quaras, bonis bujus Mundi ad bona opera utris, & propter bona fragilia nunquam malum facias.

Non legimus, Comitem Bonifacium ad hæc monita resipuisse; mala, quæ fecerat, tollere, in ejus potestate non fuit. Procop. I. bell. Van- Amici, quos in Italia habebat, quibusque dal. c. I. ejus in Cæsares fidelitas jam diu perspecta erat, ne suspicari quidem poterant, Bonifacio in mentem venisse, ut Imperium usurparet. Quidam, Placidia conscientia, Carthaginem profecti, Bonifacio locuti sunt, quibus ille, exhibitis Aetii epistolis, structas sibi insidias aperuit. Obstupuit Aetii perfidiam Imperatrix, indignationem tamen pressit, quod ipsius opera, desperatis propemodum Imperatoris filii sui rebus, indigeret. Ad Bonifacium vero misit, qui rogarent, a Barbarorum societate discederet, & Romanorum Imperium non destitueret. Bonifa-

cijus,

cius, intellecto errore, nihil intentatum Sæculum V.
A. C. 428.
reliquit, ut emendaret; in preces se de-
misit, ut Africa Barbari excederent; illi,
ipso discessus nomine offensi, bellum pa-Hist. Misc.
L.14 p.431.
rarunt, Bonifacio suppetiæ Roma, & Con-
stantinopoli submissæ, semel etiam confli-
ctum, & Romani succubuere. Vandali,
victoria potiti, Africam impune depopu-
lati sunt.

§. LIII.

Colloquium cum Maximino.

Quidam Episcopus Arianus, nomine Ma-Poff. vit.
c. 17.
ximinus, qui cum Comite Sigisvult,
& Gothis, quos Imperatori Valentiniano
militans adversus Comitem Bonifacium
ducebat, advenerat; Hippone S. Augu-
stino, quod multi, ut fieret, rogaverant,
de fide collocutus est, & verba omnia a
Notariis litteris commissa. Primo S.Au-
gustinus ab eo petiit, ut, quam fidem te-
neret, aperiret. Ille respondit, tenere se
fidem Concilii Ariminensis. Instante S.Au-
gustino, ut, quæ ipse credat, ediceret, di-
xit: *Credo in unum Deum Patrem, qui vi-
tam a nemine accepit, & in unum Filium,
qui existentiam, & vitam accepit a Patre,
& in unum Spiritum Sanctum consolato-
rem, qui animas nostras illuminat, & san-
ctificat.* Exigebat, ut S. Augustinus Di-n. 13.
vinarum Personarum æqualitatem proba-
ret; ipse econtra, specie defendendi uni-

Nnn 4 tatem

Sæculum V. tatem Dei, inæqualitatem probare omnibus viribus nitebatur. *Hic est solus Deus,*
 A.C. 428. *inquietabat: quem Iesus Christus, & Spiritus S. adorant, quem omnis Creatura reveretur.* *Hac ratione dicimus esse unum.*
n. 14. *Ad hæc S. Augustinus dixit: ex hoc sequitur, aut vos Iesum Christum non adorare, aut non unum, & solum Deum.* Deinde petiit, ut ex Scriptura probaret, quod Spiritus S. Patrem adoret, concedens, a Filio, tanquam homine, adorari. Spiritus S. Divinitatem probavit ex eo, quod Eadem templa erecta sint, quod soli Deo convenit. Maximinus reliquum conferendi tempus longo, & inutili sermone consumpsit, & Carthaginem reversus, se ex hoc colloquio victorem jactavit. Hinc S. Augustinus permotus est, ut insolentem refutaret duobus libris; in primo probat, Maximum ad objecta respondere non potuisse. In secundo ad omnia ejus dicta respondet.

§. LIV.

Colloquium cum Pascentio.

Poffid.c.17. Aliud quoque colloquium S. Augustinus, sed verosimiliter superioribus annis cum Ariano instituit. Pascentius is erat Comes Cæsaris domesticus, id est, Cæsarei fundi Curator, qui munericis Auctoritate abutens, summo rigore jura Fisci exigebat, Catholicis insultans, fidem simpli-
 cem

IV.
omni-
Deu,
r Spi-
ra n-
num.
sequi-
dora-
De-
paret,
once-
orari.
x eo
od soli
quum
li ser-
ever-
jacta-
s est,
s; in
tare-
o ad
inu-
annis
erat
Cæsa-
tori-
exi-
npli-
cem
cem sequentibus. S. Augustinum etiam aggressus, per viros honoratos ad disputationem provocavit. His itaque præsentibus Carthagine a mane usque ad vesperam colloquium institutum. Initio, cum sermo fuisset de Ario, & Euno-
mio, S. Alypius, qui aderat, interrogavit, cui ex ambobus Auxentius, ab Pascentio prius multum laudatus, adhæreret? tum Pascentius elata voce Arium, & Euno-
mum anathematizavit, petens, ut etiam S. Augustinus vocem *homousios*, id est, consubstantialis anathematizaret, quasi vero vox ista fuisset aliqua Persona; instabat deinde, ut sibi hæc vox in Scriptura monstraretur. Post hæc fidei suæ Professionem edixit talem, quali S. Augustinus subscribere paratus erat; hanc ergo *n. 6.*

Sæculum V.
A. C. 428.

Pascentius scripsit, & vocem inseruit: *In-*
genitus. Tunc vero S. Augustinus quo-
que instare, ut hanc vocem alicubi in
Scriptura ostenderet, atque ita demonstra-
vit, non esse perquirendas voces, quando
de sensu constat. Cum ita premeretur Pas-
centius, papyrum, qua fidei suæ Confessio-
nem exoraverat, e manibus S. Augustini
raptam, laceravit. Condixerunt, ut post
prandium amanuenses, notis scribentes,
haberent, qui colloquientum verba exci-
perent. Hora statuta cum his Notariis re-
dierunt; sed Pascentius mutaverat men-
tem, nec admittere volebat, ut quidquam

N n n 5 adno-

Sæculum V. adnotaretur, S. Augustino instantे, dixit
 A. C. 428. iratus: *præstitisset illa credere, quæ de te*
absente acceperam, nunc te tanta fama lon-
ge imparem inveni. S. Augustinus respon-
 dit: *dixeram tibi, sæpe famam fallere.*
Veritatem dixisti, reposuit Pascentius:
 & S. Augustinus: *cum igitur aliud a fa-*
ma, aliud a me ipso acceperis, fallax sit
illa, si modo ego verax sim. Persevera-
 vit Pascentius negando, posse se consen-
 tire, ut quidquam scriberetur, dicens,
 forte sibi lites suscitandas ob leges, in Ha-
Possid. ibid. reticos latas. S. Augustinus vero cum
 præsentibus Episcopis colloquium pro-
 cutus est, prædicens, quod etiam conti-
 git, quemque deinde, quod sibi placeret,
 in publicam lucem sparsurum.

§. LV.

Nestorius Episcopus Constantinopo-
litanus.

Sup. n. 44. Sedes Constantinopolitana post Sisinnii
Socr. VII. obitum aliquamdiu vacavit, quamvis
c. 29. Libe-non deessent, qui Philippum, & alii, qui
rat. brev. Proclum in Episcopum exoptarent; ut
c. 4. Evagr. vero omnis ambitionis tolleretur occa-
1. hist. c. 7. sio, in aula decreverunt, nullum hujus
 Ecclesiæ Clericum in hanc Sedem collo-
 care. Ergo externus advocatur; Nesto-
 riis is fuit, natus Germaniciæ, sed Antio-
 chiæ educatus, ubi adhuc infans baptiza-
 tus fuerat. Ad vitam Monasticam insi-
 tutus

tutus fuerat in Euprepii Monasterio, quod Sæculum V.
 a portis Antiochiæ duobus tantum stadiis distabat. Episcopus Theodotus eidem, in Presbyterum ordinato, munus Catechista imposuit, ut fidem explicaret ad Baptismum aspirantibus, & contra Hæreticos defenderet. Omnino etiam zelosissimus videbatur adversus Arianos, Apollinaristas, & Origenistas, Hæreticos tunc temporis in Oriente omnibus maxime invisos. Præterea S. Joannem Chrysostomum se in omnibus admirari, & imitari palam profitebatur (*), amœnam vocem, *Theod. IV.* & eloquendi facilitatem natura dederat, *hær. fab. c.* sed deerat soliditas. Placere quærebat, *12. Id. ad Sporat. 10.* & populi plausus sibi conciliare. *Om. 4. p. 696.* Omnia oculos vultus pallore, veste subnigra, ingressu lento in se trahebat, hominum frequentiam, & forum publicum visitabat, plerumque domi libris suis incumbens. Hac vitæ ratione magnam sibi virtutis, Doctrinæ, & eloquentiæ opinionem comparavit. Igitur Constantinopolim *Evagr. I.* accersitus, secum Presbyterum, cui nomen Anastasius, rerum suarum omnium consciun, adduxit; in via inviserunt Theodorum Mopsuestenum, a quo Nestorius perversam Doctrinam, quam postea docuit, haussisse dicitur. Theodorus Mopsue-

(*) Ergo nulla schismatis inter ipsum, & Romanam Ecclesiam causa fuit.

Sæculum V. Mopsuestenus haud diu post hæc e vivis
A.C. 428. abiit, nec ei diu supervixit Theodosius,
 Episcopus Antiochenus, cui Joannes,
 Theodori Discipulus, successit. Theo-
Theod. hist. doretus, memorata horum virorum mor-
V. c. 40. te, historiam suam clausit.

Elapsis tribus mensibus post obitum S.
Socr. XII. sinnii Episcopi Nestorius Constantinop-
c. 29. lim advenit, & decima mensis Aprilis or-
 dinatus est, Felice, & Tauro Consulibus,
 nempe anno 428. In primo sermone d-
 xit, conversa ad Imperatorem oratione,
Nestorius. hæc verba a multis bene notata: *da mi-
 bi, Domine! terram Hæreticis purgatam,
 & ego tibi Cælum dabo. Extermina me-
 cum Hæreticos, & ego tecum Persas ex-
 tirpabo.* Hæc verba vulgo quidem Hære-
 ticos infenso, placuere, aliis vero Nestorii
 ingenium leve, & affectibus obnoxium vi-
 sum est, quod primo ingressu immodicum
 mentis impetum prodidisset. Quinta
 post ordinationem die, Arianis domum,
 quo clam solebant convenire, afferre
 voluit, illi in desperationem acti, ignem
 loco subjiciunt, quo etiam vicina ædifi-
 cia correpta, & incendiarii invidiosum
 nomen Nestorio hæsit. Novatianos quo-
 que pellere sibi proposuerat, sed Aulæ
 auctoritas fervorem repressit. Quarto-
 decimanos in Asia, Lydia, & Caria perse-
 cutus, commotæ prope urbes Sardia, &
 Miletum seditionis causa fuit, quæ mul-
 tis

tis interitum accivit. In eo, inquit So- Sæculum V.
cates, contra Ecclesiæ usum agebat. A. C. 428.

Antonius Episcopus Germæ, Helle- *Socr. VII.*
sponti urbe, Macedonianos pertinaciter *c. 31.*
persequebatur, dicens, se, a Nestorio jus-
sum, id facere. Hi aliquamdiu persecu-
tionem passi, deinde extrema tentarunt;
immissis Sicariis Antonium intereme-
runt; inde in pœnam Nestorius iisdem
Ecclesiæ, quas habebant, eripuit. Anno
429. Ecclesiæ suas Constantinopoli, Cy-
zici, & plures alias in Hellesponto amife- *Marcell.*
runt. Aliqui eorum ad Ecclesiæ redie- *Chro. 429.*
runt.

Legem etiam Theodosii junioris ha- *L. 65. C. Th.*
bemus, Constantinopoli, trigesima Maji *de Hær.*
428. nempe sex hebdomadas post ordina-
tionem Nestorii, datam, qua Hæretici Ec-
clesias, Catholicis ereptas, sine mora re-
stituere jubentur, & prohibentur novos
Clericos ordinare, adjecta, si auderent,
decem librarum aurearum pœna. De-
inde ad diversa Hæreticorum genera des-
cenditur, ne Ariani, Macedoniani, aut
Apollinaristæ Ecclesiæ in quacunque Ci-
vitate habeant, hac lege vetatur. No-
vatianis, & Sabbatianis tantum prohibe-
tur, ne quidquam innovent; at omnis
conveniendi ad orandum licentia per om-
nes Imperii Romani terras tollitur Euno-
mianis, Valentinianis, Montanistis, Pris-
cillianistis, ita a Priscilla, non vero a Pris-
cilia.

Sæculum V. cilliano, dictis, Phrygibus, Marcionis,
A. C. 428. Borborianis, Messalianis, Euchititis,

Enthusiastis, Donatistis, Audianis, Hy-
droparastatis, Alcodrugitis, Photinianis,
Paulinianis, Marcellianis, & denique Ma-
nichæis, qui (ut verba Legis sonant) in
profundum impietatis delapsi sunt, & et-
iam ex urbibus ejiciendi. In hac Lege

nulla Pelagianorum mentio; nempe his

Mart. Chro. Nestorius favebat. Eodem anno 428,
ibid. vigesima sexta Sept. memoria S. Joannis
Chrysostomi celebrari coepit; haud du-
bie Nestorii, popularis ejus, & admirato-
ris opera.

§. LVI.

S. Cœlestini Decretales.

Cœlest. ep. 2. Eodem anno S. Cœlestinus Papa Epito-
to. 2. conc. lam Decretalem ad Episcopos Pro-
vinciarum Viennensis, & Narbonensis de-
dit, ut quosdam abusus emendaret. Qui-
dam Episcopi vestitu singulari gaudebant
incedere. Nempe involuti pallio Philo-
sophico, & cingulo lumbos circumdati,
dicentes, præceptum esse in Evangelio:

Luc. 12. 35. *sunt lumbi vestri præcincti. Si bæc ad lit-
teram accipiantur, dicit Papa: quare non
etiam lucernas ardentes in manibus por-
tant, sicut & baculos? bæc S. Scriptura
verba in sensu Mysticæ sunt intelligenda;
Cingulum Castitatis symbolum est; bacu-
lus Regimen Pastoris, & Lucernæ ardentes*

bonorum operum fulgorem indicant. Sin-Sæculum V.
gularis vestitus convenire potest in de- A.C. 428.
serto viventibus; nempe Monachis; quæ
autem causa sit in Ecclesiis Galliæ morem
ab Episcopis, maximis viris, servatum mu-
tandi? oportet nos discerni a populo, non
babitu, sed Doctrina, & moribus; nec
queramus, rudium oculos fallere, sed do-
cere intellectum. Ex his verbis clare vi-
demus, neandum tunc temporis viris Ec-
clesiasticis, nequidem Episcopis, distincta
a cœteris vestimenta fuisse.

Alter abusus, quem S. Cœlestinus Pa-
pa sublatum cupit, erat, quod pœnitentia
morientibus denegaretur. *An ipsorum*
conversio sincera sit, inquit: *potius ex*
dispositione animi, quam temporis circum-
stantia judicandum. (*) Tertius abusus
in eo consistebat, quod simplices laici in c. 2.
Episcopos ordinarentur, quin per Cleri-
corum gradus transiissent, imo & homi-
nes, criminum rei. Jura Metropolita-
rum confirmat, & jubet, ut cuilibet Pro-
vinciæ salva sint jura sua. Prohibet, ne c. 3.
Clerici externi, & ignoti in Episcopos
eligantur, iis postpositis, qui multo tem-
pore illi Ecclesiæ serviunt, & civium suo-
rum testimonio boni sunt. *Nimirum,*
inquit:

c. 4.

(*) Hic locus de pœnitentia publica intelli-
gi nequit, ergo de Sacramentali absolutione ac-
cipiendus est.

Sæculum V. inquit: *nulli gregi vir invisus in Episcopum obtrudendus; consensu Clericorum, populi, Magistratum requirendus.*

c. 5.

Relinquo vobis, inquit ulterius: Episcopum Massiliensem judicandum, qui de cœde Fratris sui gavisus dicitur, usque adeo, ut illi, qui fœdati sanguine humano manibus redibat, obvium se dederit, cum

Prosp. Chro. homicida communicaturus. Patroclum,
an. 426.

Episcopum Arelatensem, ante biennium, nempe anno 426. Tribunorum aliquis multis iustibus perfoderat, secretis, ut credunt, Felicis, Magistri militum, mandatis instructus. Haud dubie de hac cœde mentio fit in S. Cœlestini Papæ epistola, septimo Calendas Augusti, Felice, & Taurro Consulibus, id est, 26. Julii, 428. data.

Epist. 3. Anno sequenti 429. Florentio, & Dionysio Consulibus, S. Cœlestinus aliam epistolam Decretalem dedit ad Episcopos Apuliæ, & Calabriæ, qua hortatur, ut Canones observent, & speciatim ne Laicos in Episcopos ordinent, rejectis Clericis, qui totam vitam suam Ecclesiæ servierunt.

§. LVII.

Cassianus Massiliæ.

Jam tum plura Monasteria in Galliis erant, præsertim in Provincia Cassianus post S. Chrysostomi obitum, circa ann. 409. illuc se receperat; Presbyter ordinatus, Massiliæ duo Monasteria,

ria, viris unum, alterum puellis funda- *Sæculum V.*
vit. Ad quinque millia Monachorum re- *A. C. 428.*
xisse dicitur, atque celebris Abbatiae S. Vi-
ctoris Massiliæ fundator agnoscitur. Cir-
ca annum 420. suas Institutiones Mona-
sticas scripsit, rogatus a Castore, Aptæ
Juliae Episcopo, qui in sui Patrimonii
fundo, Dioecesis Nemausiaca, Monaste- *Ep. Castor.*
rium exstruxerat, & avidus erat cognos- *ap. Cass.*
cendi Disciplinam, quam Cassianus in
Oriente experientia didicisset, atque in
Monasteria a se fundata introduxisset.
Ut ei satisfaceret, Cassianus duodecim *Præf. Inst.*
libros Institutionum Monasticarum scri-
psit, & eidem dicavit. Initio dicit, non
esse sibi propositum de miraculis Mona- *Sup. l. XX.*
chorum Ægypti loqui, quamvis plurima
narrari audivisset, & aliqua suis vidisset
oculis, sed tantum de regulis vitæ eorum,
& moribus differere. In libro primo ve-
stimenta describit, in secundo ordinem
orandi vespere, & nocte. In tertio me-
morat orandi ordinem, quem alii Mona-
chi in Oriente, nempe in Palæstina,
& Mesopotamia per diem observabant.
Nam Ægyptii ad vesperas tantum, &
Nocturnos conveniebant, alii vero etiam
ad tertiam, sextam, & nonam. Adver- *III. Inst.*
tit, horam primam sua primum ætate in
Monasterio suo Bethlehami fuisse intro-
ductam, ad emendandam illorum somno-
lentiam, qui post preces nocturnas dor-
Hist. Eccles. Tom. V.   Ooo   mie-

Seculum v. miebant usque ad tertiam, atque ubi
A.C. 428. tium laboris diurni designaretur.

libro quarto Institutionum, loquitur de modo examinandi, & suscipiendo Monachos præsertim Tabennis, & notat, tunc Monachos non concessisse, ut Novitus de bonis suis quidquam Monasterio do-

XV. Instit. naret. In cœteris octo Institutionum libris tractat de modo oppugnandi vitia

capitalia, quorum octo enumerat, scilicet gulam, impudicitiam, avaritiam, iram, tristitiam, tœdium, seu acediam, vanitatem, & superbiam. Occasione

X. Instit. acediæ, fusa de necessitate laboris manuum differit.

Sub annum deinde 423. Collationes suas composuit, ut interiorem statum Monachorum Ægypti explicaret, quippe in suis Institutionibus exteriora solummodo exhibuerat. Primo colloquia decem con-

Præf. Coll. scripsit, ad Leontium, Episcopum Forti Julii, & Helladium Anachoretam, postea Episcopum, directa. In his decem pri-

Sup. l. XX. mis colloquiis solos Monachos Scetientes loquentes inducit. Post annos ferme

duos composuit septem alia, quæ S. Honorato Abbati Lerinensi, & S. Eucherio, tunc ejusdem Monasterii Monacho, postea Episcopo Lugdunensi inscripsit. Cal-

sianus loquentes exhibit Monachos, quoniam statim in prima sua profectioне in Ægyptum, nempe Cheremonem, Nesteros, &

Sup. l. XX. §. 3. Joseph

Joseph viderat. Cheremon inter alia de Sæculum V.
Protectione Dei, scilicet de Gratia, sed A.C. 428.
parum accurate loquitur. Post aliquot
annos, circa annum 428. Cassianus rur-
sus concinnavit septem colloquia, ad qua-
tuor Monachos Insularum Massiliensium
directa. Loquentem producit Abbatem
Piammonem, aliosque, quos ex eadem
profectione noverat. Universim 24. Col-
loquia, non temporis, sed materiarum or-
dine distributa, numerantur.

§. LVIII.

Monasterium Lerinense.

Sanctus Honoratus circa annum 410. *Serm. S. Hi-*
lar. ap. S.
Monasterium Lerinense fundaverat in *Insula*, quæ *hodie* ab ejus nomine *ap-*
pellatur. *Familia nobili ortus erat*, quæ
suis in ceris Consules exhibebat. Ad fi-
dem conversus, & baptizatus est in flore
ætatis suæ, Patre, & tota familia invita.
Ex eo tempore rigidum vitæ genus, &
affectibus premendis aptum ducere cœ-
pit; prolixam cæsariem succidit, vili
vestitu utebatur, faciem jejunii macera-
vit. Unus ex ejus fratribus, Venantius
nomine, eundem vitæ rigorem ample-
xus est. Divisis inter pauperes bonis, San-
cto Eremicolæ Caprasio, Massiliæ Insulas
inhabitanti, instituendos se tradiderunt.
In ejus Societate, suscepta profectione, ali-
quamdiu in Achaja morati sunt. Venan-

O o o 2 tium

Sæculum V. tium Methone fata præripuere. **Hono-**
A.C. 428. ratus in Provinciam rediit. Cum Leon-
 tium, Episcopum Fori Julii summa ven-
 ratione prosequeretur, placuit in eis
 Diœcesi sedem figere; elegit parvam In-
 sulam Lerinum, tunc desertam, & ser-
 pentibus infestam; ibi extruxit Mon-
 sterium, brevi temporis spatio omnis na-
 tionis Monachorum habitaculum futu-
 rum. Honoratus, quamvis a multo jam
 tempore a statu Clericali abhorret, in
 Presbyterum ordinatus est, quoniam ex-
 miis dotibus ad lucrandas animas erat in-
 structus. Ad Ecclesiam Arelatensem in
 Pastorem postulatus, consecratur Episco-
 pus, Patrocli Successor, sed duobus non
 pluribus annis hanc sedem tenuit. Dis-
 sentientes animos conciliavit, præprimis
 maxima charitate laudabilis; nam the-
 sauros, quos Decessor ejus cumulaverat,
 brevi in causas pias sparsit. Morbo le-
 thali decumbens, oves suas docebat, &
 coram populo dixerat in Festo Epiphaniae
 octo ferme dies ante obitum suum, anno
 428. Ecclesia ejus memoriam decima sex-
 ta Januarii colit. Successit S. Hilarius,
 ejus prius Lerini Discipulus, qui in Epis-
 copatu Monachi mores retinuit. Multi
 ex his Monachis Cassiani Doctrina imbu-
 ti, quam, inter Orientales haustam, in
 decima tertia sua collatione explicave-
 rat, S. Augustini Sententiam ægre se-
 bant,

Mart. Rom.
15. Jan.

bant, & in errorem Monachorum Adru- Sæculum V.
metensium propendebant, credentes, sal- A.C. 428.
tem initium meriti a nobis esse. Ex S. Au-
gustini Doctrina talia sequi, quæ Dei Bo-
nitati, & Libertati humanæ repugnarent,
ipsis videbantur.

§. LIX.

Epistola Hilarii ad S. Augustinum.

Quidam, cui nomen Hilarius, ab Epis- Sup. XXII
copo Arelatensi alias, S. Augustini §. 15.
Discipulus, qui aliquamdiu ei convixe-
rat, & verosimiliter idem, qui ad eum
ex Sicilia de errore Pelagianorum scrip- Ap. Aug. ep.
rat, rursus occasione præsentis quæstio- 226.
nis duas ad eundem dedit epistolas. Pri-
ma non superest, sed in secunda loquitur
in hunc modum: *Hæc Massiliæ, & in*
quibusdam aliis Galliarum locis tanquam
certa defenduntur. Novam esse, & peri-
culosam Doctrinam, dicere, aliquos homi-
nes ita eligi, ut ipsa voluntas credendi ipsis
detur. Concedunt, omnem hominem in
Adamo periisse, neminem libero suo arbi-
trio posse liberari, nec suis viribus posse
quodcumque opus bonum vel incipere, vel
perficere, sed desiderium sanitatis operibus
non accenserit. Et ubi dicitur: crede! Att. 10.
& salvus eris; dicunt, ab homine unum
exigi, & alterum offerri. Hominis esse
fidem suam præsentare, cum Creator dede-
rit, ut hoc possit, nec unquam ejus Natu-

O O O 3

vam

Sæculum V. A. C. 428. *ram eatenus corrupti, ut sanitatem depravare non valeat, & ex eo sequi, hominem semper a morbo suo esse liberandum, vel quod liberari nolit, puniendum. Nonnegare Gratiam eos, qui dicunt, illam averti tali voluntate, quæ desideret quidem, sed per se nihil possit. Itaque dum in omnibus hominibus admittunt voluntatem, qua possunt vel Dei Gratiam contemnere, vel eidem obedire, existimant, se rationem reddere posse, cur unus eligatur, & alter reprobatur, quod unusquisque secundum voluntatis suæ meritum recipiat.*

Si interrogantur, cur fides potius hoc loco, & hoc tempore prædicetur, quam alio, respondent, id Præscientia Dei adscribendum, atque illis temporibus, illisque locis prædicari, ubi prævidit, credituros. (*) Quod autem dicas, neminem posse perseverare, nisi Gratiam acceperit, consentiant, sed ea restrictione, ut voluntas semper aliquam dispositionem ex se conferat, quamvis non sufficientem, qua vel recipit, vel rejicit remedium; at quidquam ad salutem operari posse sine gratia, non concedunt. Ferre non possunt, si dicatur, nos banc perseverantium per preces nostras mereri non posse, aut eandem per resistentiam amittere; aut causam in Divina Volun-

(*) Id manifeste verbis Christi Domini Matth. II. v. 21. contrarium.

*Voluntatis ab yssum rejici, dum evidenter Sæculum V.
aliquid voluntatis initium ad perseveran-* A. C. 428.
tiam vel obtainendam, vel admittendam de-
prebendunt. Quod attinet ad textum,
quem adducis, raptus est, ne malitia muta- Sap. 4.11.
ret intellectum ejus, tanquam non canonि-
cum rejiciunt.

Defendunt, usum exhortandi proximum
esse inutilem, si nihil in homine superest,
quod ad emendationem excitare possit. Si
mala, quæ exhortantes minamur, aliter ti-
mere non potest, quam si ipsi timendi vo-
luntas detur, non ipsum, inquiunt, repre-
hendere oportet, quod modo nolit, sed illum,
qui toti suæ Posteritati hanc damnationem
contraxit. Illa quoque diversitas quam
inter Gratiam primi hominis, & illam, n. 6.
quæ modo omnibus datur, posuisti, eis non Aug. de Cor.
placet; dicunt, hanc Doctrinam mentibus & Grat. e.
bominum quamdam desperationis speciem II. & 12.
injicere; Adamum enim hortatu excitan- Hilarius ad
dum, & minis terrendum fuisse, quia ei S. Augusti-
perseverandi, vel labendi libertas erat, no-num.
bis vero nec hortatus, nec minas prodesse,
necessitate ineluctabili ligatis, ne Justitiam
velimus, illis exceptis, quos Gratia ex
massa communi damnationis liberat. Di-
cunt, qualecunque auxilium Deus Præde-
stinatis det, illud posse eos propria volun-
tate acceptare, vel amittere. Hinc non
concedunt etiam, numerum Electorum, &
Reproborum esse determinatum, & non
reci-

Sæculum V. recipiunt modum, quo illud explicos, vi
A.C. 428. dicitur, Deum velle, ut omnes homines
Aug. de Cor. vi fiant, nam nolunt hæc verbatantum
& Grat. c. telligere de iis, qui ex numero Prædestinat
13. 14. torum sunt, sed absolute de omnibus, nemini
1. Tim. 2. ne excepto. Tandem ad hanc querelam
n. 8. relabuntur: quid opus erat tot hominum
non valde Doctorum, mentes turbare in
tricatissimæ disputationis difficultati?
necdum nata bac quæstione, Religio Catho
lica non minus solide per tot annos, a tot
Scriptoribus, & a te ipso defensa fuit.^(*)

a. 9. Cæterum silentio præterire me non
oportet, Massilienses omnes alias actiones
& verba tuæ Sanctitatis magna admira
n. 10. tione venerari. Rogamus, ut libros, que
supra

(*) Forte non adeo male S. Augustinum
guiscent Massilienses, nisi aliorum circa hanc Quæ
stionem errores S. Patrem de inscrutabili Prae
destinationis Gratia subtiliter differere compulserint.
Sed meliore jure dubitari posset, num ultimis no
bris Sæculis Ecclesiæ profuerit an nocuerit super
Quæstione de Gratia & Libero Arbitrio, quæ si
pra humanum captum est, Viros Catholicos un
acriter digladiari. Nam quamcunque Opinionem
amplectar, remanent dubia, & Neutra sciendi av
ditatem satiat. Si enim credo, & quidquai argu
mentis hactenus invictis permotus, dari Granum
sua Natura intrinsece efficacem credo, nihilomi
nus Liberum Hominis Arbitrium salvari; quo pa
cto autem Divina Omnipotentia id præstet, M
sterium

supra omnia cætera opera tua concinnas, Sæculum V.
ubi publicæ lucis feceris, nobis quoque com- A.C. 428.
munices (de retractationibus sermo est) ut
tua ipsius Auctoritate, quæ in tuis Scriptis
tibi displicuerint, rejiciamus. Librum de
Gratia, & Libero Arbitrio non habemus.
Cum Tabellarius abitum urgeat, & ti-
meam, ne minus clare mentem meam expli-
caverim, virum rogavi, virtutibus, elo-
quentia, & zelo suo celeberrimum, ut tibi
scribat, quæ congerere posset, & epistolam
eius meæ junxi; vir enim est hujusmodi,
ut etiam si hæc se occasio non offerret, a tua
Sanctitate non ignorari mereatur.

§. LX.

*Epistola S. Prosperi ad S. Augu-
stinum.*

Vir ille, quem Hilarius hic memorat, S. Ap. Aug.
Prosper est, natus Rejis in Aquita. ^{ep. 225.}
nìa, seu potius in Provincia; simplex Lai-
cus fuisse videtur, sed doctissimus, & pro
O o o s   Doctri-

sterium est, captu difficile. Si cum Adversariis id
genus Gratiae nego, & admitto Gratiam, quam
Hominis voluntas nunc sequatur, nunc repellat,
longe major occurrit difficultas, & nullatenus ca-
pio, quomodo cum hujusmodi Gratia Supremum
Dei Dominium Ratio Causæ primæ & infallibilis
Rerum futurarum Scientia conciliari valeant.
Nempe utrinque Divinæ Prædestinationis modus
Mysterium est humani intellectus viribus imper-
vium.

Sæculum V. Doctrina Gratiæ zelosissimus. S. Augustinum nunquam viderat, sed Epistola rum commercio sibi noti erant. In illa, quam Hilarii Epistolæ junxit, dicit: *Non nulli Servi Dei, qui Massiliæ degunt, lo-
cetis Sanctitatis tuae libris contra Pelagia-
nos, existimant, Patrum opinioni, &
Ecclesiæ sensui adversari ea omnia, qua
de Vocatione Electorum secundum Decre-
tum Dei dixisti. Quibusdam bac super
materia clariorem explicationem a te ex-
peclantibus, Providentia Divina dispo-
sitione factum, ut mota bac eadem quæsti-
one in Africa, Librum de correptione, &
Gratia ederes. Ubi eum insperata feli-
citate accepimus, omnes murmurationes
cessaturas credidimus. Et quidem illi,
quibus tua Doctrina probabatur, confir-
mati sunt, alii vero multo magis eandem
sunt aversati. Horum refragatio non
est temnenda, primo enim ipsorum baben-
da est ratio, quia exploratae probitatis vi-
ri sunt, & deinde rudium quorundam bo-
minum, quorum animos sua Auctoritate
regunt.*

v. 3.

S. Prosper deinde Doctrinam Semi-
pelagianorum, sicut antea Hilarius, ex-
pli cat, sed multo acrius exponit. Dicunt
Adversarii, inquit: *Doctrinam Prae-
destinationis lapsos avertere a resurgendi
cura, & sanctis tempore injicere, cum u-
trinque omnis conatus inutilis sit, si n-*
proba-

probus nulla sua industria possit salvari, Sæculum V.
nec Electus sua negligentia perire. Jam A. C. 428.

nulli suum virtuti pretium esse, si Dei
Decretum voluntatem humanam antever-
tit, atque sub Prædestinationis nomine
fatalem necessitatem introduci, aut Deum
diversarum Naturarum Auctorem con-
stitui, si nemo aliis esse potest, quam crea-
tus est. Tandem contendunt, fidem no-

S. Prosper.

stram ad Fidelium cœdificationem non fa-
cere, & quamvis veram, tamen publice
non docendam, cum periculo non careat,
Doctrinam vulgare, quæ bene accipi non
possit, & nullum econtra subfit periculum,
si ea silentio premantur, quæ supra ca-
ptum sunt. Alii, Pelagianis propiores,
Gratiam in donis Naturæ constituunt, &
dicunt, si iis bene utamur, nos mereri, ut
ad illam Gratiam, qua salvamur, perve-
niamus. Itaque eos, qui volunt, Filios
Dei fieri, & qui nolunt, excusatione ca-
rere. Justitiam Dei in eo elucere, quod
ii, qui non credunt, pereant, Bonitatem
vero ex eo clarescere, quod neminem a vi-
ta excludat, sed omnes indiscriminatim
salvos velit. Paucis, volunt, ut eadem
libertatis ratio sit ad bonum, quam ad
malum.

Si ipsis statum parvolorum, ante an-
nos discretionis morientium objicias, di-
cunt, illos vel perdi, vel salvari, prout
Deus prævidit, ipsos bonos, vel malos fu-
turos,

Sæculum V. tuos, si ad ætatem maturam pervenissent.
A. C. 428.

Eo etiam pacto de integris nationibus iudicant, atque ibidem Evangelium fuisse prædicatum, vel non fuisse, prout Deus prævidisset, eas credituras fuisse, vel non credituras. Dominum nostrum Iesum Christum pro toto genere humano fuisse mortuum, & simpliciter neminem ab eis Sanguinis Redemptione excludi. Ita ex parte Dei vitam æternam omnibus esse præparatam, at ex parte liberi Arbitrii illis tantum obventuram, qui suis viribus crediderint, & per fidem suam auxilium Gratiae meriti fuerint. S. Prosper, Doctrina Semipelagianorum ita exposta, opem a S. Augustino postulat, Et primo, inquit: quia plerique credunt, his disputationibus fidem non laedi, doce eos, quam periculi plena sit eorum opinio, & deinde, qua ratione hæc Gratia præveniens, & cooperans libero arbitrio non nocent. An in Prædestinatione distinguendum sit Decretum absolutum pro infantibus, nullo suo merito salvatis, & præviso bonorum operum, quæ alii adulti facturi sunt, aut sine discrimine tenendum, nihil boni in nobis esse, cuius Auctor Deus non sit. In sequenti etiam puncto instrui a te primus; veterum opiniones in materia de Gratia indagavimus, & omnes in hoc sententia concordes invenimus, Prædestinationem in præscientia fundari, qua Deus cognoscit.

cognoscit, quomodo unusquisque sua vo- Sæculum V.
luntate Dei auxilio usurps sit. Ita spe- A. C. 428.
ramus te effecturum, ut mentibus eorum,
quos opiniones istæ occuparunt, lux af-
fundatur. Scias enim, unum ex istis,
magna Auctoritate, & pro Ecclesia zelo,
virum, S. Episcopum Arelatensem Hila-
rium, in omnibus reliquis Doctrinam
tuam admirari, & sectari, & jam diu te-
neri desiderio, tecum per Epistolas hac su-
per materia conferendi.

§. LXI.

*Epistola S. Augustini de Prædestina-
tione Sanctorum.*

Sanctus Augustinus, acceptis Hilarii, &
Prosperi Epistolis, indoluit, quod vi-
deret, adhucdum superesse, qui Ecclesiæ
Doctrinæ, tanta, & manifesta divinarum
Scripturarum Auctoritate confirmatæ,
resistere auderent. Nihilominus noluit
committere, ut piissimorum istorum Lai-
corum votis non satisfaceret, & quam-
vis hac super materia tot libros edidis-
set, quamvis tot aliis occupationibus di-
stineretur, & senili ætate gravaretur,
duos libros composuit, quibus titulum
fixit; *De Prædestinatione Sanctorum;*
eosque ad Prosperum, & Hilarium di-
rexit.

In libro primo S. Augustinus demon-
strat, non solum augmentum fidei, sed
etiam

c. 2. n. 4.

Sæculum V. etiam ipsum initium esse donum Dei,
A. C. 428. quia S. Paulus dicit: *Quia vobis dona*
Philip. I. 29. *tum est pro Christo, non solum ut in eum*
credatis, sed ut etiam pro eo patiamini.
2. Cor. 3. 5. Et alibi: *Non quod sufficientes sumus, co-*
c. 3. *gitare aliquid a nobis; at qui credere, est*
cogitare cum assensu. Fatetur sibi olim
aliam animi sententiam fuisse, sicut etiam
cum scripsisset Epistolæ ad Romanos ex-
positionem ante suscepsum Episcopatum,
quod ei etiam Semipelagiani objiciebant,
sed agnoscit, se errare, & præcipue er-
1. Cor. 4. 7. *rorem fuisse deductum illo textu: Quid*
c. 5. *babes, quod non acceperisti? Nam probat,*
c. 7. *hæc verba etiam de ipsa fide esse acci-*
pienda, & fidem ipsam esse accensandam
operibus, quæ Gratiam Dei non præ-
Rom. II. 5. dunt, secundum alterum textum; *Non*
ex operibus, alias Gratia jam non est.
Joan. 6. 28. *Gratia.* Nam JESUS Christus dicit, opus
Dei esse, ut credant in eum, quem ipse
misit. Ergo fidei initium, & perfectio
est donum Dei, quod non omnibus datur.
c. 10. Prædestinatio differt a Gratia, cuius
tantam præparatio est, & differt a Præ-
scientia. Deus per Præscientiam etiam
ea cognoscit, quæ ipse non faciet, sicut
prævidet peccata. Per Prædestinatio-
nem prævidet, quæ facere vult, sicut
Gen. 17. 5. tunc, quando Abrahamo promisit, natio-
nes per filium ejus credituras; Deus e-
S. Augustin. *nim nihil promittit, quam quod a se de-*
pen-

pendet. Nunc vero promissum Dei in-
fallibile est, hinc non dubitet homo, se
Dei promisso committere, quamvis re-
spectu ipsius incertum sit. Multo mi-
nus in sua propria voluntate confidat,
quæ sua natura incerta est; etsi dictum
sit; *Si credideris, salvus eris!* Non inde
sequitur, tantum secundum propositio-
nis membrum in potestate Dei esse. Qui
credunt, Deum orant, ut fidem ipsorum
augeat, & orant, ut fidem illis det, qui
non credunt. Ipse facit, ut credamus,
sicut nobis per os Prophetæ Ezechielis
dictum est; *Faciam, ut mea præcepta fa-*
ciantur! Nos facimus, & Deus facit, ut
faciamus!

Sæculum V.
A. C. 428.

Rom. 10. 9.

Ezech. 36. 27

Tandem Prædestinatio pure gratuita
in Parvulis, & in JESU Christo evidenter
probatur. Nam quo merito infantes,
qui salvantur, alios præcedunt? quid eos
ab aliis discernit? Nempe, ajebant Semi-
pelagiani: *Deus prævidet, quid facturi
essent, si ad maturam ætatem perveni-
rent.* Verum enim vero, respondet S. Au-
gustinus: *Deus opera non futura nec
præmiatur, nec punit.* Et in hoc loco 2. Cor. 5. 20.
repetit, quæ in Epistola ad Vitalem de-
monstraverat, *nos esse judicandos secun-
dum ea, quæ bona, vel mala egerimus in
corpo nostro.* Quia Semipelagianus non
recipiebat librum Sapientiæ, ubi legi-
tur: *Raptus est, ne malitia mutaret in-
telle-*

c. 12.

Sup. n. 51.

c. 13.

Sæculum V. *telle&etum* ejus ; S. Augustinus Aucto-
A. C. 428. te S. Cypriani, atque totius Ecclesiæ, in

c. 14.

qua publice prælegeretur, librum esse Ca-
nonicum probat. Deinde hujus senten-
tiæ veritatem in se ipsa demonstrat; si
enim Deus rationem haberet eorum, quæ
unusquisque, si diutius viveret, forte
esset operaturus, nullius hominis salus,
nullius damnatio nobis certa esset. Clas-
sissimum vero Prædestinationis, & Gra-
tiæ exemplum est JESUS Christus. Quid
boni fecerat homo iste, qui necdum exi-
stebat, ut Verbo divino in unitate Per-
sonæ conjungeretur? quo actu fidei, qui-
bus operibus supremum honoris fasti-
gium meritus fuerat? Videmus in Ca-
pite nostro originem Gratiæ, quæ in o-
mnia membra sua diffusa est; nam S.

Rom. 1. 4. Paulus expresse dicit, JESUM Christum
Hebr. 12. 2. fidei nostræ Auctorem esse, & Consum-
matorem.

c. 16. Duplex datur Vocatio, una commu-
nis, qua vocantur illi, qui ad nuptias ve-

Luc. 14. 19. nire renunt, alia particularis Prædesti-

Rom. 11. 29. natorum, quam nulla sequitur pœniten-

c. 17. tia. Vocantur, non quia credunt, sed

Joan. 15. 16. ut credant, quia scriptum est: Non vos

Epist. 1. 3. me elegistis, sed ego elegi vos! Pater e-
legit nos in JESU Christo, antequam crea-
turum mundus, ut Sancti, & mundi esse-
mus coram eo; non dicit, quia Sancti esse
tenemur, sed ut Sancti simus. Et sub-
jungit;

jungit; quod nos prædestinaverit secundum Beneplacitum Voluntatis suæ, ne quis propria sua voluntate glorietur.

Sæculum V.

A. C. 428.

Quia autem Semipelagiani ad illam responsionem, tanquam ultimum receptaculum, confugere poterant; Deus nos prædestinavit, ut Sancti essemus, quia prævidit, esse credituros. S. Augustinus ostendit, in hac vocatione omnia, etiam fidem, comprehendi. Nam S. Paulus *Eph. 1.13.*
Deo Gratias agit pro fide Ephesiorum, &
Thessalonicensium; nunquid autem es- *1. Thess. 2.13*
set Deo illudere, si gratias ageremus, pro *Coloss. 4.2.*
eo, quod non accepimus? & dum dicit *1. Cor. 16.8.*
Apostolus, Deum sibi portam aperire ad *2. Cor. 11.12.*
prædicandum Evangelium; quid aliud *13.*
vult insinuare, nisi quod Deus audientium corda ad fidem disponat?

c. 19.

§. LXII.

Liber de perseverantia.

Libro secundo S. Augustini ad Prosperi init. Prosp. init.
 rum, & Hilarium idem erat Titulus: ad except.
De Prædestinatione Sanctorum; sed tempore posteriori dictus est: *De Dono Perseverantiae*, quia ab hac quæstione initium ducitur. S. Augustinus imprimis docet, illam Perseverantiam, de qua legimus: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*; non minus esse Donum Dei, quam fidei principium, & ex eo, quod pro hoc dono oremus, principaliter hanc veritatem probat; quia Deo illud

Hist. Eccles. Tom. V.

Pp p illud

Sæculum V. illuderet, qui peteret, quod sibi a Deodari
A. C. 428. non posse crederet. At profecto vix aliud

c. 3. 4. 5. quidquam in Oratione Dominica pe-
mus, secundum explicationem S. Cypri-
ni, qui Pelagianos, antequam nascerentur,

c. 6. refutavit. Perseverantiam præcipue pe-
timus, dum oramus, ne tentationi expo-
namur! nam verum quidem est, unum
quemque, dum sua voluntate a Deo rece-
dit, mereri, ut Deus eum deserat, sed ne
tantum malum incurramus, ita oramus.
c. 7. Nemo, hac super materia disputando, ce-
rebrum excruciet, sed solumodo ad quo-
tidianas Ecclesiæ preces attendat! orat
Ecclesia, ut Infideles credant! ergo Deus
est; qui convertit. Orat, ut Fideles per-
severent! ergo ipse perseverantiam dat.
Deus se perseverantiam daturum prævi-
dit, & hoc est Prædestinatio.

c. 8. Sed, dicunt: *Quare Gratia Dei non*
distribuitur secundum merita hominum,
quia Misericors est? & *quare non omnibus*
datur, quia justus est? Ex duobus parve-
lis, æqualiter peccato originali subditis,
unum assumit, alterum relinquit. Ex duo-
bus adultis Infidelibus unum efficaciter
vocat, & non alterum. Hæc sunt impene-
trabilia Dei judicia! at longe difficilis
capere, quare ex duobus justis perseve-
rantia uni detur, & non alteri. Illud ve-
ro certissimum, quod ille ex numero Præ-

I. Joh. 2. 19. destinatorum fuerit, & non alter. *Ex m-*

bis

bis prodierunt, sed non erant ex nobis, in Sæculum V.
quit S. Joannes. Erant in uno sensu, quia A. C. 428.
vocati, & justificati, in alio sensu non e-
rant, quia non Prædestinati. Hoc Præde-
stinationis Mysterium esse incomprehen-
sibile, JESus Christus docet, dum dicit:
Quia si in Tyro, & Sidone factæ fuissent Luc. 10. 13:
virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in Matth. 11. 21
Cilicio, & cinere sedentes pænitenterent. Ne-
mo enim jam dicat, Deum denegare, præ-
dicationem Evangelii iis, quos Verbum
Dei non recepturos prævidet.

Verumtamen dicebant Semipelagia-
ni: non est consultum ejusmodi Doctri-
nam vulgare; Prædicationi, exhortatio-
nibus, correptionibus nocet. Nihilomi-
nus S. Paulo, & ipsi Domino JESu Christo
visum, eam non reticere. Et profecto, quis
dicet, Deum non prævidisse illos, quibus
fidem, aut perseverantium datus erat?
atqui Prædestinatio nihil aliud est, quam
præscientia, & præparatio Beneficiorum n. 35. c. 18.
Dei, quibus certissime liberantur omnes n. 47.
illi, qui liberantur. Eadem contra Præ- De Perse-
scientiam, & contra Gratiam objici pos- rantia.
sunt. Non diffitendum, prudentia opus
esse, dum populo hanc Doctrinam prædi-
camus, & non simpliciter dicendum: Dei
Prædestinatio est infallibiliter certa, ita ut
vos ideo ad fidem perveneritis, quia vo-
luntatem obediendi accepistis; & vos pec-
cato inhæretis, quia necdum Gratiam ad

P p p 2 resur-

Sæculum V. resurgendum accepistis; at si Prædestinari
 A. C. 428. estis, eandem cum Prædestinatis Gratiam
 accipietis; & vos alii, si reprobi estis, ob-
 sabitis obedire. Quamvis hæc omnia inle,
 & in sensu sano vera sint, si tamen dure, &
 importune ingerantur, intolerabilia red-
 duntur. Potius dicendum: Prædestination
 certa vos ab infidelitate ad fidem adduxit,
 & faciet, ut perseveretis. Si adhucdum
 affectus vester ad vitia duret, monita salu-
 taria recipite, cavete tamen, ne extolla-
 mini, Deus enim in vobis & velle, & face-
 re operatur. Si aliqui necdum vocati sunt,
 oremus, ut eos Deus vocet, nemo quippe
 scit, an non sint Prædestinati. Quantum
 attinet ad Reprobos, nunquam de illis, ni-
 si in tertia Persona loquendum, si exem-
 plo dicamus: *Si qui modo obediant, &*
prædestinati non sunt, non nisi ad tempus
bene operantur, & usque ad finem in obe-
dientia non perseverabunt. Præprimis
 minus docti monendi sunt, ut disputatio-
 nes sapientioribus se relinquant, & ad
 orationem Ecclesiæ attendant.

6. 23. S. Augustinus librum claudit in hæc
 6. 24. verba: *Qui hæc legunt, si intelligunt, &*
gant Gratias Deo, si non intelligunt, orient
Deum, ut eorum intellectum illuſret. Qui
existimant, me falli, attentissime perpen-
dant, quæ dixi, ne forte ipsi fallantur. Ego
vero Gratias Deo ago, si quando operum
meorum Lectores me instruant, & corri-
gant,

gant, atque id officii præprimis ab Ecclesiæ Sæculum V.
Doctoribus, si, quæ scribo, legere dignen-
tur, expe^cto. S. Augustinus ad objectio-
nem ex differentia Gratia in dupli-
ci sta-
tu, nempe Adami, & nostra, deductam,
nihil respondet. (*)

A. C. 428.

§. LXIII.

Liber de Hæresibus.

In hoc libro de Perseverantia dicit S. Au-
gustinus, quod eodem tempore concin-
nandis suis Retractionibus laboraverit,
atque etiam in ultima sua Epistola ad
Quodvultdeus earumdem mentionem fa-
cit, unde patet, eam sub idem tempus
scriptam. Quodvultdeus tunc Diaconus
Carthaginensis, & post hæc Ejusdem Ec-
clesiæ Episcopus, ad S. Augustinum Epi- Ap. Aug. ep. 221.
stolam dedit, qua Nomine totius Cleri ro-
gabat, ut brevem Tractatum scriberet,
qui Compendio omnes Hæreses, ab initio
Christianæ Religionis ortas, complecte-
retur; statim quidem S. Augustinus id Ep. 222.
laboris in se suscipere obtenta operis diffi- Sup. Lib.
P p p 3 culta XVIII.10.
Epist. 223.

(*) Ad hunc Fleurii locum Anonymus I. dicit,
Lectores ex Analyſi Epistolarum, & Librorum
S. Augustini, quam his suis observationibus sub-
junxit, judicaturos, an quidquam ab Adversariis ob-
jectum fuerit, cui S. Augustinus respondendo non
satisficerit. Et addit: In Analyſi libri de Cor-
reptione, & Gratia ostendam, hunc S. Patrem in
hac materia nihil scripsisse, quod Novatoribus
faveat.

Sæculum V. cultate renuit, & Episcopo Quodvultdeus Thaddeus S. Philastrii, Episcopi Brixiensis, & S. Epiphanius, legendos indicavit, seque hunc altero annis facere significavit. Non cessavit rogare Quodvultdeus, & exarata secunda Epistola, S. Augustinum permovit, ut faceret, quod perebat; hoc folam S. Augustinus conditionem posuit, ut tempus sibi concederet, alia quippe supervenerentur agenda, quæ coegerant, ut ipsum opus, quod tunc elaborabat, dimitteret.

Ep. 224.

A. C. 428. *Hoc opus, inquit : quod coactus dimisi, est responsio ad octo libros, a Giuliano editos, positi quatuor, quibus respondi. Cum frater meus Lypius hos libros Romæ receperisset, & nequum potuisset describere, noluit oblatam occasionem amittere, quinque mittendi, promittens reliquos quoque brevi se missurum, & fortius instans, ut responderem. Igitur coactus sum iterius in opere, cui incumbebam, procedere, non in librorum meorum Retractatione, atque in*

Sup. n. 48. *num faciam, & alterum non omissam, in uno per diem, & in altero per noctem labore, proutum me sinunt occupationes alicet, minquam scio. & undeque emergentes. Stetit promissio, que post aliquantum tempus transmisit ad Quodvultdeus Tractatum de Hæresibus, in quo hæreses octoginta octo recenset; initium ducit Simoniacis, & Pelagiani agmen claudunt. Verumtamen non dicit, sibi omnes Hæreses non fuisse, cum non nullæ earum tam obscuri nominis sint, ut curiosissimos effugiant. Nec putat omnia Hæreticorum, quos nomenavit, dogmata explicasse, cum sint aliqua, quæ multi eorum ignorarent. Huic primo libro mens erat secundum ad jungere, quo traditurus erat regulas, ad ea c. 5. Isid. de gnoicenda, quæ Hæreticum faciunt, & doctrina vir. Illustr. qua ratione Christianus ab omni Hæresi tam cognita, quam ignota sibi caveret; sed hanc secundam partem scribere voluntatem fata occuparunt.*

FINIS QUINTI TOMI.

INDEX

Præf. & peror.

Possid. indic. *c. 5. Isid. de junger, quo traditurus erat regulas, ad ea c. 5. Isid. de gnoicenda, quæ Hæreticum faciunt, & doctrina vir. Illustr. qua ratione Christianus ab omni Hæresi tam cognita, quam ignota sibi caveret; sed hanc secundam partem scribere voluntatem fata occuparunt.*

c. 9.